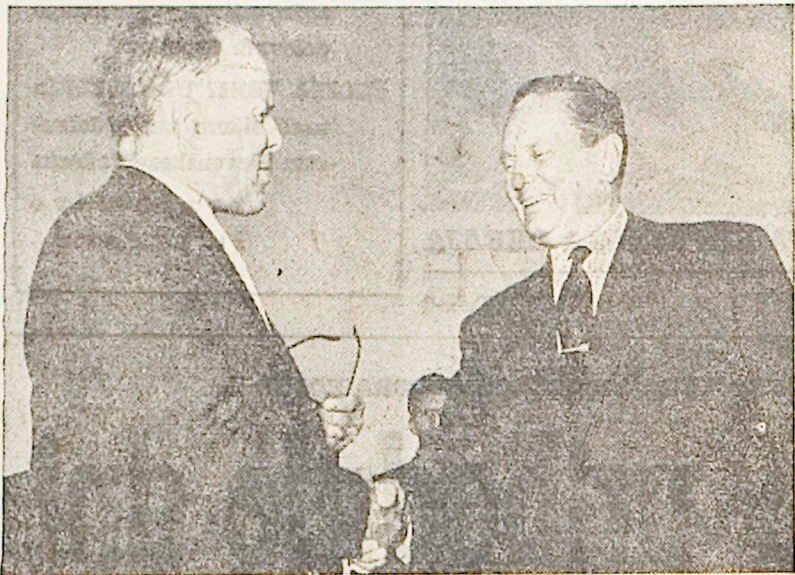

Predsednik Tito in predsednik Tunizije Habib Burghiba na beograjski konferenci nevezanih držav

Sprehod po svetu

Adulovi vojaki v Katangi

Po nedavnih pomirjevalnih pogajanjih med predsednikom osrednje kongoške vlade Adulo in secesionistom Combejem se sekretar OZN U Tant zelo trudi, da bi svetovna organizacija obdržala nadzor nad dogodki. Skupaj s sodelavci je stalno v zvezi s silami OZN, kot tudi s centralno vlado.

V kakšni smeri se razvijajo zdnji dogodki v Katangi, je moč ugotoviti tudi iz sporočila, da so okrog tisoč vojakov osrednje kongoške vlade vključili v sile OZN v Katangi. Medtem je Combe sklenil poslati v Leopoldville delegacijo, ki naj bi se razgovarjala s predstavniki kongoške vlade.

Obnovljena pogajanja o Bizerti

Iz dobro obveščenih krogov sporočajo, da se bodo kmalu začela francosko-tunizijska pogajanja v Rimu, kjer naj bi našli podlago za sporazum o Bizerti. Kot znano je Bizerta francosko vojaško oporišče in tunizijska vlada odločno zahteva umik Francozov. Če bi se razgovori v Rimu uspešno končali, bi sklicali formalni sestanek ministrov obeh držav in dokončno sestavili določbe bodočega sporazuma.

Nove grožnje rasistov v Južni Afriki

Parlament južnoafriške unije bo na svojem naslednjem zasedanju obravnaval vrsto novih zakonov, ki bodo naperjeni proti vsem, ki nasprotujejo politiki rasne segregacije. Za prestopke proti njim je predvidena tudi smrtna kazen. Vladni list »Dagbreek« pa je obvestil javnost, da se bodo posebne določbe novih zakonov o rasni segregaciji nanašale tudi na Nobelovega nagradjenca za mir Luthulija, ki živi sedaj konfiniran v svojem kraju.

Indonezija zahteva svoja otočja

Indonezija čedalje bolj odločno zahteva svoja otočja, ki so še

vedno pod kolonialno upravo Nizozemske. Gre predvsem za otočje v Zahodnem Irjanu, za katerega si v zadnjem času Nizozemska prizadeva, da bi prišlo pod upravo OZN. Vsakršni odločitvi, ki bi pomagala Indoneziji vrniti njeno ozemlje, izraža vso podporo predvsem Indija. Na otoku Bali pa je pred dnevi odredil guverner delno mobilizacijo.

Atentat na naš konzulat v Marseillu

Komandosi OAS, subverzivne organizacije francoskih ultrašev, so minulo nedeljo ponoči izvedli atentat s plastično bombo na jugoslovanski generalni konzulat v Marseillu. Močna eksplozija, ki je prebuda stanovalce cele četrti, je popolnoma razrušila vrata, močno pa je poškodovala tudi vhodni hodnik, ki vodi v druge prostore konzulata. O hudem incidentu je jugoslovansko veleposlaništvo v Parizu takoj obvestilo francosko zunanje ministrstvo, medtem pa je francoska policija začela s preiskavo.

na kratko

SLADKORNA TOVARNA V ORMOŽU

Nova sladkorna tovarna, ki jo bodo zgradili v Ormožu, bo šestnajsta tovarna te vrste v Jugoslaviji. Kapaciteta tovarne sladkorja v Ormožu bo tako velika, da bo krila polovico potreb v naši republiki. Nova tovarna pa bo velikega pomena tudi za živinorejo, ker bodo pesne rezance porabili za krmiljenje živine.

KOLIKO SMO LETOS PRIDELEK?

Po dosedanjih podatkih o letošnjem kmetijski proizvodnji je razvidno, da je bil to leto pridelek vseh panog kmetijstva v povprečju za 13 odstotkov manjši kot preteklo leto. V primerjavi z izredno hudo in dolgotrajno sušo je to še razmeroma ugodno. Skupni kmetijski uspeh je letos manjši predvsem zaradi tega, ker je bilo manj žita, koruze in industrijskih rastlin.

Leta 1959 smo začeli naš pregled na Srednjem vzhodu, naslednje leto v Evropi, lani v Afriki, letos pa se bomo preselili za šest dni v Beograd. Teden dni — od 1. do 6. septembra — so bile oči vsega sveta uprte v naše glavno mesto, so predstavniki 25 izvenblokovskih dežel apelirali na razum državnikov, vest človeštva. Govorili so v imenu vsega človeštva, vseh petih kontinentov, v imenu milijarde ljudi, v imenu miru in mednarodnega sodelovanja.

Do treh zjutraj so čakali seste ga septembra Beograjčani na državniške in jih pozdravljali iz vsega svojega srca, ko so po objavi dokumentov, ki so jih pripravili, zapuščali drug za drugim poslopje Zvezne ljudske skupščine.

Nikoli ni grozila človestvu vojna s hujšimi posledicami kakor danes in nikoli ni imelo človeštvo več moči za odpravo vojne, ugotavlja že takoj v začetku beograjska deklaracija.

Se nikoli v povojni dobi se ni dialog Vzhod-Zahod nadaljeval v tako usodnih okoliščinah. Do konca oktobra so v Sovjetski zvezi izvedli kakih trideset atomskih poskusov, novembra so v Združenih državah obnovili eksperimente pod zemljo. V dnevnem tisku se čedalje več piše o tem, kdo ima več atomskega orožja, več atomskih podmornic, več rak-

Prepoved atomskih poskusov, ki so jo pred tremi leti tako slovesno proglasili, ne velja več. Tekmovanje v atomski oborožitvi se nadaljuje. Toda medtem ko si dal ameriškega tiska prizadeva pomiriti ameriško javnost, da bi 97 odstotkov Američanov preživelo vse grozote atomskih napadov, je ameriški znanstvenik Arthur Ashley izračunal, da bi — če bi Sovjetska zveza in Združene države izpraznile ves svoj atomski arzenal — izgubilo življenje kar 96 odstotkov ameriškega in sovjetskega prebivalstva. Kaj pa bi ostalo od Evrope — se moramo sedaj vprašati tudi mi.

Ali se ne bi vsi, od Aljaske in Ognjene zemlje pa do japonskih otokov in himalajskih svetišč, zadušili v prahu, ki bi zajel vso zemljo? Kdo bi lahko preživel to katastrofo?

V obeh državah se danes že predobro zavedajo, da s sepeš svojimi hvalisanjem atomske oborožitve, raket in superraket, se predalec in da ob jeku in tresku atomskih eksperimentov ni moč več trezno in konstruktivno razpravljati ne o razorožitvi ne o njeni kontroli. Toliko več je razlogov, da se vsi, zlasti pomembnejši mednarodni problemi rešujejo ob sodelovanju vseh držav — ne pa v okviru dvojnega Vzhod-Zahod! Vendar pa so že na beograjski konferenci poudarili, da je teza, da je vojna — pa tudi hladna vojna — neizogibna, maldušna in brezperspektivna.

Afriška pomlad

V Evropi smo imeli pomlad narodov že pred sto leti, leta 1848.

nasprotno še vedno je v prvih vrstah gonje proti Slovincem in sedi po zaslugi MSI-jevskih pajdavev celo v rimskem parlamentu. Omenjena obsodba tov. Renka ni zanimiva samo iz tega aspekta. V teku razprave je namreč sodnik zavzel stališče, da se Renko ne sme braniti v materinskem jeziku, ker so še vedno v veljavi fašistični predpisi, ki prepovedujejo uporabo slovenščine pred sodišči, razen tega pa je sodnik povedal, kar je res, da memorandum v Italiji ni bil ratificiran in da torej ne velja. Kako naj se torej slovenska manjšina v Italiji poslužuje svojih pravic, če jim jih zakon še ne daje.

Podobno je stanje glede javnih napisov. Še sedaj Slovenci niso dosegli tega, da bi se na primer Dolina in Nabrežina spet imenovali s pravim imenom, ampak so še vedno, razen občinskih organov, v uradni rabi izključno samo poitalijanci nazivi, torej namesto Doline — San Dorlago della Valle, Aurisina itd.

Fašizem je vsem Slovincem politični primke in le redki so imeli po vojni pogum in toliko nacionalnega ponosa, da so se podvrgli zamotani in dolgotrajni proceduri ter si zopet priborili svoje slovensko ime — večina primkov naših ljudi pa je ostala poitalijanska. Vendar pa — kakor je slišati — v mešanem odboru o primkih niso razpravljali na zahtevo naše vlade, ampak italijanske, kar zveni kot absurd. Ob neki priložnosti smo že povabili tiste pripadnike italijanske

Res jo je vzela pozneje slana, toda ta letnica je le pomenila mejnik v razvoju evropskih držav. Afriška pomlad narodov pa je bila leta 1960, vendar še traja. To pomlad niso skali niti dogodki v Kongu — antagonizem med osrednjo in pokrajinsko (secesionistično) vlado v Elisabethvillu — niti strelji, ki še vedno odmevajo v Alžiriji, upor črnecev v Angoli pa je bil za vso svetovno javnost očiten dokaz, da bodo v dveh, treh letih počile verige tudi v portugalski Afriki.

Dar es Salam, »hiša miru« po naše, se imenuje glavno mesto Tanganjike, kjer so 9. decembra proglasili neodvisnost še ene afriške dežele. Od šest tisoč metrov visokega Kilimandžara pa do več sto kilometrov dolgega jezera Njasa so ves teden vihrale zastave, v glavnem mestu pa je predsednik vlade Nyerere sprejemal delegate z vseh strani sveta. Našo državo je zastopal Krsto Popivoda, član ZIS.

Toda uragan, ki se je utrgal leta 1960, še divja in se ne bo polegel prej, preden ne bodo vsi Afričani orali na svoji zemlji. Zdaj je že štiri petine Afričanov pod lastno streho, vendar se nad afriško celino še vije nekaj evropskih zastav. Toda drugo leto bodo kar v treh državah — v Ugandi, Ruandi — Urundiju in v Gambii — zavihrale domače zastave.

Prebudil se je velikan, za katerega so pred petnajstimi leti vsi trdili, da v tem stoletju še ne bo shodil in da mu bo še »potrebna« pomoč evropskih držav. Ali ni zanimivo: to, kar je bilo pred leti še revolucionarno, je danes že — reakcionarno. Kako hitro gre čas naprej!

Prav ko sem že zaključeval ta pregled nekaterih najvažnejših dogodkov in momentov 1961. leta, se je zrušila še ena iluzija — sen o portugalskem imperiju. Z zemljevida Indije so izginile tri faktore, trije portugalski klini: Goa, Damao in Diu. To je bil že absurd. Velika Britanija se je umaknila z Indopakistanskega subkontinenta, Francija je vrnila Pondichery in še nekaj mestec Indijski uniji, le portugalska zastava je še kljubovala času. Zdaj so jo že spravili v muzej, kjer je tudi njeno mesto.

S tem je vsa Azija dobila že drugo veliko zadoščenje v tem letu. Prvo je bilo, ko je bil Bur-

manec U Tant izvoljen za začasnega generalnega sekretarja Združenih narodov. Do sedaj so bili še vsi iz Evrope, toda struktura Združenih narodov se je medtem močno spremenila, saj imata Azija in Afrika že solidno večino v tej organizaciji 104 držav.

V njej sedi še vedno predstavnik Formoze, čeprav mora biti jasno že vsakemu šolarju, da predstavnik begunske vlade ne more govoriti v imenu 650-milijonskega naroda. Združeni narodi — beri ZDA — so letos še enkrat zaprli vrata predstavniku Kitajske. Značilno za oficialno stališče Združenih držav je, da je takoj po tem predsednik Kennedy brzojavno čestital šefu ameriške delegacije v OZN Adlaju Stevensonu.

Amerika ima novega predsednika

Se nikoli v zgodovini Združenih držav ni bil nek predsednik izvoljen s tako neznatno večino, komaj petinko odstotka, še nikoli ni ameriško ljudstvo toliko pričakovalo od novega gospodarja Bele hiše. Njegov nastopni (inavguracijski) govor je bil odličen, tudi sovjetski listi so ga pozdravili, njegova ekipa je veliko obetala, vendar pa se je kmalu pokazalo, da ni vse zlato, kar se svetli.

Ze nesrečna kubanska avantura je pokazala, da gre ameriška zunanja politika še vedno po stopinjah Dullesa in da ne razume vedno novega duha. Res je, Washington se je letos prvič postavil na stran afriških držav, kadar je šlo za vprašanje kolonij, vendar pa v tem ni bil dosleden.

Brez dvoma pa je pokazal mladi Kennedy veliko več elastičnosti kot Eisenhower, že prve mesece svojega predsednikovanja se je sestel na Dunaju s predsednikom sovjetske vlade Hruščevom. Ta sestanek ni rodil pravzaprav nobenih rezultatov. Pretirano bi bilo, če bi trdili, da sta oba igrala na remi, še večji nesmisel pa bi bil, če bi enemu ali drugemu očitali, da je skušal s svojimi figurami izsiliti mat, vendar pa se je začel položaj v Berlinu že mesec dni po njunem sestanku poslabševati in prav malo je manjkalo, da se ni berlinska kriza razvila v veliko mednarodno krizo. Čeprav so vzhodne države že

vztrajno zatrjevale, da bo separatna pogodba z Vzhodno Nemčijo podpisana že letos, do tega akta le ni prišlo. Vse bolj očitno pa je, da imamo sedaj v srcu Evrope dve Nemčiji, dva Berlina. Med Vzhodnim in Zahodnim Berlinom ni več sektorskih mejnikov, marveč pravi zid — meja. Kdaj bodo podrli ta zid in vzpostavili enotno Nemčijo? To vprašanje ni od danes — tudi rešitev je vse prej kot na dani.

V Zahodni Nemčiji je na oblasti še vedno stara ekipa, vendar je Adenauerjeva krščansko-demokratska unija zmagala z manjšo večino kot na dosedanjih volitvah. Zahodnonemški kancler je moral »mlajšim« obljubiti, da se bo s tega položaja umaknil pred časom, pred prihodnjimi volitvami, se pravi do 1965.

Novega predsednika so dobili ne le v Združenih državah, marveč tudi na Filipinih, v Braziliji pa tudi v Turčiji. General Gurcel pooseblja i novo i staro Turčijo, zato je bil v sedanjih okoliščinah še najbolj primerna osebnost. Letošnje turške volitve so pokazale, da novi režim ni tako trdno v sedlu, kot je kazalo v začetku in stranka pravice — se pravi stranka Menderesa — si je zagotovila zelo močne pozicije v parlamentu. Novi režim zato ne bo smel orati preveč globoko.

Se enkrat Sirija

Dne 1. februarja 1958 sta Egipt in Sirija podpisali deklaracijo o združitvi v eno državo, v Združeno arabsko republiko. Dve in pol leta pozneje — 23. septembra 1961 — je Sirija dejansko izstopila iz te federacije in postala samostojna država.

Današnji sirijski voditelji poudarjajo, da je bil to korak naprej, toda rezultati zadnjih volitev kažejo, da je bil prej nazaj. Na volitvah so zmagale konservativne stranke, izmed 200 članov nekdanje skupščine so bili izvoljeni le štirje.

Novi režim se je v Siriji uveljavil brez prelivanja krvi, vendar je že na začetku storil nekaj grobih napak. Prehitro je pokazal svoje barve. Zlasti slab vtis je napravila kampanja proti agrarni reformi in izjava, da bodo spet denacionalizirali banke. Vendar pa so novi voditelji pozneje izjavili, da ostanejo v veljavi vse pridobitve prejšnjega režima, tudi pravica do delitve dobičkov.

Kairo ni skušal v nobenem trenutku zanikati Siriji pravice, da odloča samo o svoji usodi. Že prvi dan puča je Naser izjavil, da ne bo z vojaškimi operacijami reševal vprašanja arabske enotnosti, v Kairu so se le nasmehnili, ko so v Damasku objavili apel za združitev vseh Arabcev. Ali lahko razbijati arabske enotnosti govore o arabski enotnosti?

Ni miru v Alžiriji

Osrednji problem de Gaulle je še vedno alžirsko vprašanje. Ob koncu leta to ni bilo bistveno bolj rešljivo kot ob začetku. Položaj pa je tak: 1) de Gaulle sam nima jasnega koncepta, kako naj se reši ta vokal; 2) doma nima potrebne podpore; 3) v Alžiriji pa mu groze ultraši (prenapeteži) z novo državljansko vojno. In tako gre vojna že v svoje osmo leto, toda to je le še vojna v tehničnem smislu besede, vojaške operacije so praktično že prenehale, toda posledice vojne se bodo šele čutile. De Gaulle govori o alžirski Alžiriji, misli pa na francosko Alžirijo. Kazno je, da imajo iste besede drug pomen v Parizu kot v Alžiriji.

Se naš zaključek. Hladna vojna med Vzhodom in Zahodom se bo nadaljevala. Če bo Amerika začela z atomskimi poskusi, jih bomo mi nadaljevali, je izjavil Hruščev. Zobje portugalskih kolonij se bodo razmajali, vendar ne bodo še odpadli. Nemčija se bo oboroževala naprej, kitajski pristisk na Himalaji ne bo prenehal, bolj poučeni pa napovedujejo, da bo Hruščev povabil Kennedyja v Sovjetsko zvezo. Morda. M. O.

Novice s Tržaškega

ZIMSKA POMOČ REVNIM

V slovenskih občinah na Tržaškem so pred dnevi obdarovali številne solške otroke in najrevnejše občane. Kot so dobili po 5 tisoč lir podpore. Vrednost pomoči revnim znaša skupno več kot 4 milijone lir.

NOVE STAVKE

V minulih dneh je bilo na Tržaškem več stavk, med katerimi je prebivalstvo najbolj prizadela stavka uslužbenec benediktinskih črk, ki so stavkali minul ponedeljek in torek. Pred tem so stavkali tudi uslužbenci vseh

trgovskih obratov, mesnice, frizerjev in brivcev. To stavko so napovedale sindikalne organizacije, da omogočijo vsem uslužbenecem trgovin vsaj v nedeljo popoldne zaslužen počitek. Uspešno so zaključili stavko tudi uslužbenci osrednjega skladišča DZ.

ZASKRBLJUJOČA OBSODEA

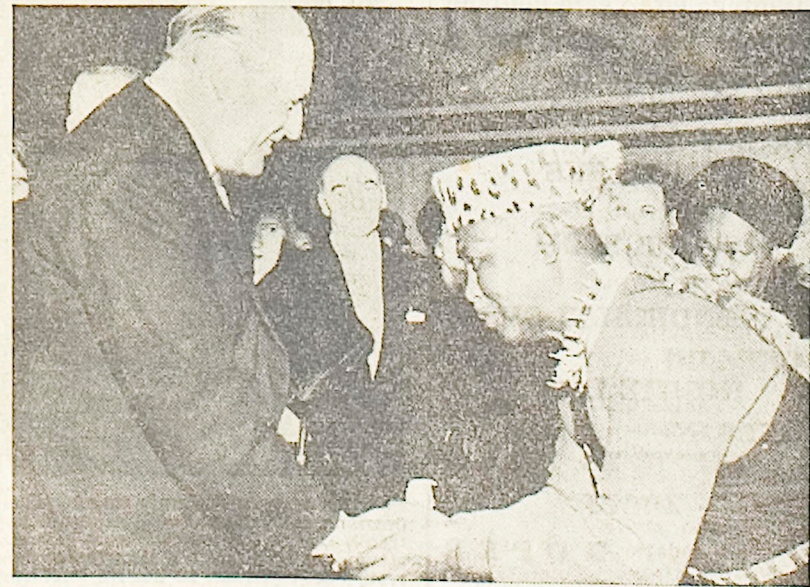
Minulo soboto se je v Trstu zaključil proces proti odgovornemu uredniku Primorskega dnevnika. Kot znano, je poslanec fašistične MSI R. Gelfer Wondrich tožil odgovornega urednika Stanislava Renka zaradi obrekovanja v svojem listu. Kazensko sodišče je obtoženemu Renku izreklo kazen — 60 tisoč lir globe. Vsa napredna javnost oboja ta proces že v osnovi — tembolj, ker je poslanec fašistične MSI Wondrich moral javno priznati, da je bil šest let namestnik pokrajinskega tajnika fašistične stranke in da mu je epuracijska komisija po vojni prepovedala izrkevaje odvetniškega poklica za pol leta.

POKRAJINSKI SVET POČASTIL SPOMIN PINKA TOMAŽIČA

Pokrajinski svet je na svoji seji konec preteklega tedna počastil spomin Pinka Tomažiča in njegovih tovaršev. Ki so jih pred dvajsetimi leti ustrelili fašisti. Tajnik federacije KPI prof. Paolo Sema je orisal lik Pinka Tomažiča in njegovih tovaršev ter je nato predlagal, da bi novo slovensko šolo, ki jo gradi pri Sv. Ivanu, imenovali po tem junaku.

ZAOSTALA PODROČJA

Zadnji uradni list italijanske republike je objavil seznam občin, ki so jih proglasili za »gricvata područja, gospodarsko močno zaostala«. Na tržaškem ozemlju so vključili v ta seznam celotno devinsko-nabrežinsko, zgonsko in repentaborsko občino, deloma pa tudi tržaško. Na Gorškem je v seznamu deloma gorška in deloma števerjanska občina.

Nobelovo nagrado za mir za leto 1960 je prejel afriški borec za svobodo in vodja Afričanov v njihovem boju za pravico Albert John Lutuli

Dvojna merila motijo dobro vzdušje

V prvi polovici tega meseca je v Beogradu zasedal jugoslovansko-italijanski mešani odbor za manjšine, ki je bil ustanovljen na podlagi določil londonske spomenice o soglasju ali memorandumu oziroma posebnega statuta, ki je njegova priloga in ki vsebuje načelna določila, kako morata obe prizadeti državi ravnati z manjšinami.

Mešani odbor se sestaja dvakrat na leto, dnevi red zasedanja pa določita jugoslovanska oziroma italijanska vlada, ki imata pravico vsaka zase predlagati razpravo o posameznih vprašanjih glede izvajanja posebnega statuta, razen tega pa se na mešani odbor lahko pritožujejo ali postavljajo vprašanja tudi pri postavljanju obeh manjšin oziroma manjšinske organizacije, če smatrajo, da so prikrašani na pravicah, ki jim jih zagotavlja poseben statut.

Pravkar končano zasedanje mešanega odbora je bilo že osmo po vrstnem redu, saj od ustanovitve tega pomembnega organa poteka že peto leto. Zato pa našo javnost prav gotovo zanima, kako poteka njegovo delo, o kakšnih problemih razpravlja in kakšni so rezultati dela mešanega odbora. V zvezi s temi vprašanji je treba povedati, da mešani odbor v času zasedanja, niti neposredno po njem, ne daje informacij, kar je do neke mere razumljivo, če upoštevamo, da ima šovinistična država onstran meje pravico do nebrzdanega izžuljanja in ščuvanja zoper našo manjšino v Italiji

pa tudi zoper našo državo — tako ustvarjeno vzdušje pa ne bi koristilo delu mešanega odbora. Kljub temu pa si o delu mešanega odbora lahko ustvarimo določeno sliko — delno iz že objavljenih zapisnikov prejšnjih zasedanj, delno iz uradnega komunikacija, del pa iz tržaškega tiska, ki je bil kljub uradnemu molku očividno kar dobro informiran. Prav iz tega poslednjega vira posnemamo, da je italijanska delegacija med drugim sprožila vprašanje izvajanja načel o človečanskih pravicah iz ustanovne listine Združenih narodov. V italijanskih časopisih smo že večkrat brali, da gre italijanski manjšini pri nas slabo, ker nimamo več političnih strank. Če so morda na mešanem odboru stvar postavili tako, potem našim predstavnikom res ni bilo težko odgovoriti in pokazati na širok krog pravic, ki jih nudi vsakemu državljanu pa tudi pripadniku italijanske manjšine naš sistem družbenega upravljanja in delavske samouprave, pa tudi na vse druge oblike uveljavljanja, ki jih naša družbena ureditev in naša oblast nudita italijanski manjšini.

Kako pa je z izvajanjem predpisov o manjšinski zaščiti na italijanski strani? Prav te dni je bil pred tržaškim sodiščem obsojen urednik »Primorskega dnevnika« togoriš Renko, ker je fašistu Gelfer-Wondrichu očital njegovo črno preteklost. Tega pa prav gotovo ne bi napravil, če bi se mož medtem kaj poboljšal — pa se ni,

MEŠANI ODBOR ZA MANJŠINE JE ZASEDAL V BEOGRADU

manjšine, ki jim naše oblasti vsiljujejo popačen primke, naj se zglašijo v našem uredništvu. Sedaj to vabilo ponavljamo — prvič namreč ni bilo nikogar.

Kljub navedenim pripombam pa menimo, da polemika ni najboljši prijem za razčiščenje tako občutljivih vprašanj, kakor so manjšinska, in mi se ji tudi izogibamo, čeprav nas neprestano izzivajo. Naše narodnosvobodilno gibanje izhaja iz načel internacionalizma, ki smo jih gojili od vsega začetka — zato pri nas ni izpadov narodnostne nestrpnosti, ne šovinizma ne revanšizma, če ne, se nečeto naših ljudi preda veliko hudega za časa biše Italije. Mi nikoli nismo istovetili fašistov z Italijani in pri nas enostavno ni mogoče, da bi nekomu uspelo mladino naščuvati k ultranacionalistični hajki, kakor se je to zgodilo februarja 1961 v Trstu. Naš list je s svojim konstruktivnim pisanjem glede odnosov med našo državo in Italijo ter z moralno podporo, ki jo nudi tukajšnji italijanski manjšini, po svojih močeh pomagal ustvarjati to našo široko platformo mednarodne koeksistence, dobrega sosledstva z Italijo in aktivnega sožitja obeh narodnosti v našem okraju.

Zato pa tudi pozdravljamo tisti del komunikacije osmega zasedanja mešanega odbora, ki govori o pozitivnih ukrepih, storjenih z obeh strani v zadnjem času, ter o izmenjavi koristnih informacij, ki bodo predložene v pretres obema vladama.

KAKO SE V NAŠIH PODJETJIH SPOPRIJEMAJO Z NOVIM NAČINOM DELITVE USTVARJENEGA DOHODKA

OB PREGLEDU LANSKEGA INVESTIRANJA V PIRANSKI OBČINI

Izvajanje novih načel na rešet

V prvi polovici tega meseca so člani predsedstva Okrajnega sindikalnega sveta s predstavniki občinskega sindikalnega sveta obiskali nekatere gospodarske organizacije v našem okraju, kjer so z zastopniki kolektivov analizirali sprejete pravilnike o delitvi čistega in osebnega dohodka. Posredujemo nekaj najvažnejših ugotovitev z željo, da bi opozorili na določene pomanjkljivosti notranje zakonodaje delavske samouprave. Tem bi se kolektivi, ki imajo osnutke pravilnikov šele v razpravi, lahko izognili.

Pred obravnavo vrzeli v navedenih samoupravnih predpisih naj povemo, da je po podatkih, ki jih je zbral OSS do 10. decembra za 147 podjetij, že sprejelo oba pravilnika 38 podjetij z nad 30 zaposlenimi in 15 z manj kot 30 zaposlenimi. Po dosežanih pripravah pričakujemo, da bo do konca leta sprejelo pravilnike nad 80 % podjetij v našem okraju.

Po ocenah Okrajnega in občinskih vodstev sindikata so priprave osnutkov tekle vse preveč mirno večine članov kolektivov. Prijetnostjo so bili v glavnem le strokovni kadri in do neke mere ožja vodstva ekonomskih enot. Posamezna podjetja pa so izdelovanje osnutkov prepustila skoraj v celoti zunanjim strokovnim svetovalec. Posledice takšne prakse se kažejo v dejstvu, da pravilniki niso povsod odraz tistih težav, ki so bile ob uveljavljanju novega gospodarskega sistema skozi vse leto v središču živahnih razprav. To je zlasti še občutili v tistih gospodarskih organizacijah, ki so se zatekale po recepte k drugim podjetjem in so te le delno prilagodile lastnim konkretnim razmeram. Tako je prišlo celo do takšnih anomalij, ko je podjetje v pravilnik vneslo določilo o obratnih delavskih svetih, čeprav je iz njegove organizacije očitno, da za delovanje teh ni pogojev. K sreči je takih primerov malo.

Nasploh je treba reči, da so pravilniki vsebinsko komplicirani in obremenjeni z mnogimi nepotrebnimi členi. Mnogokrat so povsem jasna zakonita določila razvlečena v nedogled. Na kompliciranost naletno domala v vseh pravilnikih, ko gre za merila delitve osebnega dohodka po učinku in po poslovnem uspehu. Nejasnosti so tudi v merilih za ugotavljanje mase sredstev za osebnih dohodkov ekonomskih enot. Prav analiza teh meril opozarja, da se za kompliciranostjo skriva neredko privilegiranje določenih služb, določenih vodstvenih mest. V prvi vrsti pa so v takšnih pravilnikih podjetja zadržala star sistem tarifnih postavk, ki so jih nominalno povečali. Da bi pa vso stvar prikazali v skladu z novim gospodarskim sistemom, so tarifne postavke preimenovali v osnove za udeležbo v delitvi dohodka. V posameznih gospodarskih organizacijah so delovna mesta ovrednotili z začetnim startom, sorazmerno lanskoletni realizaciji sredstev za osebne dohodke. Na ta način so — za pogoje v preteklem letu vsaj do neke mere stimulativni način nagrajevanja — spremenili v plačni sistem, saj je vprašanje, če kolektiv pri izvajanju letošnjih planskih nalog lahko dosega večji osebni dohodek z nadaljnjim povečanjem storilnosti. Vsekakor pa bo to teže v naslednjem letu. Tako so si ti kolektivi že na začetku delovanja novega gospodarskega sistema hoteli zagotoviti boljši položaj v osebnih dohodkih. Pripomniti pa je treba, da je takšno nerealno določanje osebnega dohodka, ki ne temelji na socialističnih principih udeležbe po delu, že pokazalo svojo negativno plat in so posledice marsikatero podjetje izmordale. Ker vse ekonomske enote niso dosegale plansko predvidene storilnosti, so namreč osebni dohodki bili manjši od objavljenih po zastavljenem sistemu. Iz tega, kar smo povedali, tudi izhaja, da je vsako povečevanje osnov nesmiselno, če smo jih postavili v odvisnost od uspeha gospodarjenja. Bistveno pri vsem tem je pravilna vrednotna razvrstitev delovnih mest. Ni treba posebej poudarjati, da takšno zastavljanje sistema delitve dohodka dalje vzdržuje mezdne odnose.

V nekaj primerih je analiza pokazala, da merila niso vezana na bistvene elemente gospodarjenja. Pri njihovem določanju so podjetja gledala na trenutno stanje organizacije podjetja, ko tehnična in računarska služba še nista sposobni ugotavljati efekta po vseh oblikah. Niso pa izhajala iz stališča, da bi merila sama siliila k boljši organizaciji. Več kolektivov se drži sedanjega tehnološkega procesa proizvodnje in proizvodov, čeprav v svojih dolgoročnih programih predvidevajo rekonstrukcije in preusmeritve. V nemalo gospodarskih organizacijah je zakoreninjeno mišljenje, da za intelektualna dela ni mogoče najti ustreznih meril za ugotavljanje

uspeha. Res pa je, da je v določenem planskem obdobju — čim smo predvideli gospodarske naloge na splošno — mogoče prav tako časovno predvideti naloge za intelektualna delovna mesta. Potem se nam postavlja samo še vprašanje, ali so bile te naloge izvršene ali ne in kako so bile izvršene. Seveda pa ni vseeno, kako to izvršitev merimo. Nekateri menijo, da lahko kot merila delujejo pozitivni ključki, podobno kot v proizvodnji. Sindikati pa zagovarjajo stališče, da je za izvrševanje intelektualnih nalog možno meriti le z negativnimi ključki, ker proizvodne in intelektualne naloge predstavljajo celoto in je stoddostna izvršitev zadnjega sama po sebi razumljiva. V zvezi z delom predračunskih enot pa je treba še dodati, da te povsod ne poslujejo na osnovi predračunov, ki bi jih moral za vsako plansko obdobje odobriti delavski svet. Če bi poslovali po predračunih, bi te enote lahko nagrajevale svoje člane tudi za prihranke na stroških.

Če upoštevamo vse navedeno, potem pravilnikom s takšnimi slabostmi pač lahko očitamo, da so vse preveč deklarativni. V splošnih določbah sicer nakazujejo aplikacijo principa udeležbe po delu, v konkretnizaciji pa preko meril od njega odstopajo. V pravilnikih je namreč med merili vse preveč določil o priznavanju osebnega dohodka za posebne uspehe, za posebna prizadevanja itd. ter določil o osebnem ocenjevanju; kar da misliti, da sloni dejavnost gospodarske organizacije na nekem posebnem delu, normalno delo za izvedbo planiranih nalog pa je drugotnega pomena.

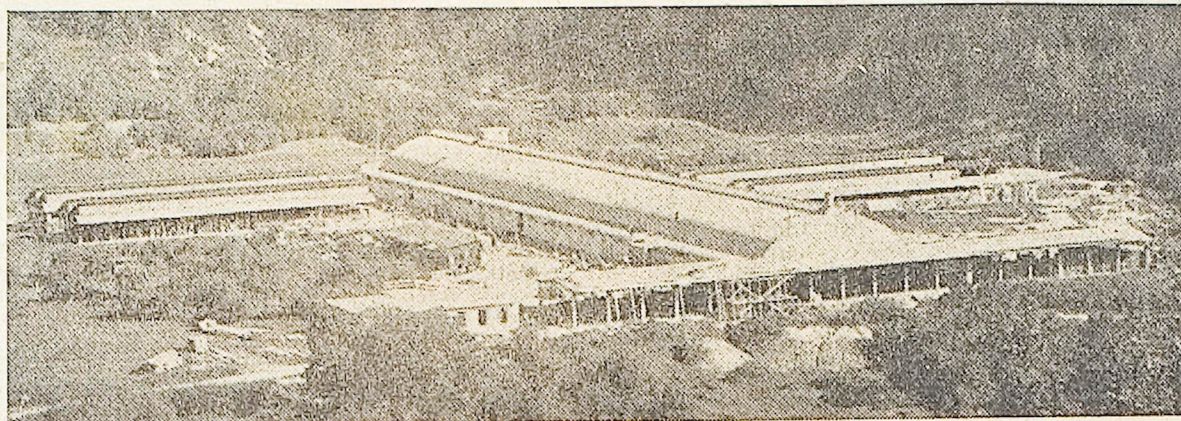
Lahko, da se večina podjetij vsaj v prvi fazi uveljavljanja novega gospodarskega sistema ni odločila za decentralizacijo obračunavanja dohodka po ekonomskih enotah. Tega jim ni šteti v dobro, čeprav je seveda treba razumeti določene organizacijske in druge objektivne težave. Sprostiti so navzdol samo razdeljevanje (še to pomeni po točno vnaprej določenih kriterijih, brez možnosti, da bi v ekonomskih enotah sprejeli svoje lastne pravilnike za razdeljevanje), medtem ko je ugotavljanje teh sredstev še vedno centralizirano z izgovorom, da gre pri osebnem dohodku samo za del sredstev čistega dohodka, ki se mora deliti enotno za vse podjetje. V tej fazi bi bilo pričakovati, da bodo odgovorni činitelji v podjetjih prišli pred kolektive ekonomskih enot z jasnim računom o doseženem čistem dohodku le-teh. To bi ekonomske enote nedvomno močno stimuliralo in spodbudilo k boljše gospodarjenju. V obravnavanih primerih pa so prizadevanja proizvajalcev zreducirali na golo borbo za večji osebni dohodek. Če bi namreč kolektiv videl in delil čisti dohodek, pa čeprav bi trenutno še ne razpolagal z delom za skladi, bi v njem že samo namensko odločanje o razporeditvi vsega čistega dohodka, ki ga je ustvaril, vzbudilo čut gospodarja. Le tako smo korenine

mezdni odnosov dejansko načeli na najbolj občutljivem mestu. Vse te anomalije, ki smo jih nanizali, dopuščajo deformacije v delitvi čistega dohodka, pa tudi v delitvi osebnega dohodka. Na takšne deformacije v praksi že naletavamo.

Na kraju naj le še povemo, da so bili ti obiski tako za kolektive,

ki so iz prostih razgovorov povzeli mnoge pozitivne zaključke, kakor tudi za sindikalne funkcionarje, ki so obogatili svoje izkušnje s tega področja, zelo koristni. Okrajno in občinska sindikalna vodstva bodo z njimi nadaljevala.

M. H. M. V.

Naša nova najmodernjša opekarna v Jezerini pri Obrovu na Hrpoljskem

Dokončan je proizvodni objekt

OPEKARNA V OBROVU

OB TEHNIČNEM PREVZEMU

V torek, 26. decembra, je bila v obrovski opekarni pomembna slovesnost. Kolektiv je prevzel tovarno v tehničnem pogledu od izvajalca. S tem so v glavnem zaključili izgradnjo, vendar pa bo treba urediti še okolje, dokončati sanitarije, gradbeno in upravno poslopje. Predvidevajo, da bodo to končali že do začetka proizvodne sezone, to je do spomladi, ko bo uradna otvoritev. V zvezi s tem bodo morali seveda poskrbeti še za nekaj dodatnih investicijskih sredstev.

Tedaj pa bo nova opekarna z zmogljivostjo 10 do 12 milijonov opečnih enot na leto popolnoma dograjena. Glede na znano visoko

kakovostno glino, kot jo ima nova opekarna na razpolago za proizvodnjo opeke, je že sedaj veliko povpraševanje po njenih izdelkih. Zlasti se za obrovsko opeko zanimajo italijanski gradbeniki, ki bi jo — kakor so se izrazili — odkupili kar vso in še več, če bi je bilo. Toda opekarna bo v prvi vrsti skušala zadovoljiti domače potrebe, posebno pa glede strešnikov.

Klasično izgradnjo nove opekarnice v Obrovu je projektiral »Projekt biro« v Kopru. Glavni projektant je bil višji gradbeni tehnik Jože Breč, kot statik pa inženir Dušan Raič. Precej zaslug za izgradnjo tega pomembnega

objekta za naše gospodarstvo ima tudi direktor opekarnice Jože Cotič, ki je kljub večletnemu naporu delu, saj si je zasluženo že pridobil pravice upokojitve, stalno bedel nad izvajalci in jih pri delu spodbujal.

Značilno za ta objekt je tudi dejstvo, da so ga zgradili zelo poceni. Kvadratni meter glavne hale je stal samo 14.000 dinarjev, običajna cena pri takih gradnjah pa je od 25.000 do 30.000 dinarjev za kvadratni meter. Koprski Projekt biro si je s tem objektom pridobil po vsej domovini precejšen sloves in zdaj prihajajo naročila za ta tip gradbenih objektov že iz vse države. G. Baruca

RAČUNICA KAŽE NA UTEMELJENO ZDRUŽEVANJE TRGOVSKIH PODJETIJ

Lepši časi za potrošnika in trgovino

V koprskem okraju je bilo še v minulem letu 67 trgovskih, industrijskih in obrtnih podjetij, ki so imela skupno 497 poslovalnic. Res da se je blagovni promet v zadnjih štirih letih več kot potrojil, vendar ob naraščajoči industrijski proizvodnji, ob povečanem turizmu, večjem številu prebivalstva in rastoči kupni moči že lep čas lahko ugotavljamo, da govori vrsta okolištin v prilog zruševanja majhnih trgov-

skih podjetij v solidne in ekonomsko močne trgovske organizacije. To bo imelo za posledico vsestransko izboljšanje maloprodajne mreže, ki je rakava rana naše trgovine, dalje koncentracijo sredstev za investiranje ter močnejše sklade, združevanje najetih in lastnih obratnih sredstev, smotnejšo zaposlitev kadra in še druge ugodnosti.

Vse kaže, da so ekonomski motivi potisnili v ozadje prvotne

predsodke nekaterih manjših trgovskih podjetij (vodilnih ljudi). Že preprost račun je pokazal, da gre za splošne koristi tako podjetij samih kot tudi potrošnikov.

Najprej so prebili led v Kopru, kjer se bodo že s 1. januarjem 1962 združila naslednja trgovinska podjetja: k veletrgovskemu podjetju »Imex« eksport-import se bodo priključila podjetja Autocommerce, Mototehna in Trgo-center. Združujeta se tudi trgovski podjetji Klas in Jevstina v Kopru, k izvoznemu in uvoznemu podjetju Fructus pa se bo pripojilo podjetje »Vino-Koper«. O združitvi s podjetjem Fructus razmišljajo tudi že delovni kolektivi koprskih Sodavice in Ex Corrada. Razen tega bo Fructus prevzel v bližnji prihodnosti plasman kmetijske proizvodnje koprskega kmetijskega kombinata, s surovinami kmetijske proizvodnje pa bo v dobri meri preskrboval kombinat živilske industrije Delamaris.

K trgovskemu podjetju »Soča« v Kopru se bosta nadalje pripojili Manufaktura Koper in »Moda« v Portorožu, medtem ko se podjetje »Prerad« v Portorožu združuje s postojnskim Nanosom; prav tako se bo k temu podjetju priključil Koloniale s svojimi štirimi poslovalnicami v Piranu, Izoli, Portorožu in Kopru.

Očitno je torej, da so kolektivi vseh omenjenih podjetij spregledali umestnost združevanja, ki hkrati zagotavlja uspešnejše utiranje poti modernizaciji in socializaciji naše trgovske mreže.

Naša trgovska podjetja pa niso pozabila tudi na rastoče potrebe pristanišča, ob katerem se bo moral brez odlaganja razviti komercialni center za uvoz kolonialnega blaga. To poslanstvo bo — kakor vse kaže — prevzel postojnski Nanos skupno z Začimbo v Portorožu, kjer imajo vse pogoje za predelavo tega blaga. Ne kaže podcenjevati tudi perspektivnega programa naših največjih trgovskih podjetij: »Imex« bo približno v razdobju dveh let zgradil oziroma uredil dve veleblagovnici, ki bosta po opremljenosti in tehnični izvedbi lahko konkurirali najmodernjšim trgovskim središčem v državi. Tako poslovalnica bo v Kopru (z nadstropjem), kmalu zatem pa se bodo s to pridobitvijo lahko postavljali tudi Pirančani. Ob koprski veleblagovnici bodo uredili

še dve samopostrežni restavraciji. Podobno bodo tudi v Semečeli že obstoječe trgovske lokale preuredili v samopostrežno oskrbovalno središče. Za ureditev dveh samopostrežnih mesnic v Kopru pa se pripravljajo ljubljansko podjetje »Emona«, ki je v našem okrajnem središču prevzelo preskrbo z mesom in suhomesnimi izdelki. (bb)

29 LJUBITELJEV CVETLIC NAGRAJENIH

Tudi v letošnjem letu je koprsko Turistično in olupševalno društvo razpisalo nagrade za najlepša »ocveteljenca« oken in balkonov v Kopru, predmestjih Kopra in v Ankaranu. Komisija je pregledala posamezna okna in balkone in priznala 29 nagrad od 5000 do 10.000 dinarjev. Prvo nagrado je prisodila mejnemu bloku v Skofljah, ki s svojo prikupno ureditvijo ustvarja prijeten vtis ob vstopu v našo državo. Največ nagrad — 10 — je komisija prisodila Semečelčanom, na drugem mestu je Koper s 6 nagradami, na tretjem Ankarancem, na četrtem Skočian s 4 in Šalara s 3 nagradami. Komisija je pri svojem ocenjevanju ugotovila, da je veliko hiš brez kakršnegakoli cvetja. To velja predvsem za stari del Kopra in za Tomosove bloke v Semečeli. Upamo, da bo v prihodnjem letu takšnih hiš in balkonov manj. Na omlad namerava društvo izdati posebno brošuro z navodili za gojenje najbolj znanih lončnic.

MLADINCI CKS ZA DAN JLA

Ob 20-letnici JLA je priredila mladinska organizacija Centra kovinarske stroke v Kopru mednarodna športna tekmovanja. Tekmovali so v streljanju in rokometu. V rokometu so zasedli prvo mesto dijaki III.a razreda, na drugo mesto se je uvrstil I.b razred, na tretje pa II.a razred.

V streljanju je dosegel prvo mesto III.a razred s 189 točkami, drugo mesto III.b razred s 188 točkami, I.c razred pa je dosegel 183 točk. Vrstni red med posamezniki je takšen:

1. Lavrenčič 80 točk
2. Skrinjar in Koren po 75 točk
3. Jelenič 74 točk.

Dragica Sedmak

Ob vstopu v novo poslovno leto

GOSPODARSKI KOMENTAR

V prihodnje gospodarsko leto stopamo v gospodarskem pogledu pripravljeni na izvršitev novih in nadaljnjih nalog. Te so tem večje in pomembnejše, ker bomo morali izpolniti še nekatere naloge, ki jih letos bolj iz objektivnih kot iz subjektivnih razlogov nismo mogli izvršiti. To velja v prvi vrsti v proizvodnji, kjer plan proizvodnje — kot kažejo dosežani podatki — ne bo v celoti dosežen.

Lanski gospodarski razvoj je pokazal, da so potrebni v gospodarstvu nadaljnji posegi v smeri sprostitve tistih spon, ki ovirajo razvoj gospodarstva. Tako je potrebno spremeniti nekatere instrumente, ki so se v letošnjem letu pokazali kot delna ovira za razvoj posameznih gospodarskih dejavnosti. Glede tega so bili pripravljeni predlogi, o katerih so zlasti široko obravnavale gospodarske zbornice in gospodarski organi. Gospodarske organizacije so preko svojih zbornic sprejele predloge kot utemeljene in potrebne. Tako so posebno podprle predloge glede revalorizacije osnovnih sredstev, od česar so odvisne višina amortizacija in nekatere družbene davke, kar bi vplivalo na ustvarjanje višjih sredstev za obnovu osnovnih sredstev. Dalje je bila govora o

spremembi prispevka od izrednega dohodka in prometnega davka. Oba instrumenta izredno vplivata na gospodarjenje podjetij in bi ju bilo treba prilagoditi novim zahtevam, tako da ne bi veljala kot fiskaalna instrumenta, temveč kot odraz ekonomskih gibanj. Tako naj ne bi enostavno zajeli na primer tistega izrednega dohodka, ki je nastal zaradi višje produktivnosti in bi bilo treba upoštevati ekonomske vzroke nastanka takega dohodka, da bi s tem spodbudili kolektive k večji proizvodnosti.

Verjetno vseh sprememb, ki so bile predlagane, ne bo možno uvesti takoj z vstopom v novo poslovno leto in jih bo potrebno uvajati postopno. Dejstvo pa je, da je dosežani razvoj pokazal, kje je potrebno spremeniti in popraviti, da bi šel razvoj po začetni poti. Petletni perspektivni načrt za razvoj našega gospodarstva namreč sloni na načelih uveljavitve čim večjih sprostitev in povečanja pravic samoupravnih organov v gospodarskih organizacijah. To pa obremenjuje zahteva, da se čimbolj izločijo administrativni elementi, ki jih med drugim predstavlja fiskalni značaj nekaterih instrumentov. V znanjetrgovinskem fiskalnem poslovanju pa je treba preiti na to, da bodo gospodarske organizaci-

je čim več udeležene pri ustvarjenih deviznih sredstvih.

Osnovno pri vsem, kar bo treba upoštevati, je, da se moramo orientirati na ustvarjanje novih dobrin, na čim večjo proizvodnjo in s tega vidika tudi obravnavati vprašanje delitve dohodka, zlasti tudi osebnih dohodkov. V tem je treba videti zgrešenost poskusov, da bi reševali vprašanje delitve dohodka od zgoraj brez upoštevovanja proizvodnje in proizvodnosti. Zaupanje, ki je bilo v tem pogledu izkazano samoupravnim organom s strani Ljudske skupščine LR Slovenije, da bodo sami uredili vprašanje delitve posebno osebnih dohodkov, nam je jamstvo, da bo tudi to vprašanje v prihodnjem letu krenilo na pravo pot, kolikor je pač letos z nje skrenilo v posameznih primerih. Končno pa je treba posvetiti večjo skrb izravnavi plačilne bilance, to je povečati je treba izvoz in zmanjšati uvoz, ker je to ena izmed poti za stabilizacijo našega gospodarstva. Ukrepi v tej smeri bodo, kot vse kaže, v prihodnjem letu smelejši, kakor so bili letos.

Čeprav preko noči, ko bo odbila ura polnoči 31. decembra letos, ni moč pričakovati sprememb, lahko vedro stopimo v prihodnje leto v prepričanju, da bomo z delom dosegli predvidene in tudi večje kot predvidene uspehe.

—žj—

PRED VSTOPOM V NOVO LETO PO OBČINAH KOPRSKEGA OKRAJA

Pomenek na pragu

Spet je leto naokoli in zdaj je najlepša priložnost, da ocenimo sadove ustvarjalnega dela, v katerem raste in se krepi sedem komun našega okraja, sedem temeljnih kamnov naše okrajne skupnosti. Pogled nazaj in pričakovanja nam bodo opisali:

DAVORIN FERLIGOJ, predsednik Občinskega ljudskega odbora Piran:

— Leto 1961 pomeni za našo komunno predvsem pridobitev in izboljšave vrste komunalnih naprav, za kar smo vložili največ sredstev. Za vodovod, kanalizacijo, ceste, električne napeljave, javne zgradbe, športne naprave, kulturne ustanove in stanovanjsko graditev smo v tem letu investirali okrog 800 milijonov dinarjev. Levji delež investicij smo usmerili v ta namen v glavnem zaradi tega, ker je vsestranski razvoj naše komunalne skupnosti že močno prerasel osnovne življenjske potrebe delovnih ljudi. Stanje, v katerem smo našli te kraje, je bila prav glade komunalnih objektov najbolj boleča rana.

Razen negospodarskih investicij smo vložili znatna denarna sredstva tudi v gospodarstvo: 54 milijonov dinarjev v industrijo, 85 milijonov v gostinstvo, 23 milijonov v kmetijsko zadružništvo, 30 milijonov v obrt, 80 milijonov v pomorsko gospodarstvo itd.

Tudi za leto 1962 imamo že pripravljen delovni program. Glavne investicije pa smo za prihodnje leto namenili nadaljnjemu razvoju ladjedelništva in pomorstva — skupno okrog 6 milijard dinarjev. Že visoka vsota odkriva naše namene: med drugim tudi nabavo novih ladij za pomorsko podjetje Splošna plovba. Nadaljnjih 500 milijonov dinarjev bomo naložili v gostinstvo in turizem, več kot 500 milijonov dinarjev pa smo namenili za stanovanjsko graditev, za dopolnjevanje letošnjih investicij in podobno. Program za novo leto je torej zelo obsežen, vendar vsestransko utemeljen.

SREČKO VICIČ, predsednik Občinskega ljudskega odbora Izola:

— Uspešno izpolnjevanje družbenega plana nam kljub napornemu delu in številnim težavam, ki smo jih prebradili, prijetno oživlja spomine na leto 1961. Posebna pohvala gre naši živilski industriji, ki jo z levjim deležem dohodkov zastopa kombinat Delamaris, ter Mehanotehniki, kjer je prav tako kot v večini gospodarskih organizacij naše občine prišel do veljave novi gospodarski sistem. Tudi dosežki turizma in gostinstva so presegli pričakovanja, zato smo prepričani, da so visoka sredstva, ki smo jih porabili za ureditev novih ali adaptacij starih gostinskih in turističnih objektov ter trgovine, dobro naložena. Malce smo sicer v zastoju s programom gradnje komunalnih objektov, vendar bomo tudi tem — kot smo letos stanovanjski graditvi — posvetili v letu 1962 znatno več pozornosti.

Glavne postavke programa za leto 1962 vsebujejo nadaljnje utrjevanje gospodarstva, predvsem ribje industrije, posebno skrb pa bomo posvetili turizmu. Nova restavracija v Loretu, ki se bo postavljala tudi z avtociampi, nadaljnje urejevanje San Simonovega zaliva in podobno je le del naših načrtov. Razvoj pa nam narekuje posebne naloge v utrjevanju komunalne samouprave, večjo skrb za zaposlene žene, mladina pa se že sedaj veseli vrste športnih objektov, ki so že dobili svoje mesto v našem programu za prihodnje leto.

Inženir FRANC SPACAPAN, podpredsednik Občinskega ljudskega odbora Koper:

— Prav bo, če ob pregledu našega dela v letu 1961 osvetlimo

tudi nekaj nalog, ki smo jih sprejeli za naslednje leto. Sicer pa je bil gospodarski razvoj v občini Koper v tem letu podrejen dveh važnim činiteljema, ki sta odločilno vplivala na nagel gospodarski vzpon skoraj vseh gospodarskih panog. Velike naložbe v proizvodna sredstva in uvajanje novega gospodarskega sistema je to leto sprostito veliko proizvodno zmogljivost, odkrivanje neizkoriščenih rezerv itd. Zato z zadovoljstvom ugotavljamo, da bomo plan za leto 1961 kljub zelo zahtevnim postavkam presegli najmanj za 10 odstotkov.

Močan gospodarski vzpon odkriva v prvi vrsti industrijo, ki je povečala proizvodnjo in realizacijo za več kot 55 odstotkov, gospodarske organizacije za cestni promet in pomorski promet pa so izpolnile plan že meseca novembra. Vzporedno z industrijo in s prometom so povečale obseg dela in storitev tudi druge gospodarske panoge.

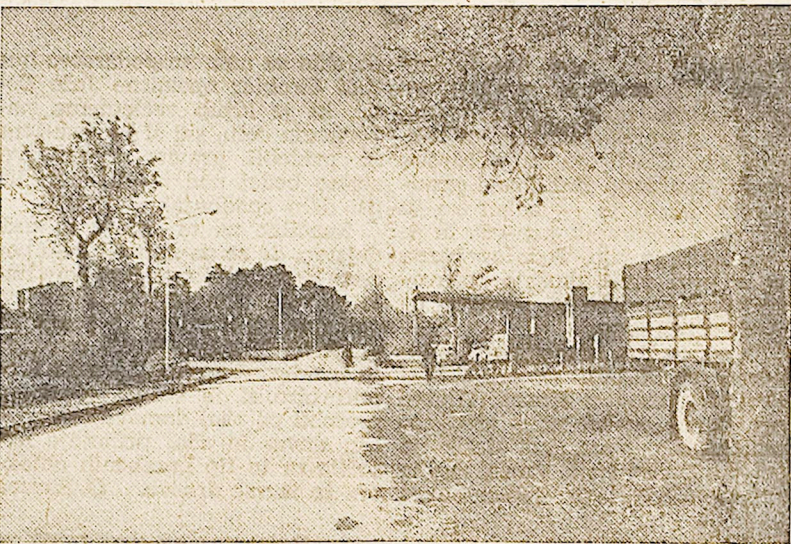
Nagel razvoj gospodarstva naše komunne ustvarja torej vse pogoje tudi za nadaljnji dvig splošnega in osebnega standarda. Temu namenu bomo tudi v novem letu ustregli z vrsto novih investicij, predvsem za stanovanjsko graditev. Letošnjim novim 217 stanovanjem, za katera smo porabili

stava pa izkazujejo več kot zadovoljive rezultate.

Tako bomo v letu 1962 na trdnjših gospodarskih temeljih snovali nove prijeme za utrjevanje naše komunalne skupnosti. V obeh industrijskih obratih predvidevajo v prihodnjem letu večjo proizvodnjo. V TOS imajo v načrtu zgraditev še eno toplotne steklene peči, v IPLAS pa večjo proizvodnjo penastih plastičnih izdelkov. V program za leto 1962 sodijo tudi utrjevanje kmetijske zadruge, zgraditev novega bifeja pri bencinski črpalci in Kozini, 45 novih stanovanj, vodovod v Vrhopolju, Hujah in Pregarju. V letu 1962 bo dobilo električno razsvetljavo še 7 vasi, medtem ko je bilo letos osvetljenih kar 15 vasi.

LADO MAHNIČ, predsednik Občinskega ljudskega odbora Sežana:

— Leto, ki ga pravkar zaključujemo, pomeni nov korak v razvoju naše komunne. Povečana proizvodna zmogljivost in povečan družbeni standard sta rezultat smotrnega dosedanjega gospodarjenja in visokih naložb. V industriji smo nalagali sredstva predvsem v takšne objekte, v katerih se bodo najbolj in najhitreje obrestovala. Tako smo danes

Tudi spodnji del Sežane okoli križišča pri železniški postaji se vse bolj modernizira. Ureditve križišča in bencinskih črpalnik na obeh straneh ceste je bistveno pripomogla k lepši podobi tistega predela kraške metropole

več kot 830 milijonov dinarjev, se bodo v naslednjem letu pridružila številna nova, osamljena pa ne bo ostalo tudi 290 milijonov dinarjev, ki smo jih v tem letu porabili za reševanje, obnovo in za gradnjo vrste komunalnih naprav in objektov.

Ob doseženih uspehih so naše želje vsem delovnim kolektivom in vsem občanom za nove uspehe v letu 1961 hkrati prijetna obveznost za naše skupno delo.

ANTON OVČARIČ, predsednik Občinskega ljudskega odbora Hrpelje:

— V teh dneh je usmerjeno delo v gospodarskih organizacijah in na sedežu naše komunne v zbiranje računskih podatkov, ki bodo sestavljali bilanco v l. 1961 doseženih rezultatov v utrjevanju občinske ekonomike. Če upoštevamo, da je bila občina Hrpelje do leta 1955 najbolj zaostalo in pasivno področje v našem okraju, smemo danes z zadoščenjem trditi, da niso bili zastojni veliki napor, ki so jih vložili delovni ljudje naše komunne v sanacijo zapuščenega gospodarstva.

Za leto 1961 planirani celotni dohodek občine Hrpelje je znašal 2 milijardi 684 milijonov dinarjev. Po današnjih ugotovitvah pa lahko sklepamo, da bo plan dosežen 90-odstotno. Ves ta manjček na račun industrijskih obratov IPLAS v Podgradu, TOS v Hrpeljah in obratu Izolske Mehanotehnike in Materiji, kjer zaradi pomanjkanja sredstev niso mogli izvesti planiranih investicij. Vse druge panoge našega gospodar-

priča močnemu razmahu kopenskega »Aluminija«, v temeljiti rekonstrukciji je tudi Mehanična tkalnica v Senožcah, z dopolnitvijo strojne opreme so se dvignile tudi kapacitete Tovarne pletenin in obrata »Iskra« v Sežani. Z vrsto novih pridobitev se postavlja tudi kmetijstvo.

V lepo bilanco gospodarskih dosežkov minulega leta sodi tudi ureditev dveh sodobnih pekarn, nova bencinska črpalka, samopostrežna trgovina in prodajalna metražnega blaga v Sežani, nova lekarna itd.

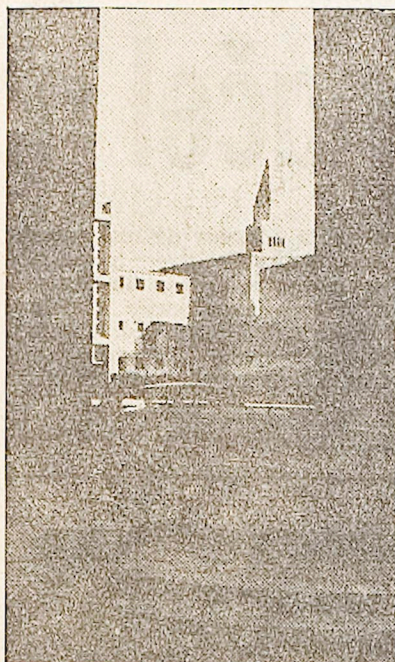
Za družbeni standard je bilo letos porabljenih okrog 800 milijonov dinarjev: vodovodi, cesta Vrabče-Stjak, kanalizacija itd. so le del novih objektov, s katerimi

Nekaj kratkih iz hrpeljske občine

Minuli četrtek je politični aktiv občinskega odbora SZDL in občinskega komiteja ZKS v Hrpeljah na svojem zaključnem posvetovanju v tem letu razdelil 10 odklovanj s srebrnim vencem najzaslužnejšim občanom, ki jih je odkloval predsednik republike za požrtvovalno delo pri socialistični graditvi ob letošnjem dnevu republike. Hkrati so razdelili noveletne nagrade tudi najpriaznejšim delavcem političnega aktivna in se pogovorili o nalogah v prihodnjem letu.

Priprave za obdaritev 1220 šolcobveznih otrok so v hrpeljski občini v glavnem zaključene. Prispevki podjetij so nad pričakovanjem dobri, saj so v ta namen zbrali nad 600 tisoč dinarjev. Pri občinskem odboru SZDL v Hrpeljah, ki se je za akcijo najbolj zavzel, so zlasti pohvalili kot darovalce kolektive IPLASA, Mehanotehnike, Kmetijske zadruge »Zabnik«, obrata TOS, Gozdnega gospodarstva Postoina in druge. Na vseh šolah v hrpeljski občini bodo imeli ob obdaritvi otrok tudi proslave z daljšimi ali krajšimi kulturnimi programi.

Pri kmetijski zadruzi »Zabnik« v Hrpeljah-Kozini sestavljajo s sodelovanjem dr. Frana Juriševiča iz Zavoda za pospeševanje

Novi čas se tepe z ostanki starega sveta v Koprivici

se postavljajo v tem letu delovni ljudje na Sežanskem. Ne smemo pozabiti tudi na obnovo šol, na ureditev kluba v Sežani, na objekte, ki so namenjeni za varstvo in zdrav razvoj otrok itd. Skratka: v gospodarstvu in izven gospodarstva je bilo vloženih več kot 2 milijardi dinarjev sredstev, kar je bilo pogojeno z znatnim porastom celotnega dohodka občine.

Ob takšnih ekonomskih uspehih in ob nadaljnjem utrjevanju vseh oblik samoupravljanja je že moč začrtati glavne obrise poti, po kateri bomo hodili prihodnja leta. Najlepši razvoj predvidevajo v obratu »Iskra«, ki naj bi sčasoma prevzel celotno slovensko proizvodnjo radijskih in televizijskih sprejemnikov z realizacijo okrog 9 milijard dinarjev na leto, modernizacijo proizvodnje predvidevajo tudi v vseh ostalih večjih gospodarskih organizacijah.

Ob takšnih uspehih in ob tako lepi perspektivi čestitams posebnim zadovoljstvom vsem občanom srečno novo leto.

JOŽE GRIL, načelnik gospodarskega oddelka Oblo Ilirske Bistrice:

— Industriji gre predvsem priznanje, da bomo letošnji družbeni plan presegli najmanj za deset odstotkov. Zato ni naključje, da imajo industrijska podjetja tudi v perspektivnem programu močne postavke. Naj omenim samo rekonstrukcijo Lesonita, kjer bo kolektiv vložil v naprave za povečanje proizvodnje 500 milijonov dinarjev. Tudi naša kemična industrija si utira s svojimi proizvodi pot v svet, rekonstrukcija tovarne TOK pa pomeni hkrati osvajanje novih. Nič manjša skrb se ne zrcali v naših prizadevanjih za nadaljnjo obnovo kmetijstva, predvsem za urejanje novih sadijskih skupnosti na področju Prema.

Vrsta komunalnih objektov in 35 novih stanovanj, ki smo jih zgradili v letu 1961, pa je dobra osnova za nadaljnji porast družbenega in osebnega standarda občanov v naši komunni. Zato nenehno iščemo tudi nove vire dohodkov. Posebno dobro so se obnesle naše zamisli v zvezi s turizmom in gostinstvom; obsežni program, ki ga pravkar sestavljamo, da bi kar najhitreje obnovili celotno gostinsko mrežo, bo pokazal ugodne rezultate že v bližnji prihodnosti.

pisma uredništvu

Tovariš urednik!

Pod naslovom »Žrtve nenavadne predrznosti« (Slov. Jadr. dne 15. decembra) se Miloš Jovanovič, najemnik hiše v Piranu, Pusterla 14, zgraža, da je »neka piranska družina postala žrtev nenavadne predrznosti in samovolje mojega soproga«, ker je dal zapreti kanalizacijo, s katero je povezano stranišče te družine in ki je speljana skozi našo hišo. O tem, da bo kanalizacijo zaprl, je obvestil, tako trdi M. Jovanovič, samo pristojni občinski organ, ne pa prizadeja družino. Kanalizacija je zaprl, ko je družina bila na dopustu, ter to obvestil šele 27. septembra, to je skoraj dva meseca potem.

M. Jovanoviču odgovarjam kot lastnica hiše, skozi katero je bila speljana kanalizacija. Zakaj se M. Jovanovič postavlja za branitelja »neke družine« in ne pove, da gre za njegovo družino, sestavljeno iz treh članov z njim vred? O svoji nameri, da bom določeni dan (7. oktobra) prisiljena dati zapreti kanalizacijo, je bil M. Jovanovič obveščen 6 dni poprej (2. oktobra), to je več dni poprej, preden je odšel na dopust, in sicer s priporočnim pismom; prav tako so bili obveščeni lastniki hiše dr. H., oziroma njegova hčerka, in dva pristojna občinska organa (gradbeni inšpektorat in Uprava komunalne dejavnosti). Omenjeni rok 6 dni je bil postavljen, ker so bili strokovnjaki v gradbenem inšpektoratu mnenja, da ta rok zadostuje za napeljavo nove pravilne direktne kanalizacije, na daljavo 17 metrov, ki bi šla po ulici Pusterla, torej ne skozi našo hišo. Po predpisih so kanalizacije skozi tuje hiše nedopustne.

Da je treba kanalizacijo, ki je bila že eno leto zamašena, speljati iz hiše Pusterla 14 direktno na ulico, je ugotovila komisija gradbenega inšpektorata, ki se je sestala na pritožbo S. Kmetove, lastnice sosedne hiše. Ker se je kanalizacija skozi našo hišo zamašila, sta voda iz kuhinje in odpadka iz stranišča v hiši Pusterla 14 vdrli iz te hiše pod zidovje njene hiše. Po ugotovitvi komisije je tako samo za S. Kmetovo (brez škode v naši hiši) nastala škoda 100 tisoč din. Voda in fekalije so se namreč nabirale tudi pod našo hišo in kvarile posebno vmesni zid. Takšno stanje je trajalo eno leto; opozorila S. Kmetove pri najemniku (M. Jovanoviču) in lastniku hiše niso nič zalegla.

Pripominjam, da sem dala jaz napeljati to kanalizacijo skozi našo hišo na lastne stroške. Ugotavljam tudi, da sva z mojim možem dvakrat izčistila kanalizacijo, ki ni delovala, ker ni imela dovolj padca; v tretje pa se nama je že vse zagabilo. Zaradi smrada in podtalne vode, ki je ogrožala tudi našo hišo in ker je komisija gradbenega inšpektorata zahtevala izpeljavo direktne kanalizacije in ker se ne za pripomoč komisije ne za vso zadevo nista zmenila ne lastnik ne najemnik M. Jovanovič, sva se s soprogom odločila, da napravimo takšno novo nevdrženo stanju konec. Naj povem še to, da je moj soprogo skušal poprej pregovoriti M. Jovanovič glede na to, da plačuje nizko najemnino, da bi vsi trije (lastnik, najemnik in jaz) sporazumno prispevali za napeljavo direktne kanalizacije in da je M. Jovanovič ta predlog odbil ter se drzno znesel nad mojim možem z najrazličnejšimi grožnjami, ko mu je sporočil, da bo treba vsekakor v smislu odločbe gradbene komisije kanalizacijo skozi našo hišo zapreti. Tako je torej bila kanalizacija odstranjena in ob vstopu v našo hišo razcementirana. Ker je M. Jovanovič kljub temu uorabljal stranišče, smo ga s pismom 27. novembra znova opozorili, da je bila kanalizacija zaprta, kakor smo že s svojimi prvimi opozorili 2. septembra.

Končno še nekaj o »trinaeststopenjski hiši« v tržaškem predmestju, ki jo omenja M. Jovanovič, čeprav nima nikakršne zveze z mojo piransko »stolnico« (kuhinja z 2 sobama), še manj pa s kanalizacijo. Hiša je na žalost enonadstropna, zaračunata z državnim posojilom proti odplačilu na 35 let. V njo je poleg naše družine stisnjena še hčerka s snovo družino. Do lanskega leta smo v polletni sezoni nekajkrat oddali nekaj sob, da bi se čimprej rešili dolga (poleg državnega posojila). V ta namen je torej vsa knekulacija tržaških »kapitalistov«, na katero namiguje M. Jovanovič z določenimi nameni.

Mislím, da več potrpljenja in snovitosti nismo mogli pokazati v zadevi kanalizacije, kar lahko potrjuje številne priče. Zakaj se znaša nad nami, namesto da bi stopil do hišnega lastnika in se z njim domenil glede napeljave nove pravilne kanalizacije? Sicer lahko zdaj z zadoščenjem povem, da sta se hišni lastnik in S. Kmet-

tova lotila napeljave direktne kanalizacije, ki bo služila tudi njeni hiši, in da bi nikdar ne prišlo do tega, ako se ne bi bili mi odločno postavili za to, čeprav smo se s tem izpostavili neutemeljenim napadom M. Jovanoviča.

Viktorija Berce, Mašerova 1, Piran

Tovariš urednik,

ZAKAJ TAKO?

To vprašanje sem namenoma postavil tako, ker ne vem, kam naj bi se obrnil, da bi dobil potreben odgovor, čeprav sem ga poskušal dobiti že pri vseh tistih organih, za katere sem upal, da so pristojni reševati takšne probleme.

Kot visokokvalificirani mehanik sem pri podjetju Mototehna zaposlen že pet let. Kot mnogi drugi sem imel tudi jaz velike težave s stanovanjem. Ker nisem upal, da bi dobil v bližnji prihodnosti družinsko stanovanje, sem dal na pomlad leta 1961 odpoved na svoje delovno mesto. To sem pozneje prekalil, ker so mi zagotovili, da bom dobil prvo razpoložljivo stanovanje. Podjetje je naposled dobilo tri stanovanja, od katerih je bilo eno vselljivo že v novembru 1961, ostali dve stanovanji pa bosta vseljivi na pomlad leta 1962. Komu bo novembrsko stanovanje dodeljeno? Na mah smo se pojavili trije reflektanti, ki smo bili, kot trdijo, enako nujni primeri.

Naj navedem razmere, v katerih smo vsi trije stanovali. Jaz stanujem v sobi, ki za stanovanje ni primerna. Drugi reflektant, šofer, ima eno sobo na podstrežju in kuhinjo pod podaljškom strehe. Kdor ga hoče obiskati, mora k njemu sredi belega dneva z lučjo. V podjetju je takšnih primerov okrog 5. Tretji primer je računovodja, ki ima svoje privatno komfortno stanovanje. V podjetju je približno pet mesecev.

Komisija delavskega sveta bi morala to vprašanje urediti tako, da bi bil volk sit in koza cela. Komisija je to zadevo reševala kaka dva meseca. Naposled je šoferjev primer izpadel iz reševanja in tako je ostal le računovodjin in moj primer. Moj primer so obravnavali zaradi tega, ker sem skušal svoje pravice uveljaviti malo bolj energično, kot pa jih je šofer.

Mislím, da si člani komisije niso upali izraziti svojega mnenja glede stanovanja, zato so svetovali, naj se z računovodjo sama sporazumeva. Le kako naj odstopim od svoje pravice do stanovanja, na katerega čakam že polnih pet let? Že od vsega začetka sem trdil, da bi bilo najbolj pravično, da bi pregledali, v kakšnih okoliščinah kdo živi in naj bi dodelili stanovanje tistemu, ki ga je najbolj potreben. Odgovorili so, da to ni potrebno. Sporazuma torej ni bilo mogoče doseči. Komisija je še naprej oklevala.

Bližalo se je zasedanje delavskega sveta. Stanovanje je bilo že pripravljeno za vselitev. Iste dne, ko je zasedal DS, je komisija zmagoslavno odločila: Zrebanje! Zamere ne bo. Žreb naj odloči! Listič pokaže — stanovanje pripada računovodji. Senečista na to pristala oba reflektanta.

Že tri ure po odločitvi je komisija predložila svoj sklep v odobritev DS. V tem kratkem času sem sestavil pritožbo na DS in UO sindikata. DS je obravnaval mojo pritožbo in sklep komisije. Nisem član DS in zato tudi ne vem, ali so sprejeli sklep komisije z glasovanjem ali molče, ker so si o tem mnenja prisotnih zelo različna. Drugi dan je UO sindikata razpravljaj na izredni seji mojo pritožbo. UO sindikata je zahteval razveljavitev sklepa komisije in je predlagal, naj bi komisija v navzočnosti predsednika in tajnika sindikata pregledala stanovanja obeh reflektantov. Tako bi bilo mogoče ugotoviti dejansko potrebo vsakega posameznika in bi lahko prišlo do pravične rešitve.

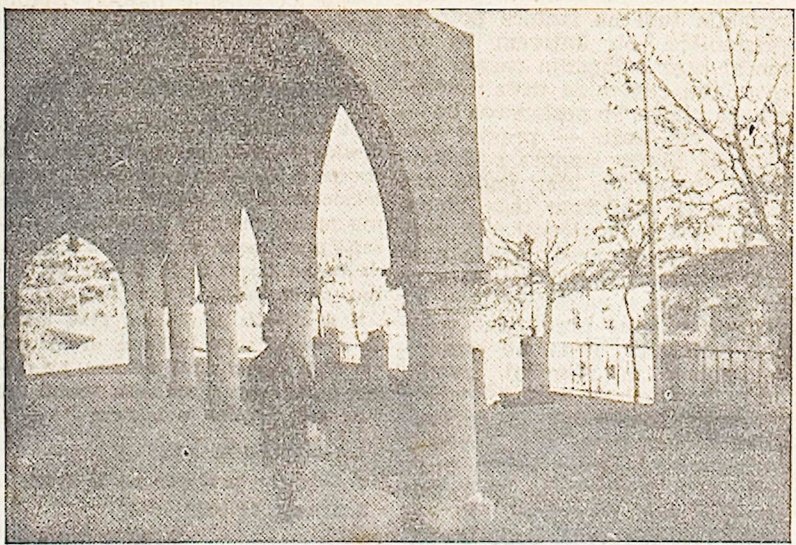
Sklep oziroma predlog sindikata je ostal le na papirju, direktor podjetja pa je na seji DS očital našemu sindikatu, da je socialdemokratski, ker zavzema takšna stališča.

Dodelili so mi stanovanje, ki bo morda vseljivo na pomlad, vendar se še vedno vprašujem, kaj je z mojo pritožbo? Odgovora nismo dobili. Sedaj sem se sprijaznil s svojo usodo in sem podpisal vse potrebno, kot vsi ostali, za drugo stanovanje, to pa zaradi tega, ker se je računovodja že vselil v sporno stanovanje, ki mu je bilo dodeljeno.

Vprašujem se, zakaj tako? Ni mi jasno, ali zato, ker odloča samo eden ali zato, ker odloča DS, ali pa zato, ker posamezen delavec ne more uživati enakih pravic kot drugi.

Ugam, da bom odgovor dobil, ko bo širša javnost zvedela za ta primer.

Jože Žagar, Koper

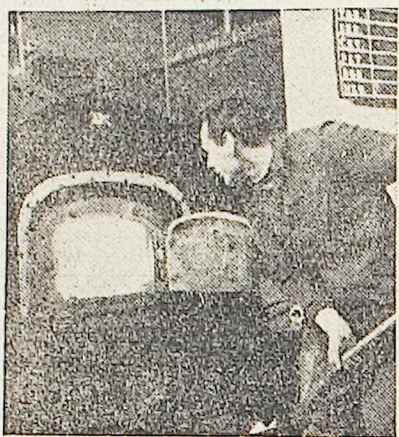

Lepote in zanimivosti Ilirske Bistrice: pod kolonami občinske upravne stavbe

REPORTAŽA O LJUDEH TRETJE IZMENE

DNEVI BREZ NOČI

Po prečuti noči, ko vstaja mlado jutro, nevidne roke dan za dnem utrjujejo luči: rudar, krt črnega podzemlja, ugaša svetlobo na svoji čeladi... Kurjač poslednji nadzoruje manometer v soju milijonov isker razžarjenega žrela pod velikanskim

Kurjač Jordan Muzenič v izolskem Delamarisu zvesto streže nenasičnemu žrelu peči tudi v nočnih urah

kotlom... Zdravnik si na svojem zadnjem obhodu mane na belih hodnikih utrjuje oči... Železničar nastavlja ušesa šumom kovinskega pretakanja zadnjega nočnega vlaka po železni cesti... Gasilec in prometnik, telefonist in borec na straži, mornar za krmilnim kolesom usmerja železni kolos po komaj zaznamni vodni brazdi, v kateri se bo kmalu ogledovalo sončno ali viharo jutro...

Kdo bi lahko naštel tisoče utrjenih rok, ki poslednjič premikajo to jutro vzvode s tenkočutno skrbjo za našo varnost in naša življenja, za kruh in zaslužek milijonov soljudi!

Tudi danes hiti armada spočitih ljudi po starih poteh v novo jutro, da bi po prespani noči stopila na mesta nočevalcev tretje izmene, da bi izzbavila iz strojev pospešen ritem novega dne.

— Dobro jutro, tovariši tretje izmene!

— Srečno — in lahko noči odgovarjajo ljudje tretje izmene. Silhuete mož se izgubljajo v okrilje komaj zaznavnega dne in svetli jezdec zore jim zama zama prestrežajo pot.

Da — noči brez jutra in noči brez dne. Za tisoče naših znancev tretje izmene se je tudi danes, to jutro začela — noč...

... NOČ DO NASLEDNJE TRETJE IZMENE

Med nami živijo, toda kljub temu jih premalo poznamo. Zato pojdite nekoč z nami. Seznanili vas bomo z nekaterimi izmed njih. Toda varujte se zahrbtnega spanca, ki vam bo sredi noči, denimo, ob razbeljenih žrelih Delamarisove kurilnice v teh mrzlih zimskih nočeh silil v oči.

V obeh mož nočne izmene in na njihovih razpaljenih obrazih boste brž ugotovili temperaturo, v kateri vintijo možje velikanse lopate premoga v nenasičeno žrela obeh kotlov: 40 stopinj Celzija v najboljsem primeru.

Da, to je Jordan Muzenič, vodja nočne čete v obratu Iris. Ob njem njegovi delovni tovariši: Jože, Vojko, Alojz, Milko, Vinko in kar trije Franci. Vsi poznajo ves mehanizem kurilnice do obisti. Vsi z enako zaskrbljenostjo strežejo obema starima kotloma z vodo, kajti kalorije pokurjenih devetih ton premoga dnevno bi ob pomanjkanju vode lahko sprostile 10 atmosfer pritiska. Posledice eksplozije bi bile strašne in z možni nočne izmene vred bi zletelo v zrak pol tovarne.

— Gorje, če bi zmanjkalo parne energije, pravi Jordan, ko nadzoruje manometer enega izmed obeh kotlov. Dnevno delo, ki mu bo začelo zjutraj streči tisoč parov rok, bi zastalo in kdo bi lahko opravičil milijone, ki so jih proizvajalci vikalikurali v obračun naslednjega dne?

Možje nočne izmene v obratu Iris niso prav nič manj seznanjeni z gospodarjenjem in z načrti svojega podjetja od ostalih. Kako le, saj je eden izmed njih — Jože Lapajne — celo predsednik sindikalne podružnice, vodja obrata Jordan in njegovi delovni tovariši pa so prav tako v vrstah najbolj aktivnih družbenih in političnih delavcev. Da, kljub prečuti noči...

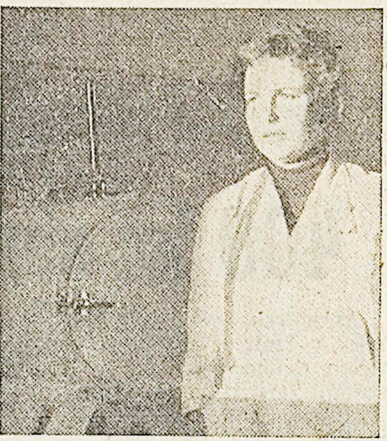
MED RUDARJI

— Pod zemljo je vedno noč, pravijo rudarji sečoveljskega premogovnika. Če med nami lahko kdo potrdi to resnico, je to naš France Makuc, se hudo ponosno ozirajo rudarji v tmirno jaško, iz katerega škriplje obteženo divgalo.

Da, med njimi je France Makuc, eden najbolj priljubljenih sečoveljskih globokokopačev s 25-letno delovno — kajpak rudarsko — dobo. Le kje vse se ta junak podzemlja že ni spoprijel s skladi rjavega in črnega zlata: najbolj neizbrisni so spomini iz rudnika Raše, kjer je mimo njega tolikokrat hušnila senca smrti.

Makuc snema čelado in mežika v dnevno svetlobo: — Najbolj žalostna bilanca v moji rudarski praksi, ki mi je izsela največ krvi, je bila smrt mojih 380 tovarišev v Raši leta 1940, ko sem v globini 240 metrov bil nemohno priča njihove žalostne pogibe.

V očeh tovariša Makuca je blisknila nema groza, ki je še enkrat obtoževala takratne lastnike tega rudnika, ker niso poskrbeli niti za osnovno varnost svojih delavcev.

Dr. Meta Arh — prve samotne noči na belih hodnikih piranske bolnišnice

— Po tem dogodku sem se vključil med člane reševalne ekipe. Z demonstracijami silami zozemlja pa smo se najbolj spoprijeli zopet 1948. leta, ko so podzemeljske eksplozije terjale še en visok krvni davek. Takrat je žalovalo s 84 družinami vse naše ljudstvo.

— Tovariš Makuc pogleda na uro, nato se ozre proti vходу v rudnik.

— Pričakujete nekoga?

— Da, če se ne vrnem domov ob določenem času, pride navadno povprašat po meni moja žena Francka. Posebno je vznemirjena, če koplje ponoči. Enkrat me je že prepričala, da sem se poslovlil od podzemlja, toda verjemite, nisem vzdržal več kot nekaj tednov. Sedaj se je tudi ona sprijaznila z mojim poklicem, jaz pa sem najbolj zadovoljen, da jo lahko razveselim že nekaj časa z znatno večjim zaslužkom kot prej.

Zares, odkar so tudi v sečoveljskem rudniku uvedli ekonomske enote in so postali rudarji neposredni upravljalci ter dnevno teče beseda o pro-

BORO BOROVIC

izvodnih planih, je mesečna delitev bolj obilna: 40 tisočakov je že lep denar in pri Makucovi dobro shajajo. Sicer pa je marljiv mož kljub napornemu delu prevzel v oskrbo tudi poštinski dom RK iz Novega mesta ter ga s svojo družino vzorno oskrbuje. Cestokrat po prečuti noči...

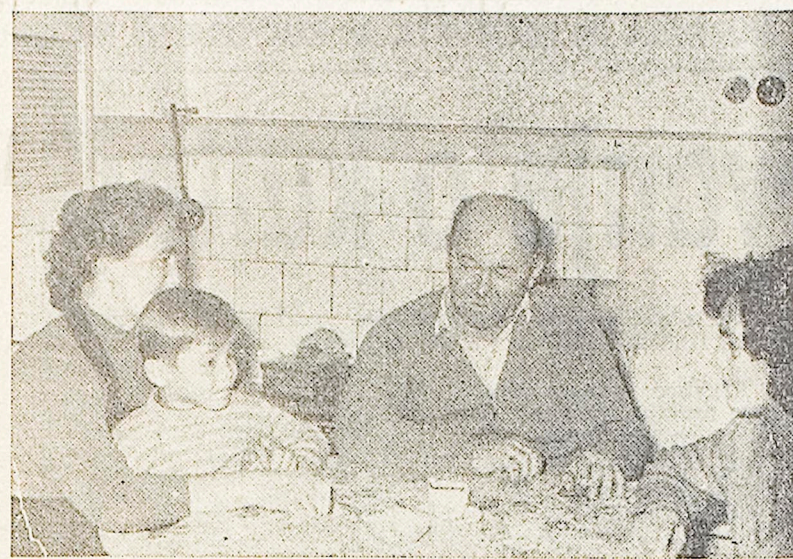
ŽIVLJENJE NA TEHTNICI

Vsi, ki so se že srečali z dihom smrti in so izšli kot zmagovalci iz nenakega boja, najbolje vedo, kako občutljiva je tehtnica, s katero merijo v kritičnem času naše žitje ljudje v belih plaščih. Zares, medicinska veda je postavila človeštvu na najvišji piedestal simbol nenadomestljivega in plemenitega žrtvovanja za bližnjega. Če zataji znanost, ostane nemočnemu telesu še rešena bilka, nevidna, toda čestokrat odločilna nit, ki povezuje srce bolnika s čustvom človečnosti zdravnika.

Neizogibnosti nočnega dela zdravstvenega osebja ni treba posebej utemeljevati. Sicer pa nejevernemu Tomazu zadostuje pogled sredi noči na poslopje katekololi bolnišnice, kjer razsvetljena okna in komaj vidne senčice ljudi v belem odkrivajo njihovo odgovorno in naporno nočno delo.

Tudi piranska bolnišnica ni izjema, prav tako niso izjema zdravniki tega zdravstvenega zavoda. Pomanjkanje zdravnikov pa nalaga polno odgovornost tudi mlademu, komaj izsolanemu kadru, da se mora kar najhitreje osamosvojiti in nadomestiti kratko prakso s požrtvovalnostjo in velikim umskim naporom.

Mlada zdravnica Meta Arhova, stajšit v piranski bolnišnici, v svoji skromnosti govori le o prizadevanjih in delu starejših kolegov. Toda mlada zdravnica si je kljub kratki praksi že pridobila veliko zaupanje bolnikov in sodelavcev ter je ognjeni krst samostojnega nočnega dela odlično prestala. To vedo najbolje bolniki infektivnega in internega oddelka, ki so v nočnem času že imeli priložnost spoznati odločilne posege mlade zdravnice.

Železničar Anton Lekšan iz Postojne — redki trenutki v družinskem krogu

VLAKI DRVE TUDI SKOZI NOC

Neizogibnosti nočnega dela se podreja tudi mnogo naših železničarjev. Samo pogledite vozne rede vlakov, pa vam bo takoj razumljivo, zakaj streže temu zapletenemu mehanizmu tolikšna armada osebja.

Tipični predstavnik nočnega vrveža na »železni cesti« je tudi 52-letni Anton Lekšan, kretnik na postojnski železniški postaji. Skrb za to, da pridejo vsi vlaki na proste tire, je na tej postaji zaupana tudi njegovim tovaršem Jožetu, Antonu, Francu, Matvežu in drugim, ki s preciznostjo

sedanjega centralizma pri železnici, ker je pustil le pregloboke sledove in premajhno materialno osnovo za samostojnejše gospodarjenje. Vendar je prepričan, da bodo skupno z novim vodstvom postaje prebrodili vse težave.

Tovariš Lekšan je v svoji 16-letni praksi doživel na železnici tudi že marsikak dramatičen trenutek. Najbolj ga mrzi ob spominu na dogodek, ko mu je nedavno tega prerezal premikalni stroj kretnico, ki jo je postavil v predpisano lego za vlak iz ljubljanske smeri. Sekunde so odločale, če ne bo drveči vlak zavozil na zasedeni tir v stoječo kompozicijo. Vendar je Lekšanu uspelo v zadnjem trenutku sprožiti svarilni rdeči signal, nato pa je zdivjal naproti vozečemu vlaku in ga ustavil.

PODNEVI IN PONOČI: SOS Z NAŠIH CEST

Ce so prometni miličniki na cesti nezaželeni takrat, ko smo napravili manjši ali večji prekršek, se še kako radi obračamo nanje v primerih nezgod. Stevilni nočni pozivi najdejo prometne miličnike v popolni pripravljenosti, nočne patrulje pa bedijo dan in noč nad varnostjo cestnega prometa.

Tako na primer prometni miličniki postaje LM v Kopru prebijajo polovico službenega časa na cesti v nočnih urah. Za Hermana Rožca, člana te postaje na primer trdijo, da je s svojim dvajsetletnim stažem prometnega miličnika med rekorderji nočnega dela. Zato ni naključje, da so naši prometniki pravi mojstri za hitre intervencije.

— Zadnja leta, ko smo se modernizirali in so postali najbolj sodobni tehnični pripomočki, med temi UKV oddajniki, naš stalni pomočnik, nam še tako zapleteni primeri ne povzročajo težav, se rad postavi tovariš Herman. Kako tudi ne, saj vedo o njem povedati, da je najbolj neusmiljen zasledovalec pobežljivih voznikov, ki povzročijo prometno nezgodo, nato pa strahopetno pobegnejo s prizorišča nesreče.

...

Takšni so torej predstavniki tretje izmene: klenost, čut odgovornosti in visoka stopnja zavesti so le nekatere odlike, ki jih tjerja nočno delo. Prav bo, če se bomo spomnili nanje tudi v noči, ko bomo nazdravljali mlademu letu. Mnogo jih ne bo med nami, kajti klicu dolžnosti se ne morejo odtegniti niti ob tako slavnostnih trenutkih.

V Liko po nevesto

Krištof Cuzelj živi in se ubija na majhni kmetiji v hribovski vasi Zaprtje. Z njim živita in se obupno borita z nadohu oče in mati in se krivita pod skupnim bremenom blizu 150 let. Krištofu leze na grbo četrti križ.

»Tako ne more več naprej, Krištof! Z materjo čakava samo še na pogreb. V olajšanje ti bo, ko se naju znebiš. Toda kaj boš, revež, počel, ko ostaneš sam? Skrajni čas je, sinko, da si poiščeš ženo. Oženi se in reši naju skrb! Starca je popadel dušak kašel. S svaljastim robcem si je brisal rdeče obrobijene oči.

»Oženi se, lepo te prosim, Krištof!« je zajokala mati.

Krištof se je s trudnim korakom sprehodil po izbi in nazadnje obstal pred rjasto črepinjo nekdanjega ogledala na steni, zagrebel koščene prste v sivci gozd koca na obrazu, se sam seči spali, potem pa pljunil kar po fleh in zamomljaj.

»Na katerem sejmu bi jo neki dobil? Marajo babe za bajtarja! Še na grunt je ne dobiš zlepa. Tako jek!

»Včasih sta se rada gledala s Kaveljnovo Tino,« je pokajljala mati.

»Ko sva krave pasla, res je! Odkar hodi v tovarno, se je pogospodila in beži mimo mene kakor burja. Sem slišal, da ima na piki nekega tehnika. Brišite to!

»Saj so še druge, takšne, ki ne hodijo v tovarno!« meni stari.

»Vse, ki še ne hodijo v tovarno, bi rade hodile in se pulijo za to, da bi hodile in je to edina nji-

JASA ŽVAN

hova zaverovanost in se nočejo vezati na kmečkega človeka in sploh, pustita me rajši na miru!

Krištof je z velikimi koraki zakoračil proti durim in jih trdo zaprl za seboj.

»Nisem sam, ki se mi tako godi. Precej nas je, ki smo obojeni na možko devišstvo. Nobeni ne diši motika, pa tudi grablje ne in vile. Zoprni jim je hlevski »parfum«, za svinjak se zanimajo samo ob kolinah. Takle neobit, štorast, posilovki dišeč dedec, ki bi ji kožo posnel, če bi jo pobožal z raskavimi rokami, naj bi si prvoščil še kakšne neznosti na podlagi zakonskih pravic! Kje neki! Zato štiridesetletni kmečki samci kmalu ne bodo nobena redkost. Potem se pa čudijo, da na kmetih vedno bolj primanjkuje delovne sile! Naj je primanjkuje delovne so krive!

Tako je tuhtal in si razlagal svojo samsko usodo Krištof Cuzelj.

Nekega dne pa se je lepo obiril, se pranje oblekel in počesal ter dejal starima, da ga kar dva dni ne bo.

»Kam?« sta zaskrbela.

»Nič strahu! Po dobre novice grem! Če mi »rata«... No, nič ne povem! Bosta že zvedela!

In je šel. Čez dva dni se je vrnil, tretji dan pravzaprav. Ni bil sam. Moški njegove starosti in precej mlajša, zajetna ženska kakor jabolko zdravega obraza, zagorele polti, temnih las in biserovih zob sta vstopila s Krištofom. Krištof ju je moral potisniti pred stara dva, tako sta bila sramežljiva in nerodna.

»Bi vama bila všeč tale snaha?« se je široko zarežal Krištof.

»Ojej, koliko zdravja!« se je razneženo nasmejhnila mati.

»Od kod in kako pa sta?« je imelo starea.

»Iz Like sta, oče! Brat in sestra. Se tri dekleta imajo doma. Ta, najstarejša, mi je bila najbolj všeč in jaz menda njej tudi, ali ne, Milena?«

»Dobro si izbral, Krištof, če te res mara. I, kako si jo pa iztaknil?« Mati je bila radovedna, stari pa nič manj.

»O tem se pogovorimo drugič. V Liki je dovolj nevest, pa malo ženinov. Pri nas pa ravno narobe. Zakaj bi si ne pomagali!

Potem so se pogovorili, kaj in koliko in kako je pri Cuzeljih in je bilo vse obema Ličanoma po volji. Milenin brat je povedal, da bo imela njegova sestra za doto 20 ovac, med njimi bo tudi kak koštrun, toliko in toliko bal domačega platna in volnene preje in še to in ono. Krištof je veliko dušno odklanjal z rokami, češ da rad vzame Mileno v tistem, v čemer je, ali tudi brez tega, ker bo pri njem imela vse, česar bo potrebna in kar si bo želela. Posebno zdaj, ko bodo imeli še ovčevrejo pri hiši. Ob tej nepričakovani sreči sta se stara Cuzelj in Cuzlja čudežno pomladila, Krištof pa je z brhko ženo iz Like, ki je prišla za delo in se zasukala v novem domu, kakor da je od rojstva v teh krajih, korajžno zagospodaril in — kakor pravijo — že položil temelj bodočemu rodu Cuzeljev v Zaprtju.

Krištofov primer je dal pobudo za pravočasno romanje samcev v kršno Liko, kjer je izbira zalih nevest obilna. Le kako bo, ko bo pri nas zmanjkalo ženinov?

Starec zre iz gorke hiše in spomin se mu posili — dni premišlja, ki so bili in na tihem solze briše...

TONE

IVANČIČ-KUSOV:

Počasi si mesec utira pot med oblaki in zvedavo pogleduje na zasnežene Brkine. V rahlem snu spijo brkinske grape, le po žlebovih šumijo potoki, ki jih ni še zima stisnila v ledeni oklep. Nad strehami zasneženih domov po vaseh se dviga rahel dim in okna svetlo žarijo v z medlo mesečino obsijano noč.

Hitiš skozi vas in se za trenutek ustaviš, ker te je zmotilo glasno govorjenje iz hiše. Pogled skozi le na pol zagrnjeno okno v hišo in opazuješ gručo ljudi, ki sedijo po kuhinji. Mlad, doraščajoče dekle na glas bere iz knjige. Skoraj ob vsaki prebrani strani je kratek odmor in nato dolga razprava med zbranimi.

Potuhneš se pod okno in poslušajš:

»Da, pa ste poznali vi Kristino Požgančevo?«

»Kaj je ne bi poznala, nesrečno Kristino in njen še bolj nesrečni konec! Saj sva skupaj hodili po opaslih.«

»Pa kakšna je bila?«

»I, kakšna? Zelo lepa, močna ženska. Kadar je ona gnala koline napajati na korito, pa naj so bile živali še tako poskočne in razigrane, ni njena roka nikoli popustila ude. Oh, in ko smo bile kje na plesu, so vsi gledali samo Kristino v tistem njenem rdečem tibetovem krilu in belih batistini bluzi. Na visokih prsih je imela vedno pripet lep »opnek, ki pa ti ga nihče ni mogel nikoli odnesti, da bi se postavil za njim. Da ste le videli, kako je bilo, ko je Valin iz Slop dvignil k ustom svoj klarinet — pa naj je bilo to v

Ločah, Javoru, Obrovu ali v Hrušici — in je rekel: eden, dva, že so fantje po štirje ali pet skočili drug čez drugega prosit Kristino za ples. Niti toliko niso mogli počakati, da bi Valin rekel: tri — čeprav še niso niti vedeli, kaj bo zaigral. Nič jih ni zanimalo, če bo polka, valček ali čatis, le da so mogli stisniti Kristino k sebi.

»Kaj česnaš, čeljust stara babe! Briga koga tvoj Valin in njegov »klinec!«

»Eh, ti vražji babec! Kdo pa te je kaj vprašal? Tudi ti si bil med tistimi, ki so se pihali za ples s Kristino — le da se po ti jo vedno pred nosom speljali drugi. Bil si prelen zanj, pa si potem vedno prišel pome — kakor oklan pes! Ali misliš, da sem na to pozabila? Pokora stara!«

»No, no! Ne prezirajta se zdaj!«

»Kako na je bilo, ko so Kristino snubili?«

»Oh, kdo bi le to vedel! Menda kakor s tisto Francko v Nevesti s Korinjo.«

»Pa ženitovanje?«

»Eh — ženitovanje je podobno drugi očetki kakor jajce jajcu. Nevesta je morala jokati, ko je šla od doma v cerkev, ker bi sicer rekli ljudje, ko se bo pozneje kregala z možem: Kaj je mislila, da bo vselej vesela očet? — Taka je usoda vseh brkinskih nevest. Kristinin jok pa se je valčno slišal med vriskanjem pijanih svatov in igranjem harmonike. Še dobro, da ni imela daleč

od doma do cerkve. Da pa Kristina ne bo jokala samo zaradi lepšega, smo že tedaj uganile, ker je rekla Vencajevi Johani le nekaj dni pred poroko: — V Trst grem po tisto vražjo rinko!«

»Ma ne tako, Kristina! Saj ti mora vendar on dati rinko!« jo je spjeljevala Johana.

»To pa nočem. Nočem nič od njega! Od tega... tega... Malečkarja!«

»In potem?« je bilo spet slišati vprašanje v hiši.

»Potem je po poroki izginila in več dni ni bilo o njej ne duha ne sluha. Kakor da se je pogreznila v zemljo. Res, prav tako kakor Smrekarjeva Francka v Sosedovinu sinu, le da je ta izginila še pred poroko, Kristina pa po njej.

»In potem?«

»Potem pa so jo neko jutro zagledali, ko je šla kakor senca čez dvorišče. Opohtela se je, kakor da bi bila pijana, do vodnjaka in tam pila kar iz vedra. Pila je in pila, kot da ne misli nikoli nehati...«

»In potem?«

»In potem? Ej, potem pa beri dalje, saj ležiš pred tabo. Ljudje ob cesti!«

»Da — bom, bom! Toda le še to povejte, kje je bila Kristina tiste dni, ko je izginila? To vas vprašam!«

»I, kje? Nad skednjem je bila zarila v seno — s trdnim namerom, da bo kar tam ostala in umrla. Pa njena žejja je bila moč-

nejša kot njena volja, zato je prišla ven. Le zapomnite si — najhujša je smrt od žeje!«

»In potem?«

»Potem — rekla sem ti, da so tam Ljudje ob cesti in da beri naprej!«

— O —

»Pa Jakob iz Brezovega brda ste poznali?«

»Oh, Jakob! Še zdaj se mi zdi in kar občutek imam, da bo kar odprl vrata in v eni sapi zadržal, kot je imel navado — kot strojnik: — Dabu jutro, dabu jutro, imate katn dakl, ja, ja, katn dakl? Ja, ja, nimate, nimate — pa duji bot, pa duji bot! — Jakob je bil nezakonski otrok, ki je v mladosti prejel več udarcev kakor pa kosov kruha. Ko je odrasel, so se mu vsi najraje umikali s poti; da ga ne bi razdražili. Doma na Brezovem brdu so njihovi bajti pravili Pri cerkvenih. Njegova mati je bila pri hiši za tetko, kot je bilo nekdanj toliko tet in stricev po kmečkih domačijah. Zato je tudi bilo toliko ograd in očičene gmajne — to je bilo njihovo delo. Pri vsem siromaštvu pa je bil Jakob prava podoba jamskega človeka. Bil je zelo močan — pravi hrust — in Brezovci so ga uporabljali za tovarnega osla, da jim je nosil v mlin, dokler se ni naveličal in stresel ta jarem s sebe. Postal je sam svoj kakor bik na gmajni. Spal je vedno po brezovskih listnjakih, le ko je listja zmanjkalo, se je

preselil v bajto; ležišče si je napravil v veliki skrinji, ki jo je k hiši pripeljala za balo še njegova stara mati. Jakoba so poznali vsi. Zato je tudi rekel Polonc Janez — tisti Čednikov — ko je bil vprašan pred birno, če pozna pet cerkvenih:

»O, pa še kako! Vse, prav vse!«

»No, pa jih povej!«

»Jakob, pa teta, pa Jožin in oba ta stara!«

Splošen smeh po kuhinji je bil nagrada za dobro pripovedovanje, nato pa so hoteli vsi še kaj slišati o Jakobu.

»Nekoč jo je Jakob mahal domov čez Jezerino, pa ga je srečala finančna obhodnica. — Ferma, bandito! Marešalo ga je zgrabila za vrečo, Jakob pa mu je prisolil eno s pestjo, da je takoj vrzel vse štiri od sebe — kakor krotka, ki jo vržejo otroci iz kala na pot — in pobegnil po žlebu med divjim streljanjem financarjev. Za Pešnovim mlinom so ga potem ob mraku našli Javorci, ko so se vračali iz gozda. Bil je skrit na Mlaki za staro vrbo — bos in na smrt prestrašen, primrznjen na led. Bal se je namreč le strela iz puške. Dolgo potem se mu ozeblene niso zacelile in mu je teklo iz nog. Poslej je vedno hodil, kakor da stopa po trnju. Prav zadovoljen sem, da je tudi on sprejet med Ljudi na cesti in da je po smrti prišel na tisto stran, kjer so Krjavelj in drugi njemu enaki...«

Nazaj v Brkine so prišli...

(Odmevi na knjigo mladega pisatelja Milana Lipovca »Ljudje ob cesti«, ki je pred dnevi izšla pri založbi Lipi v Kopru)

PRISTALA JE NA DNU Nič ne pomaga, če zbežim

Bilo je mučno to, kar se je dogajalo z njo, segalo je tudi meni v srce, pretrgalo je obroč ravnodušnosti, katero sem se obdal. Če bi še dolgo poslušal, kar je govorila, bi moral še sam začeti jokati.

Nič več maščevalec zanjo, ki je stala tu pred menoj. Nežno sem jo prijel za rame, da je bil majhen presledek med nama. Rekel sem ji s tihim glasom:

— Ne jokaj, Helena, solze nič več ne pomagajo.

Bila je moja prva prijateljska beseda. Še pred eno uro si ni bila mogla misliti, da se bo položaj takoj spremenil.

Tako zapletel.

Polagoma si je obrisala svoj od solz ovažen obraz.

Kako je le to moglo, sem premišljeval, da ni bila v zvezi z Alfredom.

ALEKSANDER VUJINOVIČ

dom pri snovanju zločina. Kako bi mogel jaz karkoli ukreniti, ne da bi se o tem posvetoval z jasno? Ne, ne bi mogel. Zato, ker sem jo ljubil kot tovariša in kot ženo. Kaj vladajo med Heleno in njenim možem drugačni odnosi? Da je Alfred storil podlo dejanje brez vednosti svoje žene?

Medtem ko sem tako premišljeval, se je Helena nekoliko pomirila. Pogledala se je v nemo bolečino, kakor da je odšla v daljno deželo. In tam je bila, ne da bi mogel vplivati nanjo vse dotlej, dokler se ni spet vrnila k meni z vprašanjem:

— Kdaj? Kdaj se je zgodilo?

Krčevito je prišla za mojo roko in se mi čisto od blizu zazrla v oči.

Gledal sem ji naravnost v te oči, pričakujoč kakšen vtis bo napravil

- Odlomek iz romana KRI NI VSE. Založila založba Obzorja v Mariboru, prevedel iz rokopisa France Filipič,
- opremil Janez Vidic

nanjo moj odgovor. Pripravil sem, izbral sem besede. Videl sem, da pač ne sluti, kakšen strašen udarec bo v naslednjem hipu padel po njej. Zanj je Jasna pač padla. Kje, kako — o tem se sedaj ne sprašuje, o tem ne razmišlja. Kriv je pač vojna; lahko je valiti nanjo vso krivdo za izgubljeno življenje.

V nekem oziru tudi je tako. Na splošno je kriva vojna za vsa umiranja, z jasno pa je drugače: nekdo nosi neposredno krivdo za njeno smrt.

In morilec je znan.

Čprav Helena, kakor vse kaže, ne ve zanj.

Ali vendar samo hlina nevednost? Prišel si bom na čisto.

Besede so se zvrstile na mojih ustnicah:

— Kdaj je padla?

Lahko vam povem.

SEDMI DAN PO VAŠEM ODHODU S POHORJA.

Ostala je nema. Kot da ne dojame tega, kar sem ji dejal.

Premišljevala je.

Sedaj je računala, sedaj je nizala dneve na ogrlico spomina, ogrlica pa se bo spremenila v zanko.

Kaj je tudi ona matematik, ko njen mož? Lahko je je naučil marsičesa.

Sedmi dan... sedmi dan... Odmakniti je in bobnelo v njenem ušesu.

Pobegnili so v daljavo, toda odbilo se je od bližnjih zidov in se spet vrnilo k njej. Njej so namenjene te besede... sedmi dan... sedmi dan... Povsem preprosti stavki, spremenili pa se bo v kako in usekal vanjo.

Obnavlja prizore. Sisk Jasnine roke. Sisk Alfredove roke, ko se je napotil na dogovorjeni sestanek. Mahala mu je, ko je odhajal. Ropotanje motorja, ki se je oddaljeval, prah, ki se je dvigal za njim. Sedmi dan... Besedi se stapljata z brnenjem Alfredovega avtomobila. Toda avtomobil se sploh ni premaknil, pač, vrti se na mestu, vrti se v zažaranem krogu dveh besedi: sedmi dan...

Zakaj sta ti dve besedi tako tesno povezani z Alfredovim odhodom? Seveda. Sedmega dne po njunem odhodu s Pohorja, bi se moral Alfred srečati s partizani. Osupnila jo je povezanost razdobja z dogodkom. Črna misel, kragulj. Zbirala je moči, da bi se spoprijela z njim. Moral bi ga odgnati od sebe, nadičnega roparja.

Sedmega dne po najinem odhodu si rekel, da...

Potrdil sem ji.

Spet je ponavljala. Avtomat v njej se je sprožil in deloval. Ko bo nehal udarjati se svojimi vzdobi, bo poročila spoznanje.

Odmaknila je oči, ko da išče izhoda, in me spet pogledala. Skozi sinje nebo njenih oči je mogoče videti neskončnost.

Pritisnila si je dlan ob dlan, zamenjala je z njima, sprepleta si je prste in si jih lomila. Klobčič vprašanj, posebej v zvezi s tem, ozirala se je na sedmi dan... To so bila vrata, skozi katera je morala stopiti v hram resnice. Odprl sem ji ta vrata in čakal, da vstopi.

— Alfred je vendar tedaj...

Zmedla se je in ni mogla nadaljevati. Votek se je pričel odvijati.

Alfred je bil morda nekoliko blede, ko se je vrnil.

Kdo ve?

Takrat tega seveda ni opazila. Lahko da ji niti ni padel roke.

Lahko da jo prišel ponocni in je legel, ne da bi se bila prebudila.

Ljudje s krivdo prihajajo tiho in skušajo biti nevidni.

— Alfred mi je tedaj povedal, da se je sestel z vami.

Zajeljala je.

— Pa ne da bi...

— Ni se sestel z nami — sem ji odvrnil mirno. — Namesto njega so prišli njegovi vojaki.

— Kako? Njegovi vojaki? — Ni mogla povsem dojeti tistega, kar sem ji rekel.

Nato tiho:

— Ni vojaki?

Pripovedovala je na cilj. Tam je bil prepad in čezenj ni bilo nobenega mostu. Morala se je po strmini spustiti v brezno.

Pristala je na dnu.

Se nikdar nisem videl človeka tako poraženega in tako preplašenega. Kakor da se je ovila okoli nje črna tendica obupa. Bila je podobna svojem možu, ki se je zvedel, da hočem videti njegovo ženo. Ko da je odtelalo iz nje življenje in z njim vse, kar je bilo jasnega in vsega.

Kopnela je pred menoj. Oči ji je skazil brezumen pogled. Smrtna bledeca se ji je razlila po obrazu. Vest o Jasni smrti jo je sicer udarila kot bič z jeklenimi končicami, toda kaj je bilo to proti spoznanju močeve krivde. Jasna ji je bila simbol plemenitosti, krasnica, ki ji je bila obesila v hišo svojega življenja.

Alfred pa je bil zanj življenje samo.

Kako sem sploh mogel pomisliti, da se je pretvarjala. Bil sem priča popolnemu zlonemu. Pogubi upanj in življenjskih ciljev. Vsega, kar ima vrednost za človeka.

Nisem obstal zanj tukaj, zabodila je v labirint svojega lastnega sveta. Iskala ga je tam, velikega krivca, senco, ki je bila doslej dobrodejna spremeljevalka, odšel pa bo samo ogabna in spolzka nakaza. Izgovarjala je njegovo ime: — Alfred!

Ponovila je njegovo ime z obupnim glasom. Razklenila je roki in se prišla za glavo. Kaj ti? O moj bog, ali je to mogoče? — Saj ne more biti res.

— Poudarila je »more«, kakor da bi hotela spremeniti nekaj nemogočega v mogoče. Izbrisati zločin in poklicati v življenje nazaj človeka, ki je davno strobnel.

Lahko bi bil odšel. Ni se ozirala name. Videl sem njene oči, njene oči pa so gledale preko mene. Ozirala se je tisti dan, ki je bil mejnik do breznemu in zlu v njenem življenju.

— Alfred, moj Alfred... — Tako ga je v teku let svojega zakona neštokrat imenovala, tako mu je rekla, ko jo je prvič prišel v hišo in jo poljubil; na lasti mlade sreče in pod drevesom zaoblube ljubezni in zvestobe.

Zdrnila se je. Nikoli več mu ne bo mogla biti žena z ljubečim vzlikom »moj Alfred«. Druge besede si je sedaj vsiljevala. Izgovarjala jih je:

— Podleži. Izdajalec!

Planilo je iz nje. Niti pomisliti si ni upala dotlel nanje, na ta spreved, mirnih, tujih, pošastnih besedi.

— Ali je mogoče, da človek stori kaj takega? —

V zameno za življenje, ki ti ga je nedolgo podaril, človeka pogubi v smrti... Nemogoče... Ko se je vrnil, mi je pripovedoval o Jasni... Pošla ti pozdrave, je rekla. Razšla se je, da je bila tako vedra in ljubezniva.

Glas ji je zamrl, proniknil je v globino njene žalosti. Ko se je vrnil, je bil obup sam, ki si je poiskal izraza v najintimnejši človekovi besedi:

— Mati!

Zatekla se je v svoja otroška leta. Samo ta pot ji je ostala v najgloblji temi. Spomin na mater je bil zavetje, kamor ni bilo mogoče zanj. To je bilo še edino trdno pod njenimi nogami.

Na zasliševanju

- Odlomek iz knjige PAST, ŠTIRJE DNEVI — izdal zavod
- Borec v počastitev 20. obletnice vstaje narodov Jugoslavije. Prevedel Viktor Smolej, opremil Ladislav Danč

V ponedeljek je začel s tem, da je namenoma pustil Kubinko sedeti vso dopoldne v čakalnici, da bi jo izmučil in ji dal vnaprej na daljavo vedeti, da to pot ne pripadlja zanj prav nič dobrega. Duševna priprava zaslišanca, ki mu je bila vedno zelo pri srcu; malokdaj se mu je pripetilo, da se ne bi bila izkazala.

Ko se ji je ura za uro ko polj vlekla ob otrplem, mrtvečem sedenju na klopi, je Ružena čutila, da se ji vsak živček v telesu bolj in bolj napenja. Bila je ves čas pripravljena, da jo pokliče na zaslišanje; ko pa je po toliko dneh enoličnega, praznega in nehotenega usvajajočega življenja v celici do tega prišlo, jo je obšla močna vznemirjenost. Poleg vsega je imela po kratki dobi samote spet »šesttedensko« družabnico, za nameček pa še nečisto, omejeno in skrajno nedisciplinirano bitje, tako da z njo vsak dan prihajala v konflikte — tudi okoliščina, ki je vidno skrhala njeno duševno ravnovesje. Ko pa se je znašla z obrazom v obraz z Dönnertom, ji je začelo srce nepravilno razbijati: njegov hudobni, divji izraz je bil znamenje, ki ga je še predobro razumela. Še huje pa je bilo to, da se proti njenemu pričakovanju spočetka sploh nič ni dogajalo. Kakor da bi bil pozabil na njeno navzočnost, se je Dönnert potopil v študij neke listine, na pol zavil v dim cigarete, katere vonj jo je dražil — sama se niti spomnila ni več, kdaj je kadila zadnjikrat. Končno je spis opremil s parafo, odprl na pol miznico in potisnil papir vanjo, iz nje pa vzel modrikasto se lesketajoč uradni samokres. Šele potem je vzdignil pogled in, igrajoč se z orožjem, zaplčil svoje mrzle, neusmiljene oči v Ruženo.

»Tako, tako, gospa Kubinova, dolgo se že nisva videla, kajne? V vašem osebnem interesu upam, da ste medtem prišli do pameti.«

Ružena nič. Le z obema rokama je trdo stisnila naslona pri sedenju. Ni mogla biti v dvomih, da se približuje trd, mogoče odločilen boj.

»Ti torej nočeš govoriti?« (Dönnertov namenoma pridružen glas je imel v sebi nekaj kačje potuhjenosti.) »No, prav, trenutke in boš sprevidela — pa še kako rada!«

Trkanje na vrata in Dönnertov samokres je izginil v miznici, še preden so se vrata s hodnika odprla in se je v njih pokazala osiromašena žena z ozkim, ptičjim obrazom in črno kofedro na glavi. V pozdrav pa jo je Dönnert nadrl: »Ven!«, toda krik, se je zdelo, odločne starke še malo ni zmedel. Ne da bi se zmenila, kako se ji grozeče približuje, je pomolila proti njemu listek in očitačoče vzkliznila:

»Gospod komisar, pozabili ste mi podpisati prepustnico!«

Dönnert je iztrgal listek iz rok in začel kričati nadno: »Zdaj ne utegnem! Počakajte zunaj!«

Godrnajoč nekaj sam zase se je vrnil k Ruženi in zagnal listek na mizo, ko pa je listek padel na tla, je ukazal Ruženi, naj ga pobere.

Ružena se je sklonila — pri tem jo je zbledela v oči kričeče

natiskana beseda Passierschein.

Dönnert, ki mu je jeza že spet uplahlila, je načel v vogal obraza svojo parafo, odrinil listek in nahlulil Ruženo: »Tako, no, zdaj bomo pa videli, kako boš zapela, ko se ti bo smodilo meso na bradi.«

Pogledal je v sosednjo pisarno in pomignil Hansu. »Podrži ji trdno glavo,« mu je ukazal in počakal, da je zagrabil Ruženo od zadaj z eno roko za lase, z drugo pa za vrat, kakor da jo namerava daviti, in ji zvrnil glavo. Šele potem je prižgal svoj vžigalnik in se počasi z njim bližal njenemu obrazu.

Srce plane Ruženi v vrat, Hansove klešče jo duše. Na čelo in na roke ji udari pot. Ne vidi nič drugega kakor rumen jeziček plamena in nad njim spačen zverinščki obraz. Dönnertov obraz, ta trenutek podoben pošastno se režečemu ustju strešnega žleba iz črne gotike.

Na mizi je zadržal telefon. Dönnert je s kletvijo zaprl vžigalnik in vzdignil slušalko. »Kaj je spet?« je zalajal v aparat. Potem pa mirneje: »A tako... prav, že tečem. Hans, poglej kdaj pa kdaj v sobo, da mogoče naše drage gospe Kubinove ne bi zvalilo okno. Čez trenutek se vrnem.«

Hans je nekam nerad izpustil Ruženino grlo in s cigareto, priplepljeno na spodnjo ustnico, malomarno odhlamludral v sobo, iz katere je bil prišel.

Ružena je bila zdaj sama. Sedi negibno, droben drget ji spreleva vse ude, dolgi nje je tišina, ki ši v ušesih ko jez. Potem zdrsnejo njene oči na Dönnertovo mizo — kakor uročena stirmi v listek, ležeč tam na dosego roke. Pozna ga, nekoč pred letom je tudi imela takle listek v roki, tedaj je tudi odšla iz palače z njim spet na svobodo —

Z enim samim vzgibom si strga rdečo pasico z rokava in jo po-

K. J. BENEŠ

tisne za izrez na prsni, pograbi prepustnico, trije, štirje koraki do vrat, tiho jih odpre, tiho za seboj zapre, pred njo se odpira v bleščečo meglo dolg hodnik z rdečim tekačem — hiti po lastnih, leto dni starih, pa vendar zdaj čisto novih stopinjah — samo proč, samo stran, zgubiti ne more ničesar, pridobiti vse — nekdo ji prihaja naproti — Dönnert! — ne, to ni Dönnert — mož s kljukastim križem na suknji jo samo bežno ošine s pogledom, gre mimo nje — avtomatsko dvigalo obratuje — Ružena plane v odprto kabino — vgreza se — še vedno navzdol, navzdol, ah, samo hitreje, hitreje! — drugo nadstropje — svetlobni napis Ausgang — široko granitno stopnišče — Passierschein!

Zmedeno pogleda esesovca v bojni čeladi, mu mehanično poda listek — ta odmahne z roko in jo pusti dalje — steklena vrtiljuga vrata — sunek čistega, hladnega zraka — za njo še vedno nobene- ga preplaha — avtomobil, pešci, ulični promet, vonj svobode — ne, zdaj ne sme teči, zdaj ne sme teči! ukazuje svojim nogam, ki bi se najrajši spustile v dir — za-

vije v Lützovo — začne teči — ljudje se ozirajo za njo (se ji zdi)

»Korakoma! Korakoma!« vpije v njej svarilni glas.

Park. Zavije vanj. Med drevjem in grmovjem se počuti varnejšo. Kljub temu: kri ji razbija v sencih ko klavirno. — Ko bi imela peruti! Park se ji zdi brezkončen. — Teče. — Bolzanova ulica. Pri številki tri plane brez diha v vežo — pogled preganjanje živali skozi stekleni vložek v vratih ven: nič, ulica, park, pešci — vse ima mirno, brezbržno podobno. Z vročino naglico preleti seznam najemnikov. Iz globin se ji trga stok kakor potopljačemo- me se človeku, ki zgrabi za rob rešilne ladje. Anna Novakova!

Jemajoč dve stopnici hkrati — steče kakor puščica v tretje nadstropje — obstane, prisluskuje — nobenih korakov, nobenega teka za njo, hiša trdno molči — z vso težo telesa pritisne na zvonec in obupna vera v nji vpije: Mora biti doma, mora biti, mora biti!

Koraki. Znan glas: »No, saj že grem!« Odrine vso presenečeno Ančo, vdre v predsobo, zaloputne za seboj vrata in se s hrbotom nasloni nanje. »Anča! iztisne iz sebe, a vtem ji odpovedo noge — Herta jo je komaj ujela, da se ni zrušila po tleh.

Ko je prišel Aleš do hotela, je opazil v temi, onstran ceste, čisto ob morju, tam, kjer so parkirali avtomobili, človeka, ki se je prestopil, ko ga je zagledal. Aleš se je v luči neonske razsvetljave zazdelo, da je namenjen k njemu, zato je postal in si z narejeno brezbriznostjo prižgal cigareto. Hotel se je izogniti negotovosti, da bi bil zamenjan ali presenečen.

Ta, ki je prihajal proti njemu, je hodil z brezbriznostjo sprehajavca; nekaj korakov pred njim se je obrnil in zavil proti parku, onstran hotela. Aleš je spoznal v človeku nizkega, gibčnega južnjaka, ki ga je bil popoldne poslal na bregu. Spoznal je, da ga je čakal, zato je odšel počasi za njim, mimo hotela, čez cesto, kot bi se hotel še pred spanjem malo sprehoditi. Mož ga je počakal v temi in ko je prišel Aleš do njega, se mu je močje pridružil. Potegnil je cigareto iz žepa in Aleš mu jo je prižgal s tisto prilagodljivo samoumevnostjo, ki ne terja besed.

»Pojdiva tja,« je rekel južnjak. Sla sta skozi park in naprej po poti proti Semečeli.

»No?« je vprašal Aleš.

»Vse v redu,« je rekel južnjak. Aleš je čakal, da mu mož pove, kar je treba. Prišel pa je zavzeto kadil in hodil brezskrbno, kot bi bil sam na nočnem sprehodu in mu je edini užitek ta, da se lahko razgiba v hladni sapi noči. Aleš je vztrajal: ni hotel pokazati neučakanosti. Nazadnje je rekel mož:

»Več kot eno uro sem vas čakal.«

»Sprehajal sem se.«

»Vratar mi je rekel, da ste odšli pred deveto.«

»Res je.«

»Ste bili z znanci?«

»Ne, samo bežno srečanje.«

Možak je odvrnil cigareto in rekel s spremenjenim glasom:

»Jutri ponoči torej.«

Aleš je presenetila naglica, zato je vprašal:

»Do jutri?«

»Da. Tako je dogovorjeno. Čim prej, tem bolje.«

»Prav. V resnici hitreje, kot sem pričakoval.«

»Ravnati se morava po okoliščinah.«

»Naprej!«

»Jutri ob enajstih ponoči. Čakali me boste tu, sto metrov od semečelskega križišča, na desni strani, pod cesto. Ne dalje tam spredaj, kjer je razsvetljeno, je bencinska postaja, tam je tvegano. Pripeljal bom od portoroške strani; od križišča naprej bom vozil počasi in trlikrat menjal luči. Potem bom ugasnil dolge žaromete in pustil samo parkirne luči. Po tem me boste spoznali. Če bi po naključju prav tedaj pripeljal kakšen avto

- Odlomek iz romana STRAH. V opremi Zvesta Apollonia
- izdala založba Lipa v Kopru

mimo, počakajte, da bo cesta prosta. Razumljivo?

»Razumljivo.«

»Če bi pa takoj, ko bom ustavil, spet z naglico odšel naprej, počakajte, da bi pomenilo, da trenutno ni varno, a se bom kljub temu vrnil po vas.«

»Dobro.«

»Peljala ne bova na Skoflje, tam je tvegano. Na cesti so včasih patrolne, ki legitimirajo. Zato bova vozila skozi Rižansko dolino proti Črnuemu kanu. Potem bova zavila v Osapsko dolino. Spetoma bova pustila mekle avto. Potem naju čaka dobro uro hoje; svet je samotnen in pust, ni nobene nevarnosti, vsak grm poznam naokrog. Ko bova čez, vas bom pospremil do Trsta.«

»In signor Riko? Rekel je, da me bo čakal.«

»Signora Rika ne bo. Vso stvar je prepustil meni.«

Aleš je bil novica presenetila. Signor Riko mu je trdno obljubil, da ga bo počakal in mu pomagal, in zdaj ga sploh ni na spregled.

Sam govori s tujim človekom, ki mu še imena ne ve. Res je, da je prišel ta neznanec z dogovorjenim gestom, a to je tudi vse. In z glasom, ki je v njem prežala očitna nezaupljivost, je vprašal:

»Kdaj ste govorili si signorom Rikom?«

»Ob sedmih zvečer.«

»Bili ste v Trstu?«

»Že na bregu sem vam rekel, da sem namenjen tja.«

»Nič. Signor Riko je zadržan. Nocoj se je odpeljal v Milano. Nepredvideni opravki, ki ga bodo najmanj štirinajst dni zadržali. Rekel mi je, da me ne pripijeto, ker ne more držati obljube, a poti v Milano ne more odločiti v nobenem primeru. Delo je delo.«

Če gre za velike stvari, porže človek tudi čustveno besedo. Prišel je govoril Septetajoso, s silo prepričevanja, naglo, kot bi se mu mudilo, da se čimprej otres negotovosti, ki se je vrnila v njun pogovor.

Aleš ga ni ustavil.

»Sicer pa se lahko zanesete name kot na Rika, če ne še bolj. Stvari sem prepuščaj tako, da sta lahko brez skrbi. Z vami bom šel do Trsta in če boste hoteli, vam bom tudi pomagal, da pridete po najbližji poti do prijatelja v Torino.«

»Kdo vam je govoril o Torinu?«

»Riko. Mar zdaj verjamete, da je res zadržan?«

Aleš je molčal. Potem je rekel čez čas:

- Odlomek iz romana UPOR
- OBEŠENCEV. Redna knjiga Prešernove družbe za leto 1962. Prevedel Božidar Pahor.

Celso je zopet skušal razbrati poteze na obrazu svojega sobesednika, ki je sedel poleg njega v reki. Toda bilo je pretemno. Globoko je potegnil dim iz cigare, ki se je razgorela in naglo osvetlila Martinov obraz. Martin se je ozrl okrog sebe, da bi videl, če ni morda kdo drug preblizu, da bi lahko slišal, kar je hotel povedati.

Nagnil se je bliže k Celso. »Tisto, kar govorijo zgoraj v oficini o nesreči don Acacia, je laž.«

»Kaj misliš s tem, laž?«

»Zgodba je drugačna. Nočejo, da bi zvedeli resnico. Neznansko se bojijo, da bomo mi to posnemali.«

»Kaj posnemali? Spregovori že vendar. Saj naju nihče ne sliši, in če naju kdo posluša, mu primazem na gobec tako, da se teden dni ne bo pobral.«

»Pascasio in Urbano sta pob

Vodi odpirajo pot iz kraških neder

Preteklo je že pet let, ko je bila v Kopru ustanovljena Vodna skupnost Primorske. Toda marsikdo najbrž še ne ve, s čim se ukvarja njen kolektiv in kaj ti ljudje pravzaprav delajo. Tiho, brez vsakršnih ceremonij so šli mimo tega jubileja. Iz razgovorov in gradiva, ki smo ga zbrali ob našem obisku pri kolektivu Vodne skupnosti Primorske te dni, smo pripravili za naše bravce pričujoči sestavek o delu in prizadevanjih.

ZA TRAJNEJŠO REŠITEV NAŠEGA VODNEGA PROBLEMA

Koprsko Vodno skupnost Primorske so ustanovili z namenom, da izboljšuje zapuščene kmetijske

či bodo še zgradili glavni nabiralnik, v katerega bodo črpali vodo iz že zgrajenega zajetja Skrline in iz izvira pri Črnem vročku. Akumulacija te vode bo zadoščala za napajanje vseh vasi od Raven do Koštabone in Šmarij.

področju za daljšo dobo urejena. Toda vodovod na Starodu nameravajo po perspektivnem načrtu povezati z omrežjem Brkinskega vodovoda in istočasno rešiti oskrbo krajev ob cesti Podgrad—Kozina ter večjega predela Brkinov. S tem bo odpadlo drago črpanje iz Istrskega vodovoda pri Buzetu, saj bodo znatno pridobili predvsem na višinski razliki.

Z gostim omrežjem novih vodovodov upravljajo v glavnem komunalni vodovodi, manjše vodovode pa prepušča Vodna skupnost Primorske po dograditvi kar krajevnim odborom.

S HIDROMELIORACIJAMI V SODOBNO KMETIJSTVO

Sodobnega kmetijstva brez načrtnega izvajanja hidromelioracijskega sistema si pravzaprav ni mogoče zamisliti. Zadnja štiri leta je Vodna skupnost Primorske pridobila na področju okraja 1916 hektarov zemljišč, ki so bila prej razkosana in zaradi neurejenega odтока vode zamočvirjena. Te površine praktično ni bilo mogoče obdelovati. Na rižansko-ankaranskem polju je bilo melioriranih 530 hektarov, na ankaranski »bonifiki« so morali prečistiti kanale, ker so propadali in še bolj zamočvirjali zemljišče z morsko vodo. Semedelsko polje je bilo prav tako kot ankaranska »bonifika« zapuščeno. Tu so pridobili okrog 120 hektarov novih površin za obdelavo in to s spustitvijo vode podtalnice od 0,80 do 1 metra pod površino, ki je na tem področju v depresiji.

Badaševsko polje se razteza od ceste Koper—Šmarje do ceste Ubald—Marežice in meri 450 hektarov. Polje je bilo do skrajnosti neurejeno. Glavni odvodnik Badaševica je s svojim koritom odtekal celo meter in več nad ostalimi površinami, tako da so bile v dolini vsako leto večtedenske poplave, ki so samo pospeševale gnitje že tako redko zasejanih kultur.

Sečoveljska dolina s površino okrog 245 hektarov je z zaraščenimi kanali propadala. Kanale je bilo treba očistiti in jih urediti s padcem, da je voda lahko odtekala. Na zareskem polju pri Ilirski Bistrici je na približno 60

začeli graditi pregrado pri Vanganelu. Področje 4,5 hektara kjer sedaj raste samo robidovje, bodo spremenili v umetno jezero. V njem se bo med zimo nabralo nad 300 tisoč kubičnih metrov vode, ki jo bodo prihranili za namakanje 180 do 200 hektarov vrtnarskih površin v dolini Badaševica, in to pri petletni sušni dobi, v normalnih sušnih letih pa celo več. Sredstva za gradnjo namakalnih naprav so izposlovali pri Kmetijski banki, vendar v nezadostni višini, saj bo po predračunih stala pregrada 137 milijonov dinarjev.

V drugi etapi urejevanja namakalnih naprav imajo pri Vodni skupnosti Primorske predvideno gradnjo pregrade pod Kubeedom. Kubejsko jezero bo merilo okrog 4 hektare, vendar bo globlje, saj se bo vanj lahko nabralo okrog 400 tisoč kubičnih metrov vode.

rani, s čimer je znatno zmanjšana nevarnost poplav v rodovitnih dolinah. Na Dragonji je potrebno podaljšati regulacijo predvsem v krajih, kjer je poplava lanskega septembra povzročila večmilijonsko škodo. Hkrati pa je potrebno redno in temeljito vzdrževati vse objekte, ki so funkcionalno povezani s temi vodotoki. Tu čaka veliko delo tako Vodno skupnost kakor tudi komune, na področju katerih so ti vodotoki, kajti v skladu z zakonom o varstvu vodá bo potrebno odrediti pristojnosti glede vzdrževanja vodotokov in spoštovanja drugih določb tega zakona.

Razen dolin je skoraj vse območje obalnega pasu izrazito hudourniškega značaja. Prav takšen je tudi znaten del kraškega območja in Brkinov. Hudourniška ureditvena dela so začeli v teh krajih izvajati še za časa Avstri-

Predsednik sveta delovnega kolektiva Bogomir Žerjal vodi sejo sveta

lažje. Polja je mogoče obdelovati z mehanizacijo. Razen tega ni treba čakati na milost vremena, da polja izsuši, kajti v blatu jih je težko obdelovati. Z melioracijami se voda takoj po nalivu izteka v kanale, tako da so polja prej pripravna za obdelovanje. Z mehanizacijo in strojnimi napravami, s katerimi danes razpolaga naš kolektiv, zmremo opraviti tudi najtežje delo, bodisi pri melioracijah, regulacijah, vodovodih, njihovem vzdrževanju in pri gradnjah celo večjih in pomembnejših objektov vodnega gospodarstva.

»In vaše želje ob novem letu?«
»Ne govorim rad o svojih željah. Toda pri našem delu haletimo čisto tudi na težave: kot sem povedal, imamo dosti mehanizacije, kadra in tudi delavoljnih ljudi. Toda slabe vremenske razmere in preobsežno področje našega dela so večkrat vzrok, da ne moremo izvesti določenih del v planiranem času. Jaz pa rad vidim, da mi delo poteka po vnaprej izdelanem načrtu. Mnogo smo že izboljšali in bomo še več: gre le za čas, sredstva in za razumevanje tudi tistih ljudi, ki so za naše delo zainteresirani.«

»NAŠ SVET NI VEČ SAMO FORMALEN...«

Vodna skupnost Primorske je v primerjavi z drugimi skupnostmi v naši ožji domovini, kakor smo zvedeli glede organizacije upravljanja, še najbolj sistematično organizirana skupnost pri nas, saj je organizirana na združinskih načelih in člani skupnosti so vse gospodarske organizacije in ustanove na območju našega okraja. Značilnosti upravljanja so v tem, da se v skupnosti prepletata družbeno in delavsko samoupravljanje. Občni zbor članov je najvišji organ skupnosti, sledi mu upravni odbor, nato pa podobori po komunalnih, ki predstavljajo družbeno upravljanje, svet delovnega kolektiva s svojim izvršnim odborom ter ekonomske enote kot deli samoupravljanja. Ta oblika upravljanja je pri nas edinstvena. Ne glede na preplet družbenega in delavskega samoupravljanja so kompetence natančno določene v pravilih, ki jih je sprejel zadnji občni zbor. Le-ta se sestane enkrat na leto (navadno spomladi).

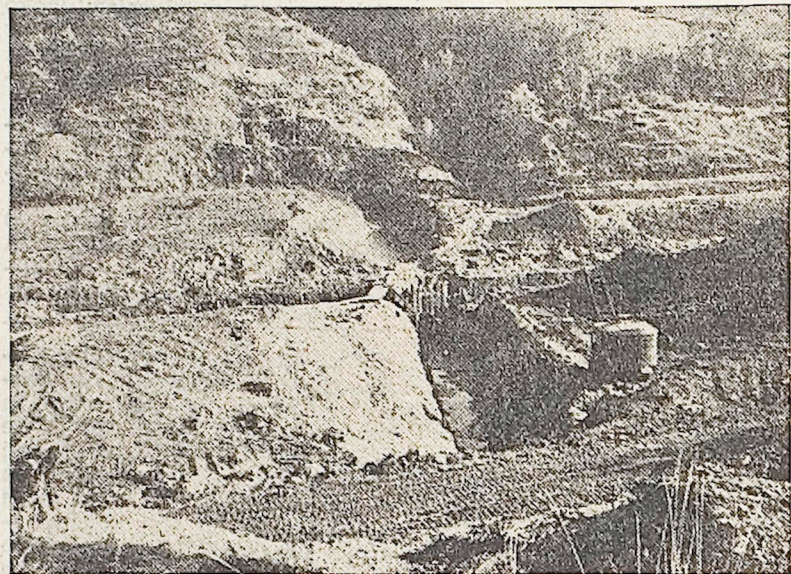
Glede na te značilnosti v upravljanju smo v skladu s Vodno skupnostjo Primorske, kjer dela, obiskali predsednika sveta kolektiva Bogomira Žerjala. Med drugim nam je povedal:

»Res je, da se je upravljanje pri nas zadnje leto zakonito utrdilo. Čutimo, da naš svet ni več samo formalen, na seznamu kot prejšnja leta, ampak opazam, da se vsi člani kolektiva bolj zanimajo za vse probleme, s katerimi se srečujemo pri delu.

Za naš kolektiv, ki ni niti gospodarsko podjetje niti ustanova, je značilno, da se srečujemo z delavskim in družbenim upravljanjem. Toda funkcije in kompetence so pravilno porazdeljene. Težavno pa je, ker imamo delovila raztresena po vsem okraju in celo izven njega. Zato se celoten kolektiv z več kot 260 člani nikdar ne more naenkrat sestati. Na naših delovilišnih imamo svoje sindikalne podružnice, ki volijo svoje delegate v svet kolektiva ali pa v njegov izvršni odbor. Sorazmerno s številom podružnic je tudi število delegatov in članov. Preko njih imamo stalne stike.

Nad 90 odstotkov članov našega kolektiva aktivno sodeluje v upravljanju. Ko je na primer treba v manjših skupinah izvoliti kakega člana v to ali ono komisijo sveta kolektiva, je že težko izvoliti takega, ki ne bi že kje sodeloval, oziroma že ne bi imel kake funkcije. Z novim sistemom delitve dohodka je po vseh naših petih ekonomskih enotah mnogo več zanimanja za delo in za probleme kolektiva in skupnosti.«

G. Baruča

Začetna dela na pregradi Vanganel, kjer bo umetno jezero

površine, pridobiva nove, oskrbuje področje s pitno vodo, da regulira vodotoke, vzdržuje meliorirana in regulirana področja ter da načrtno in sistematično gradi vodno-gospodarske objekte. Razen tega je bila njena začetna naloga: zgraditi prvih 135 metrov operative obale koprškega pristanišča in nasip za zaporo Škocjanskega zaliva. Znano je, da je kolektiv skupnosti to nalogo pravčasno in solidno izvedel. Ko je predlaskim prevzelo v lastno režijo nadaljnjo gradnjo pristanišča zainteresirano podjetje — sedanja »Luka« Koper — je Vodna skupnost Primorske pospešila svojo poglavito dejavnost, tako da že lahko govorimo o uresničevanju širšega načrta, ki bo za trajnejšo dobo rešil problem preskrbe z vodo na pretežnem področju našega okraja in krajev v sosesčini.

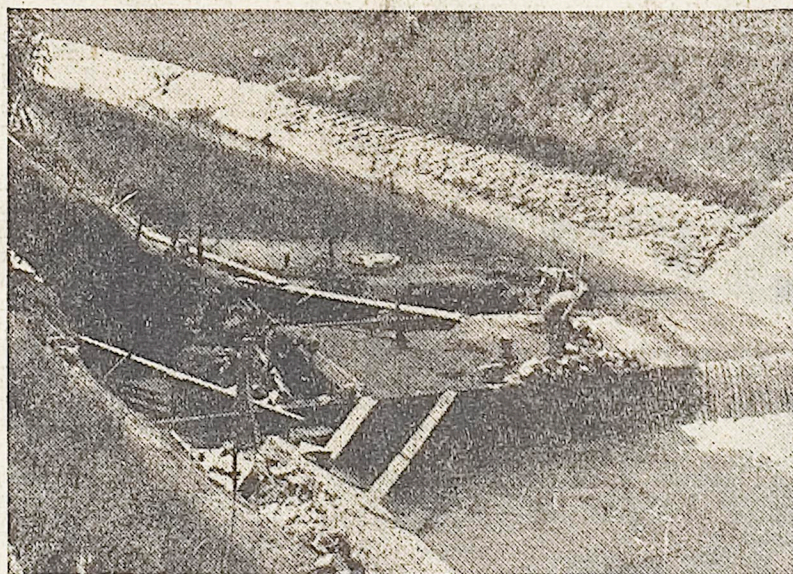
Namen je jasen: zagotoviti dovolj vode za dobo 40 do 50 let. S sedanjimi količinami, spričo natega gospodarskega razvoja, zlasti pa zaradi zastarelih naprav na sedanjih vodovodih in vse večje potrebnosti, bi po letu 1965 z vodo težko shajali. Tako namreč kažejo računi strokovnjakov. Zato so se zadnjič zedinili za najboljšo varianto, ki predvideva črpanje iz zajetja Mlini pri Planini. Zmogljivost tega izvira cenijo na okrog 1500 litrov vode na sekundo, kar je skoraj še enkrat več, kolikor je celotna sedanja poraba v našem okraju. Investicija bi veljala 6 do 7 milijard dinarjev. Z izvedbo te variante bi bil problem s preskrbo vode za daljšo dobo rešen.

Ker je odvisen tudi gospodarski razvoj, posebno razvoj kmetijstva prav od razpoložljivih količin vode, si pri Vodni skupnosti Primorske prizadevajo z vsemi napor, čimprej uresničiti te zamisli. Po izjavah njihovih strokovnjakov so tudi vsi doslej zgrajeni objekti urejeni tako, da jih bo moči nekoč povezati v enotno omrežje.

OMREŽJE NA PODEŽELJU S 104 NOVIMI VODOVODI

Zadnja leta je kolektiv Vodne skupnosti Primorske zgradil na podeželju gosto omrežje novih vodovodov, več manjših zajetij in nabiralnikov. Najpomembnejši vodovodi so: Zazid, Hrastovlje, Novokračine, Topolc pri Ilirski Bistrici, Strane—Hruševje, rekonstrukcija vodovoda Sveto—Preserje—Ivan grad in drugi. Zaradi rekonstrukcije kraškega vodovoda, da bi zagotovili Sežani zadostne količine vode, pravkar raziskujejo Mlačev izvir in druge izvire pod Nanosom, medtem ko imajo že izdelane projekte za vodovode v Lokvi, Prelozah in Lipici. V gradnji pa so vodovodi v Kortah, Padni in Branici ter medrepubliški vodovod Ilirska Bistrica—Starod.

V Kortah so zgradili črpališče in cevovod do nabiralnika na Mali, zdaj bo še treba dokončati glavni nabiralnik ter napajalne in razdelilne cevovode. V Padni imajo razen črpališča že delno dograjen tudi cevovod. Nad Bre-

Gradnja praga na Dragonji

hektarih uspevala samo kisljaka. Tudi to zdaj meliorirajo in izboljšujejo površine 239 hektarov v okolici Landola in Hrašč pri Postojni.

Za hidromelioracijska dela je bilo zadnja leta investiranih okrog 243 milijonov dinarjev. Spremeniti zamočvirjena zemljišča v rodovitne vrtove, je osnovni namen hidromelioracij. Istočasno pa so pri Vodni skupnosti

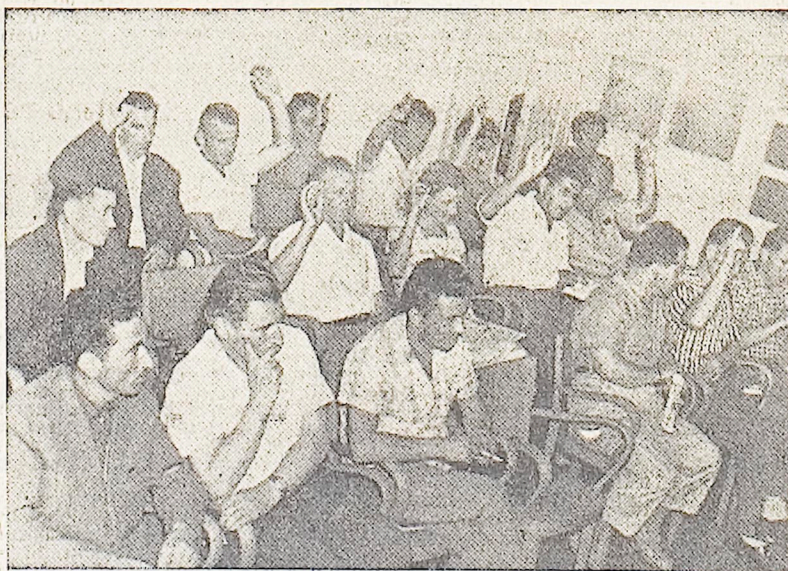
za namakanje in za biološki minimum bodo dotevale po strugi Rižane na ankaransko polje.

V daljši perspektivi predvidevajo, da bi kazalo zgraditi pregrado tudi na Dragonji in Drnici za namakanje Sečoveljske doline. Tako bodo neizkoriščene količine vode, ki se sedaj iztekajo v morje, koristno uporabljali v sušnih letih za namakanje polj. Za kmetijstvo v nižinskih predelih se vsekakor obetajo boljši časi.

HUDOURNIŠKA RAKAVA RANA

Med večje vodotoke, s katerimi upravlja Vodna skupnost Primorske, prištevamo predvsem Rižano, Badaševico, Dragonjo, Reko in Pivko. Od leta 1956, ko je bila Vodna skupnost ustanovljena, so izvedli večja regulacijska dela predvsem na Badaševici, ki so jo regulirali v dolžini okrog 4500 metrov. Medtem so redno vzdrževali druge vodotoke, na katerih so tudi izvajali rekonstrukcije posameznih delov strug. Regulacijska dela na vodotokih so zelo draga. Graditi je treba mostove in pragove, finančnih sredstev pa za te namene ni, tako da so ta dela odvisna od razpoložljivih možnosti za najetje kreditov.

Vsi vodotoki na obalnem področju so v spodnjih tokovih v dolžini nekaj kilometrov reguli-

Volitve izvršnega odbora sveta delovnega kolektiva

Delovnim ljudem naše domovine, investitorjem, članom naše skupnosti in občnega zbora voščimo srečno in uspehov polno novo leto 1962.

Kolektiv in njegov svet z izvršnim odborom Vodne skupnosti Primorske Koper

POVZETEK IZ RAZGOVORA O DOSEŽKIH IN PROBLEMIH NADALJNJEGA RAZVOJA KOMUNALNEGA SISTEMA NA POSTOJSKEM

NA BREGOVH PIVKE RASTE LEPSI JUTRIŠNJI DAN

Navada je, da ob pomembnih koledarskih dneh radi prelistamo beleške in se kronološko zazremo v obseg in kakovost opravljenega dela.

Tudi vnaprej se radi zazremo, vsaj v bližnjo bodočnost, in si zanjo kujemo načrte. Vstop v novo leto je več kot prikladna prilika za to.

Tokrat posredujejo nekaj misli in načrtov, ki so jih o razvijajočem se ondotnem komunalnem sistemu izrekli na novoletnem pomenku z našim sodelavcem v Postojni predsednik ObLO Postojna Adolf Gerželj, predsednik obč. odbora SZDL v Postojni Jože Bizjak, sekretar obč. komiteja ZKS Postojna Jože Baša in predsednik občinskega sindikalnega sveta Postojna Stane Murkovič.

Na triurnem pomenku z njimi sem zvedel mnogo zanimivega in novega. Če je beseda tu in tam nanesla na preslopne pogovore, sem tovariš opozoril, da bodo bralci najbolj zadovoljni s kratkimi in zgoščenimi ugotovitvami, s konkretno ocenitvijo tega, kar imamo, in tega, kar želimo v pogojih nenehne krepitve materialne baze in nadaljnega poglobljanja demokratizacije v družbeno ekonomskih odnosih doseči.

»Če pojmujejo komuno kot enoto, ki v svojem lastnem izgrajevanju samostojno rešuje in zadovoljuje naloge ter potrebe, ki se vsakodnevno porajajo v samoupravni skupnosti občanov, kako potem ocenjujete dosežke in izkušnje, ki jih je doslej navrgel razvoj komunalnega sistema v postojnski občini?« sem navezal pogovor.

»Mislim,« je dejal tov. Gerželj, »da je uzakonitev komunalnega sistema, čeprav revolucionarna, kakor je, prinesla pred leti sama od sebe rešitev stoterih problemov, bi bilo napačno. Da smo doslej današnjo stopnjo razvoja tega sistema, v katerem vladata že široka politična in ekonomska samouprava ter pri dobrem delu občanov tudi že zavest, da je vsak nadaljnji napredek komune odvisen od dobrega gospodarjenja, smotne delitve dohodka, nenehne krepitve družbenih služb itd., sta bila potrebna čas in poglobljeno delo subjektivnih činiteljev.

Ni pa dvoma, da pripada glavna zasluga za uspehe, ki jih je doslej dosegla komuna tako na gospodarskem kot prosvetnem, zdravstvenem in drugih področjih, predvsem ustvarjalnemu delu občanov.

SOLIDNA OSNOVA ZA NADALJNI GOSPODARSKI RAZVOJ

»Ko omenjate delovne uspehe, bi veljalo najvažnejše, čeprav so bili že publicirani, znova na kratko povzeti,« sem nato zaprosil.

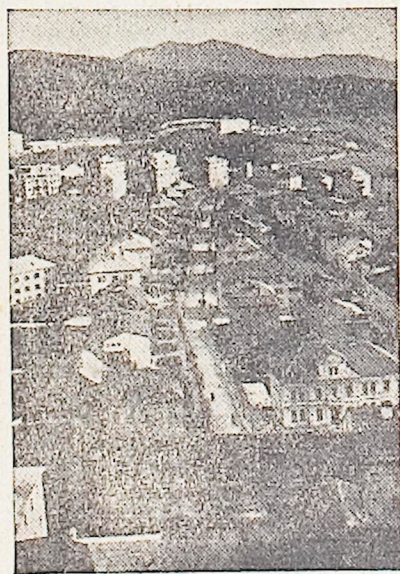
Tovariš Baša je nanizal vrsto števil, ki nazorno osvetljujejo sedanjo krepitve materialne baze postojnske občine. Družbeni bruto proizvod je porasel od 5 milijard v letu 1956 na 9,2 milijarde v letu 1960 ali kar za 86 odstotkov. Še močnejši vzpon je zabeležilo gospodarstvo v rasti narodnega dohodka, ki se je dvignil od 2,1 milijarde na 4 milijarde ali za 89 odstotkov.

Posamezne gospodarske panoge so v zadnjih petih letih zabeležile porast narodnega dohodka:

Panoga	Porast v %
gospodarstvo	89
industrija	126
kmetijstvo	79
gozdarstvo	75
gradbeništvo	119
promet	39
trgovina	235
gostinstvo	87
obr	98
ostalo	265

V primeri z letom 1956 je narodni dohodek tako porasel na prebivalca v občini od tedanjih 112.000 na 217.000 dinarjev v letu 1960.

V tem času so v postojnski občini investirali samo v gospodarske objekte nič manj kot 1 milijardo in 800 milijonov dinarjev. Največjih vlaganj sta bila deležna kmetijstvo (669 milijonov) in industrija (403 milijone). Vzporedno s tem pa je nezadržno rasla tudi investicijska potrebnost in objekte družbenega standarda, v katere je bilo v zadnjih 4 letih vloženo kar milijardo in 100 milijonov dinarjev.

lijonov dinarjev. V prvi vrsti je treba omeniti izredno tempo stanovanjske izgradnje, saj so v občini zgradili od leta 1957 do konca lanskega leta nič manj kot 317 novih stanovanj.

Tolikšen namenski odliv investicijskih sredstev za objekte družbenega standarda jasno izpričuje, kako vsestransko in s kolikšno družbeno odgovornostjo pristopajo v zadnjih letih na Postojnskem v akcijo za postopno odpravo zaostalosti, ki jo je pustil na ondotnem krasu čas. V ospredje družbenih dogajanj stopa človek in v razvijajočem se komunalnem sistemu se iz leta v leto več dobrin, materialnih in duhovnih, ki jih proizvaja, vrača neposredno njemu.

V nadaljevanju noveletnega pomenka v Postojni je zatem beseda stekla o številnih važnih in še neresenih problemih, ki jih postavlja v ospredje znova in znova sam razvoj. Tovariš Murkovič je podrobno in pozitivno ocenil rezultate in dosedanjem uveljavljanju principov samoupravljanja v vsakdanji praksi, tako v gospodarstvu kot na ostalih področjih dela in življenja v komuni. Govorec o uspehih gospodarjenja je naglasil predvsem potrebo, da se kolektivi sami, sedaj ko jim ekonomski ustroj prepušča svobodnejše odločanje o delitvi svojih viškov dela, s konkretno pomočjo zavzemajo za še hitrejšo reševanje problemov občine družbenega standarda v komuni.

OBROT FERITOV NA PETEM MESTU PRIORITETNE LISTE GRADENJ »ISKRE«

»Za bralce lista nasploh in v prvi vrsti za naše občane,« sem nato zaprosil, »bodo gotovo najbolj zanimivi konkretni in že sprejeti načrti, ki so jih izdelale gospodarske organizacije in zavodi za svoj razvoj v prihodnjih petih letih. Bi hoteli našteti najvažnejše?«

Predsednik Občinskega ljudskega odbora Postojna Adolf Gerželj je na vprašanje odgovoril:

»Lesna industrija »Javor« se resno pripravlja na začetek gradnje obrata za proizvodnjo okal plošč v okviru že obstoječih tovarne v Pivki. Gradnja tega obrata bo glede na čedalje občutnejše pomanjkanje iglavcev tem pomembnejša, ker bodo za proizvodnjo okal plošč koristno porabili lesno odpadno maso, ki je doslej služila kot energijski vir. Razumljivo je, da bo moral zato »Javor« vzporedno s to gradnjo povsem preurediti tudi kuršča, vendar je investicija prepotrebna, ker se v nasprotnem primeru iz že navedenega vzroka resno pojavlja bojazen, da bo zšla proizvodnja v stagnacijo.

»Javor« si je postavil v program tudi izgradnjo tovarne kosovnega pohištva, ki bo stala na križišču Tržaške ceste v Postojni. S to gradnjo pa nameravajo pričeti šele tedaj, ko bo dokončno zgrajen obrat okal plošč v Pivki. Med načrti lesne industrije »Javor« je treba nadalje omeniti vrsto obsežnih rekonstrukcijskih del v ostalih štirih obratih tovarne, med katerimi je gotovo najvažnejši ta, da se obeta postojnskega obrata popolna rekonstrukcija in preselitev s Kolodvorske ceste na križišče ob dohodu tovarno kosovnega pohištva.

Izredno važnost pripisujemo nadalje razširitvi proizvodnih zmogljivosti postojnskega LIV, ki se postopno razvija iz obrti v industriji. LIV je namreč dosegel že takšno stopnjo razvoja, da je njegov proizvodni proces v obstoječih objektih že ogrožen. Zato se je kolektiv odločil za gradnjo nove livarne in obdelovalnice, ki bosta locirani ob že obstoječi obdelovalnici na prostoru med železniško progo in Ljubljansko cesto. Investicijski programi so že izdelani, z gradnjo pa bo LIV pričel v letu 1962.

»Tovariš predsednik, pred dobrim letom dni je bilo v Postojni mnogo govora o gradnji novega tovarniškega obrata za proizvodnjo feritov. Občane bo gotovo zanimalo, kako je s to gradnjo.«

»Občinski ljudski odbor Postojna in Ljubljanska IEV sta sicer »lenila« pogodb, po kateri naj bi pričeli z gradnjo obrata feritov že leta 1961.« je odgovoril tovariš Gerželj. »Srično velike reorganizacije v slovenski elektroindustriji, ki se je formirala v »Iskre«, pa je nastopil določen zastoj in zato še nismo pristopili h gradnji. Moram poudariti, da

smo z vodstvom »Iskre« glede tega v stalnem stiku. Feriti so na petem mestu prioritete liste prihodnjih gradenj »Iskre«. Investicijski program je že odobren, lokacija za gradnjo pa je določena na Tržaški cesti v Postojni. Obrat bo ustvarjal po dograditvi kakšnih 800 milijonov dinarjev dohodka na leto.«

Kaže torej, da se obetajo industriji postojnske občine v obdobju tekočega perspektivnega programa mnoge važne spremembe. Iz osnutka tega programa povzemamo, da se bo njen družbeni bruto proizvod povečal do leta 1965 predvidoma za nič manj kot 79 odstotkov ob nadaljnji zaposlitvi kakšnih 200 delavcev. V strukturi celotnega družbenega bruto proizvoda v občini pa bo hkrati porastel delež industrije od dosedanjih 26,2 na 31,6 odstotka v letu 1965.

NEŠLUTENI RAZVOJ NEVERŠKEGA PERUTNINARSTVA

V nadaljevanju noveletnega pomenka v Postojni se je razvila živahna debata tudi okrog problemov nadaljnega razvoja kmetijstva v občini.

Znano je, da se družbeni sektor kmetijstva, ki je onodot organiziran v dve kmetijski združenja, en kombinat in eno farmo, v zadnjih letih močno preusmerja k živinoreji. Tokrat so nas zani-

mala predvsem vprašanja nadaljnega razvoja perutninarstva, ki jih je osvetlil tovariš Baša.

Perutninarstva farma v Neverkah, o čigar izgradnji in proizvodnih uspehih je bilo že mnogo napisanega, se trenutno ponaša s tako obsežno investicijsko dejavnostjo kot malokatera kmetijska organizacija pri nas. Na Ravnah pri Pivki je že pod streho farmin obrat za proizvodnjo pitanih piščancev, ki bo imel letno kapaciteto kakšnih milijon piščancev. Na istem mestu bodo zgradili še objekt z letno kapaciteto 300 tisoč jajčic, ki bodo služile predvsem za lastno reprodukcijo v farmi.

Zanimivo je, da bo zavod v kratkem razširil svojo dejavnost tudi na postojnska področja. V bližnji okolici mesta nameravajo namreč zgraditi še eno farmo z zmogljivostjo 100.000 kokoši nesnic. Jajca iz tega obrata bodo namenjena predvsem tržišču. Lokacija za obrat še ni določena, vendar je več kot gotovo, da bo stala zaradi bližine prometnih zvez nekje v bližini železniške postaje.

Zavod »Kras« bo nadalje zgradil v prihodnjih nekaj letih lastno tovarno za proizvodnjo močnatih krmil pri železniški postaji v Neverkah. Sredstva za gradnjo so zagotovljena in dela že oddana, proizvodnja močnatih krmil pa tudi že teče v zasilnih prostorih.

Če še dodamo, da bo farma v letu 1962 dogradila v obstoječih objektih v Neverkah lastno klavnico, potem je očitno, da postopno prerašča v ogromen gospodarski kolos, ki bo v nekaj letih bistveno spremenil strukturo kmetijskega gospodarstva postojnske občine. Predvidevajo, da bo znašal družbeni bruto proizvod farme po dograditvi vseh naštetih objektov kakšni dve milijardi dinarjev na leto.

TUDI NA DRUGIH PODROČJIH OBETAJO LEPE PERSPEKTIVE

Upoštevač dejstvo, da je napravil blagovni promet v postojnski občini v zadnjih letih viden korak naprej, kot tudi dejstvo, da se v naseljih na Postojnskem v zadnjem času mnogo razpravlja

o napovedani reorganizaciji trgovske mreže, sem zaprosil tovariša Gerželja, da pove nekaj besed s tem v zvezi.

»Blagovni promet v celoti in ne samo trgovina je pri nas dejansko zabeležil vidne uspehe. Vendar nas njegova sedanja organizacija spriči razvoja in predvsem potreb, ki jih dnevno poraja razvoj, ne more več zadovoljiti. Zato bomo v kratkem pristopili k reorganizaciji. Težimo h gospodarskemu ojačanju podjetij, ki se ukvarjajo z blagovnim prometom, kajti pred njimi je naloga, da s pospešenim tempom modernizirajo prodajno mrežo v najširšem smislu besede. Skladi razdrobljenih podjetij pa so tako šibki, da je več kot očitno, da v sedanji organizacijski obliki nalogam ne bodo več kos.«

»Bi lahko navedli kakšne konkretne načrte v pogledu nadaljnega izpopolnjevanja trgovske mreže v občini?«

»V Pivki je pravkar v dokončni fazi izgradnja novih trgovskih lokalov. Na vaseh nameravamo mnoge trgovine adaptirati, v Postojni pa je v gradnji nov oskrbovalni center v Ulici 1. maja.

Urbanizacija mesta in v prvi vrsti osrednjega trga bo narekovala v prihodnjih letih vložitev ogromnih sredstev za gradnjo novih lokalov. Naj omenim, da je že v izdelavi idejni projekt za gradnjo večjega poslopja na prostoru nekdanjih zaporov ob av-

tocesti, ki bo po reorganizaciji trgovske mreže, se zaprosil tovariša Gerželja, da pove nekaj besed s tem v zvezi.

SPOMLADI PRIČETEK GRADNJE NOVE ŠOLE V PIVKI

Razgovor smo nato usmerili k osvetljevanju vprašanj nadaljnega razvoja družbenega standarda v komuni. Tovariši so izrazili mnenje, da bo takšna rast materialne baze, kot jo predvidevajo, nujno ugodno vplivala na skokovit porast fondov, namenjenih za dvig življenjske ravni občanov, seveda samo v primeru, če bodo delovni kolektivi pri svobodni delitvi čistega dohodka poskrbeli ne le za svojo osebno stimulacijo, marveč hkrati za potrebe finansiranja proizvodnih potreb in obdružbenih služb v komuni.

Omenili so, da predvideva načrt perspektivnega programa za leto 1961—1965, ki bo kmalu sprejet, nič manj kot 2 milijardi 79 milijonov dinarjev investicij za stanovanjsko in komunalno dejavnost, s čimer naj bi poleg drugega zgradili nadaljnjih 436 novih stanovanj.

Ob tem sem zaprosil za konkretno pojasnilo, kako je z gradnjo novih šolskih posloj v Postojni in Pivki. Tovariš Gerželj je dejal:

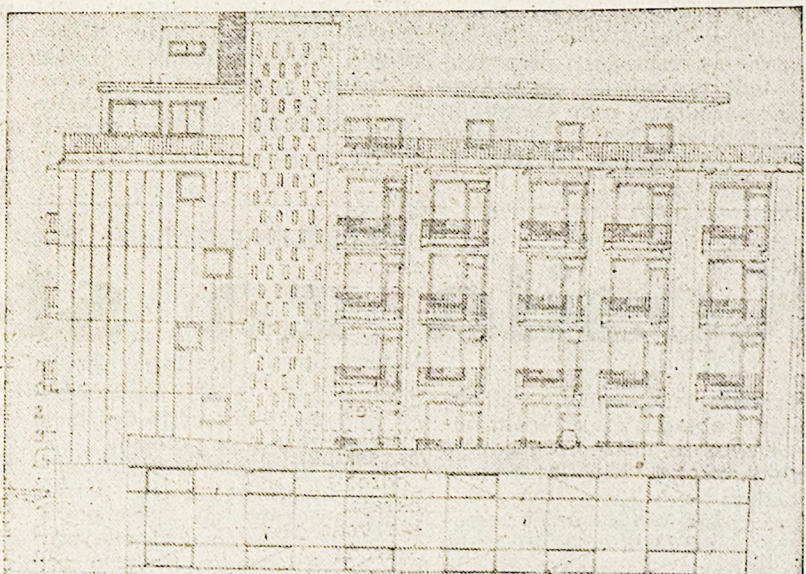
»Projekt za šolo v Pivki, ki jo bomo gradili v etapah, je izdelan in potrjen. Potrebni so samo še manjši popravki. V letu 1962 bomo investirali v začetek gradnje 50 milijonov dinarjev, z deli pa pričeli takoj spomladi. Zaradi prešibkih sredstev v občinskem skladu za šolstvo bo moč pristopiti h gradnji šole v Postojni šele tedaj, ko bo že zgrajena tista v Pivki, seveda kolikor ne bodo s konkretnimi prispevki prisločili na pomoč delovni kolektivi. Gozdno gospodarstvo Postojna je takšen prispevek že odobrilo.«

SOCIALISTIČNA ZVEZA — NAJŠIRŠA TRIBUNA NOVIH STREMLJENJ OBČANOV

Ni dvoma, da je tempo razvoja komunalnega sistema na Postojnskem, kot je skopo povzeto tudi v tem razgovoru, posledica postopnega razbremenja proizvodnih sil, ki so našle v demokratizaciji obdružbenih in posebno ekonomskih odnosov v proizvodnji nov elan in novo, ustvarjalno moč.

Tovariša Bizjaka sem vprašal, kako se je organizacija Socialistične zveze v postojnski občini po V. kongresu SZDLJ in posebno po nedavni izpopolnitvi gospodarskega sistema približala v organizacijskem pogledu in po vsebini dela novim nalogam.

Dejal je: »Nosilci naprednih misli in stremiljenj tako v proizvodnji kakor na ostalih področjih življenja in dela v komuni so tako ali tako delovni ljudje — člani Socialistične zveze. Vendar se mi zdi, da ob obliki dela Socialistične zveze izven področja pro-

Nov moderen hotel v Postojni bo prav gotovo ustrezal potrebam turizma. Stal bo na Tlakovem trgu, imel bo 56 sob z 88 ležišči. V spodnjih prostorih bosta restavracija in slaščičarna. Projektant novega hotela je inž. Božidar Guardijančič (Projektivni atelje, Ljubljana). Na sliki: fasada novega hotela v Postojni

S SEJE ZBORA PROIZVAJALCEV ObLO POSTOJNA

Vrsta priporočil podjetjem

Na dnevnem redu zasedanja zbora proizvajalcev ObLO Postojna sta bila s soboto posebno poročilo komisije za pregled in analizo pravilnikov o delitvi čistega in osebnih dohodkov gospodarskih organizacij postojnske občine ter razprava in izglasovanje priporočil.

Komisija je podrobno pregledala devet pravilnikov o delitvi čistega in osebnih dohodkov. V poročilu Svetu za delo in zboru proizvajalcev je v prvi

vrsti opozorila na linearno delitev čistega dohodka tudi v primerih, ko gre za čisti dohodek, izržen očitno na račun splošnih pogojev poslovanja in konjunktura. V vseh takšnih primerih je zbor po plodni razpravi priporočil podjetjem, naj postavijo v pravilnike določila, po katerih bodo takšne dohodke usmerjali progresivno v sklade, medtem ko je »nestimulirajoč« v Postojni priporočil, naj pristopijo zaradi neuspešnosti in neuporabnosti k izdelavi novih pravilnikov. Pravilnik o delitvi čistega dohodka

izvodenje še zmeraj pretoge, preozke in premalo dosledno prilagojene novim pogojem.

V mislih imam predvsem potrebo po praktični uveljavitvi takšnih oblik dela, kot jih teoretično zastavljamo sekcijam, ki naj postanejo široka tribuna uveljavljanja ekonomskih, političnih in kulturnih stremiljenj občanov. V naši občini imamo vrsto sek-

cij v mestu in na vaseh. Nekatere so s praktičnim delom že potrdile smisel svojega obstoja, mnoge pa se zgubljajo v sestankarstvu svojih vodstev, kar seveda ne more roditi pravih sadov.

»Odpiranje družbenih klubov je postalo v postojnski občini predvsem v preteklem letu prava družbena nuja celih naselij. Tovariš Bizjak, kaj menite o vsebini dela v teh klubih?«

»Občani so s številnimi krajevnimi samoprispelki, ki segajo letos v milijone, odprli nove klube tudi v vaseh, kjer leta in leta ni bilo prave družbene aktivnosti. To ocenjujemo kot resno opozorilo, da segajo manifestacije novega časa tudi v najbolj zakotne predele naše občine. Z vsebino klubskega življenja še nismo v celoti zadovoljni, saj na primer televizor sam po sebi še ne more dati ljudem popolne utehe niti na polju splošnega izobraževanja, kaj šele da bi ustvaril iz kluba žarišče, od koder naj občani uspešneje rešujejo številne probleme komunalnega razvoja in podobno. Začetek akcije za odpiranje klubov pa kljub pomanjkljivosti, ki so prehodnega značaja, ocenjujemo kar pozitivno.«

Če strnemo misli in načrte, izrečene na noveletnem pomenku v Postojni, v celoto, je videti, da ubira svet v kotlini za bregovi Pivke nova pota, ki vodijo v lepši in bogatejši jutrišnji dan, v lepše leto 1962 in naslednje dobe.

Andrej Miklavčič

BERITE IN

ŠIRITE

SLOVENSKI JADRAN

POUDARJENA VLOGA ŠOLSKIH KUHINJ ZA ZDRAVO IN PRAVILNO PREHRANO NAŠIH OTROK

Sestavni del šole

O važnosti pravilne prehrane otrok skoraj ni treba izpuščati besed, saj vsi vemo, da ima pravilna prehrana zelo važen pomen za telesni in umski razvoj otroka. Pri tem lahko opravijo izredno veliko nalogo tudi šolske kuhinje. Prav zato je sklical v začetku šolskega leta Svet za šolstvo LRS široko posvetovanje o delu in organizaciji šolskih kuhinj, ki morajo biti sestavni del šole. Podobno posvetovanje je bilo v decembru v okrajnem merilu.

Republiško posvetovanje je sklical Svet za šolstvo na pobudo GO Rdečega križa Slovenije, Zveze prijateljev mladine Slovenije, Zveze ženskih društev in Centralnega zavoda za napredek gospodinjstva. Na posvet pa so povabili zlasti predsednike občinskih komisij za šolske kuhinje in predstavnike svetov za šolstvo pri občinskih ljudskih odborih, dalje predstavnike družbenopolitičnih organizacij, zastopnike svetov za socialno varstvo, za zdravstvo, predstavnike občinskih in medobčinskih zavodov za prosvetno-pedagoško službo in seveda prestavnike organizacij, ki so dale pobudo za to posvetovanje.

DEL ŠOLSKEGA ORGANIZMA

Ker prehajajo v pristojnost občinskih ljudskih odborov vse šole — osnovne, srednje in strokovne — in ker je po načelih naše družbene ureditve komunna najvažnejši činitelj pri urejanju našega družbenega življenja, je prav, da tudi skrb za šolske kuhinje preide na občinske odbore oz. na občinske komisije za šolske kuhinje. Šolske kuhinje pa je notranja organizacijska enota šole, njen sestavni del. Zato se morajo za šolskimi kuhinjami ukvarjati tako učiteljski zbori kakor tudi šolski odbori, prosvetna-pedagoška služba, ki ocenjuje uspeh šole kot celote, pa mora prav tako skrbeti tudi za pravilno delovanje šolskih kuhinj.

TO NI SOCIALNA POMOČ

»Premagati moramo pojmovanje, da so šolske kuhinje oz. prehrana šolskih otrok v teh kuhinjah nekakšna socialna pomoč, je rekel med drugim na republiškem posvetovanju predsednik Sveta za šolstvo LRS Vladko Majhen. »To je življenjska potreba vseh otrok brez izjeme in ne le dopolnilna prehrana socialno šibkejših slojev.«

To je še veliko več: je tudi pomoč zaposleni materi, ker jo s tem razbremenjujejo skrbi za otrokovo prehrano, je navajanje otroka na pravilno pripravo in sestavljenost hrane. Namen šolskih kuhinj bi bil torej dosežen, ko bi dobivali v šoli hrano vsi otroci, brez izjeme, enako, ob istem času in obvezno.

GLAVNA SESTAVINA MALICE NAJ BO MLEKO

Osnovno živilo v šolski malici mora biti mleko. Po svoji sestavi in mleko najbolj ustreza potrebam otrokovega razvoja, saj je idealni vir za vse tiste snovi, ki so neogibno potrebne za otrokovo rast, delo in zdravje. Vrh vsega pa je mleko sorazmerno najbolj poceni in smo ga v preteklem letu še imeli iz mednarodne pomoči. Poleg mleka in mlečnih izdelkov (jogurta, sira, skute, masla itd.) pa naj bodo malice obogatene tudi z svežim sadjem, zelenjavo in sadnimi sokovi, pri čemer so kuhinjam lahko v veliko pomoč šolski vrtovi.

RAZŠIRJENA DEJAVNOST

Šolske kuhinje bi morale svojo dejavnost še širiti in poleg tega, da nudijo vsem učencem primerne malice, pripravljati še tople opoldanski obroki. Le-ta bi bil namenjen zlasti tistim, ki se vozijo, daleč stanujejo, ali pa zaradi zaposlenosti staršev nimajo opoldanskega toplega obroka ob pravem času.

KAKO JE PRI NAS?

Na republiškem posvetovanju o delu in organizaciji šolskih kuhinj so ugotovili po podatkih iz lanskega leta, da prejema šolsko malico v koprskem okraju 85 % vseh učencev. Mogoče držijo ti podatki tudi letos. Vendar pa s tem še daleč ni rečeno, da je stanje zadovoljivo. Ne samo, da bi moral biti ta odstotek 100, ampak so še številni problemi in pomanjkljivosti, ki jih je izkristaliziralo okrajno posvetovanje. Toda tudi to je daljši pogovor, zato o tem prihodnjik.

Z. L.

Pestri programi za novoletno jelko

V SEŽANI

Mesec dni ali še več je v Sežani trajalo pripravljanje za novoletno jelko. Po številu društev in podjetij lahko sklepamo, da bo letošnja prireditev za najmlajše boj peštra in razgibana kakor prejšnja leta. Po programu krajevnega odbora SZDL potekajo priprave v dveh smereh: ena skupina ima na skrbi okrasitev izložb, posebno pa ureditev gozdička z veliko novoletno jelko in stojnicami na trgu, druga pa se ukvarja s kulturnim programom v širšem smislu besede.

Kolikoli je bilo mogoče v tem vrvežu zvedeti, se bo prireditev odvijala nekako takole: 29. decembra ob 14. uri se bo dedek Mraz pripeljal s svojim spremstvom na trg. Tu bo nagovoril vse, ki ga bodo pričakovali, in bo povabil cicibane, pionirje ter mladince iz osnovne šole na sprejem, ki bo naslednjega dne v telovadnem domu — v praviljenem gozdičku, polnem bajnih bitij in gozdnih živali.

Podobne prireditve — morda z drugačnimi programi, toda z enako vsebino — pripravljajo tudi po vseh šolah in vrtcih v občini. Da bi ta prireditev čimbolj uspešna, so nakazali skoraj vsi kolektivni podjetji večje ali manjše zneske občinski pionirski komisiji. Letošnja darila dedka Mraza bodo predvsem skupna, za cele šolske skupnosti ali vrtce. Več kot verjetno pa je, da bo dedek Mraz porabil nekaj drobca tudi za sladkarije.

-er

V KOPRU

Pripravljalni odbor za proslavo novoletne jelke v Kopru je razdelil svojo iniciativno dejavnost v dva dela: prireditve in novoletni sejem.

V koprskem gledališču bodo v dneh pred novim letom mladinske predstave igre »Mačeha in

Med tremi modeli na naši sliki boste prav gotovo vsaj za enega lahko ugotovili, da vam je všeč, ali da bi bilo dobro, ko bi visel v vaši omari. Prvi predstavlja dvodelno preprosto obleko s 1/4 dolgo jupo ali plaščem, srednji kostum ima po moderni liniji drobne črte, okrasne gumbje in je brez ovratnika, tretji pa predstavlja lažjo popoldansko obleko, ki je lahko tudi za svečaneje priložnosti, če je temne barve. Vsekakor pa je le za mlajše in vitke postavne

krvodajalci

19. in 21. 12. 1961 so se prijavili v Postaji za transfuzijo krvi Izola naslednji krvodajalci:

BOLNIŠNICA IZOLA: Tončka Manfreda;

IKS KOPER: Jože Bozi

KK KOPER: inž. Janez Godec, Grozdan Jerman, Jože Viler;

LJUDSKA UNIVERZA KOPER: Anica Jelen;

MESOPROMET KOPER: Anton Knap, Ivan Margetič;

OKRAJNI MUZEJ KOPER: Majda Frelj;

PLM ČRNI KAL: Martin Bučar, Alojz Kastelic, Ivan Rajgel, Radovan Stojković, Ivan Koren, Dragoljub Zekić, Milan Ziberna, Marjan Živec;

PLM KOPER: Arsillo Benedetti, Stojan Marčeta;

PLM SKOFIJE: Roman Cepak, Oskar Glavina, Anton Seljak;

RADIO KOPER: Angel Bertok, Ivan Božič, Stana Cesnik, Vida Ferlež, Duilio Fortuna, Gabriela Jovan, Nada Knez, Miro Kocjan, Milan Lovrečič, Vida Segula;

SLAVNIK KOPER: Giovanni Fregonesi;

SOKA KOPER: Jerica Drnovšek, Saša Litan;

TNZ KOPER: Božič Goja, Anton Gomboc, Rajko Karel, Jože Kučičič, Jože Mizerit, Ivan Mokole, Tomislav Obrenović, Josip Redento Soša, Gojko Strbac.

TOBAK KOPER: Adrijana Kresevič, Marija Mikolič.

Za naše otroke so borci heroji

Naj vam čisto na kratko predstavim svoje prijatelje: Mirko — oče, Janja — mati, Snežka — 13-letna hči, Srečko — 8-letni sin. Janja je moja prijateljica in z njo seveda vsa družina.

Ko me je pripeljala Snežka v kuhinjo, sem še slišala Mirka:

— Vse je to lepo in potrebno, priznam. Lepi so to spomini, tako svetli in slavni, toda če jih obujam pred drugimi, si včasih zaželim, da bi se prebudili... Toda naj bo: za zaključek proslavljanja dvajsete obletnice.

— Dvajset let, kar neverjetno se mi zdi. Mnogo smo preživeli, celo take reči, za katere bi človek rekel, da so nemogoče. Bili smo mladi, še bolj pa neizkušeni.

Mirko je še kar govoril z Janjo, hotel je končati misel, ki se mu je pletla po glavi. Vedela sem, za kaj gre: spet so ga nekam povabili, da bi obujal svoje spomine na slavne dni borbe. Najprej se je oglasila Zveza borcev, potem so mu pisali vaščani, kjer si je kot deček-borec priporil odlikovanje, nato prošnja ravnateljstva šole, kamor so hodili njegovi otroci, in končno še delovni kolektiv, kjer je že več let bil predsednik delavskega sveta.

In tako je izbrskal iz svojega spomina še sedem dogodkov iz štirih ofenziv, ko je zmagal v tekmi s smrtjo. Sedem spominov in vsi »po petnajst minut največ... prosimo, naj bo živo, naj bo poudarek na velikem dogodku, dnevu... detalj morda, ki velika pove.«

In Mirko je brskal po spominu, ni hotel ponavljati in zdaj se mu je zazdelo, da so se mu vsi ti detaili le zmešali, da je pozabil na nekatere važne datume.

— Leta bežijo, mi pa še bolj dirjamo v tem našem vsakdanju, hoteli ali ne. In od nas odpada marsikaj, kar se nas je še včeraj tesno oklepalo.

In Mirko se je skoraj potil, da bi do večera našel v svojem spominu še en »pečat revolucije«, v mislih je hodil po stezah svoje mladosti.

— Kje je meja junštva in samozvesti, kje tiste nore mladosti, ki govori: »kdo je večji junak od mene?«

Toda Janja take opazke zelo razburja:

— Naj te ne slišim več, da tako govoriš pred otroki!

Seveda. Tako srečna in ponosna sta, da imajo njuni starši svoje slavne spomine. Tako zelo ponosna, da jih nesebično delita s prijatelji.

— Nisem ti še utegnila povedati. Snežka je pripeljala domov svojo najboljšo prijateljico Vesno: »mama, ti si edini najin up. Daj, povej spomin za Vesno, njeni starši nimajo spominov.«

— Naša Snežka mnogo ve o kurirjih, o njihovem pogumu, o njihovi mladosti brez otroštva, med vsemi knjigami so ji najbolj všeč tiste, ki govorijo o teh nepozabnih otrocih brez imena. Kadar bere in kadar ji pripovedujeva, doživlja vse vedno znova in — joka. Ona ve mnogo, toda zdaj je bilo treba nekaj novega za Vesno, za šolsko nalogo. Morda pa se je tudi hotela malce postaviti s tem »mama, morava ji pomagati!«

— Poslušaj nas z očmi in usti, kadar jim pripovedujemo, žive z našo mladostjo, razumemo nas in zato jim moramo pripovedovati, — se je segrevala Janja, — vedno znova, neutrudno...

— Razumemo prav toliko, kot jim dopuščajo njihova leta — jo je trezno prekinil Mirko.

— Nikoli ne bom pozabil tistega toplega večera v prijetnem družinskemu vzdušju, ko te je tvoj nadobudni Srečko zaprosil, da mu poveš kak doživljaj, »ko je šlo za biti ali ne biti, ko je bilo vse odvisno od poguma«. Tako je to on vsaj želel slišati, jaz pa bi dodal — in od naključja.

— V sobi je bil mrak, sedeli smo na divanu, idealna priložnost, da spomin steče... In ti si pripovedovala o deževni januarski noči in o podvigu treh obveščevalcev, o tovariših z orožjem v kleti in o nemški patrulji na dvorišču in kako se je vse srečno končalo. In kako si prišla zjutraj na položaj. Ko si bila tako še vsa v svojih spominih in si hotela pričeti z naslednjim, se je oglašil Srečko:

— Mama, kje sem bil pa jaz?

— Tebe takrat še ni bilo.

— Pomeni, da si bila mrtva...

— Kaj še, kako bi se pa ti rodil?

— Tesno te je objel in glasno cmoknil in ti si bila potolažena. Toda jaz sem doumel, da le ne razume vsega, da ne ve, kaj je to pravzaprav vojna. Njega takrat pač ni bilo. Kaj je lahko bilo življenje tudi brez njega?

— Prav to sem hotela reči, — je Janja komaj dočakala, da je prišla do besede. — Ko gledam Snežkine solze ob branju in pripovedovanju, se uprašujem, kako sprejemajo vsa ta naša herojstva, smrt na vsakem koraku. Morda jih s tem preobremenujemo, morda je preveč žalosti za njihovo pomlad? Morali bi dobro prekopati po naši mladosti in izlučiti tudi tisto veselo, svobodno in vedro, kar nas je hranilo in nam dajalo moč za vsa dejanja, kar nam je celo smrt izbrisalo iz spomina, čeprav nam je venomer sedela za vratom.

— Ne vem, če sem povedala dovolj razumljivo. Toda preprosto, imam občutek, da smo jim katerikoli z vsemi velikimi dejanji in herojski preveč zvišena in nedosegljiva bitja, pretežaven vzor.

— Kaj bi pa zdaj spet rada, — je Mirko ves obupan dvignil roke.

— Sem že začela! Pripovedovala sem Snežki in Srečku, kakšne občutke sem imela, ko sem prvič govorila na velikem mitingu. Zahtevali so, naj si napišem na listek, kaj bom rekla, kajti niso hoteli, da bi jim bila v sramoto. Srce mi je skoraj skočilo iz prsi, ko sem stala pred mladino in videla pred seboj v prvi vrsti ljudi, o katerih sem ko takrat samo slišala velike stvari. In vsa tista velika množica. In ko sem prebrala prve vrstice s svojega listka, mi ga je veter odnesel... Vsa trda sem bila od strahu in vsi so videli, kako mi je tovariš pobral listek in mi ga stisnil spet

(Nadaljevanje na 12. strani)

Alkoholizem -zlo!

Občinska komisija za javno prometno varnost v Sežani je v mesecu novembru v okviru boja proti alkoholizmu razpisala po osnovnih šolah nagradni natečaj za najboljše spise in risbe na temo: alkoholizem in promet. Rezultat: z osnovnih šol Stanjel, Dutovlje, Tomaj, Sežana, Lokev, Pliskovica in Divača je komisija prejela 270 spisov in risb. Komisija je hotela obenem dobiti pregled nad delom šol na področju prometne vzgoje.

Komisija je bila v nemajhnih zadregah, ko je morala zbirati najboljše dela, ki naj bi bila nagrade. O tem priča visoko število 34 nagrad, za štiri šole, to je Lokev, Divača, Dutovlje in Stanjel, pa se je komisija odločila še za kolektivne nagrade in splošne, ker je bil od tu odziv najbolj množičen.

Nagrade so bile praktične — vrednost individualnih je znašala 1000 din, kolektivnih pa blizu 4 tisoč dinarjev in jih je komisija razdelila na prisrčni slovesnosti preteklo soboto v Sežani. Razen nagradencev in članov občinske komisije so slovesnosti prisostvovali tudi predstavniki občinskega ljudskega odbora Lado Mahnič in uslužbenec oddelka za notranje zadeve OLO Koper ter številni

starši in drugi. Na svečanosti so bile prebrane nekatere najboljše naloge in prisotni skorajda niso mogli verjeti, da najmlajši tako živo spremljajo in doživljajo prometne nesreče, ki jih povzroča alkohol.

Nagradjeni pa so bili tudi nekateri najzaslužnejši učitelji, ki so si posebno prizadevali za uspeh akcije. Tako je okrajna komisija izročila denarne nagrade in pismene pohvale Rudolfu Turšiču, Mariji Mavec, Alojzu Stenti, Antonu Primožiču in Magdi Čad; občinska komisija pa Jožetu Pernatu, Rafaeli Metliki in pedagoškemu svetovalcu Žilku Tomšiču.

Istega dne so bili nagradjeni in pohvaljeni tudi najboljši šoferji. Plakate »vzorni voznik«, pismene pohvale in denarne nagrade delodajalcev so prejeli: Franc Vrabec, Alojz Godnič, Helij Godnič, Igor Godnič, Gabrijel Tavčar, Jože Strekelj, Franc Sušmelj, Ivan Jogan; denarne nagrade in pismene pohvale pa še Valter Perhacev, Drago Colja, Stanko Semolič in Franc Markuža.

Za aktivno delo v občinski komisiji sta prejela denarne nagrade, predsednik komisije Ljubo Majerič in Anton Dolenc. Razen tega je okrajna komisija izrekla priznanje predsedniku občinskega ljudskega odbora Ladu Mahnič, Gabrijelu Moderču, Stanetu Boletu in Albertu Zrnecu. —er

DRUŽBENA PREHRANA JE POSTALA POJEM NAŠEGA ČASA

Kosila za stotisoče ljudi

Marsikaj je spremenilo naš način življenja, prineslo s seboj nove potrebe in nove navade: pospešeni razvoj jugoslovanskega gospodarstva, velik porast industrije, vedno večje število zaposlenih, sodobni tempo življenja, naša aktivnost na vseh področjih dejavnosti. Med temi novimi potrebami je na enem prvih mest

DRUŽBENA PREHRANA, ki je postala pojem našega časa.

Spremenilo se je tudi tisto nerazumevanje in celo nezaupanje, s katerim so nekoč gledali ljudje na ustanove, kot so menze, ljudske kuhinje in ljudske restavracije. Samopostrežnih obratov te vrste pa pri nas sploh nismo poznali. Toda danes so postali takšni objekti potreba, ki jo narekuje je spremenjen način življenja naših ljudi.

Toda na žalost ne moremo še reči, da smo pri nas problem družbene prehrane zadovoljivo rešili, kljub temu da smo temu vprašanju posvečali veliko pozornosti in prizadevanja. Bolje so uspehi tam, kjer so začeli misliti na družbeno prehrano pravočasno. Tam pa, kjer so (beri: smo) oklevali in odlašali — pri tem se lahko na Koprskem potrkamo na prsi — jih (beri: nas) je čas pre-

hite! Potrebe so prerasle možnosti in danes predstavlja družbena prehrana osrednji problem.

Da pa ne bomo naštevali znanih pomanjkljivosti in potreb, pogledimo raje za spremembo, kako so probleme družbene prehrane rešili drugje. Na primer v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani. Ne moremo reči, da so potrebe, možnosti in želje vsajkajene, toda začetki so spodbudni.

BEOGRAD

Število prebivalstva v našem glavnem mestu nenehno narašča. Danes živi v Beogradu in okolici nad 800 tisoč ljudi.

POTREBE: dnevno bi morali pripraviti več kot 220 tisoč obrokov, če bi hoteli zadostiti vsem potrebam. Obrati družbene prehrane pa pripravijo le 123-tisoč obrokov, kar predstavlja na dejanske potrebe le 55 %.

MOŽNOSTI: stalna konferenca mest ima podatke, ki pravijo, da je v Beogradu okrog 160 objektov družbene prehrane:

- 18 ekspresnih restavracij in klasičnih objektov družbene prehrane v gostinstvu.
- 61 delavsko-uslužbenih restavracij.
- 12 študentskih restavracij.
- 39 dijaških kuhinj in kuhinj v dijaških domovih.

ZELJE: za obdobje od leta 1961 do 1965 je zapisal ljudski odbor Beograda osnovne smernice, po katerih bodo povečali zmogljivost samopostrežnih restavracij in drugih gostinskih objektov za 30 tisoč obrokov dnevno, zmogljivost restavracij za 5.800 sedežev. Povečati želijo zlasti število gostinskih obratov, ki poslujejo na sodobni način in pa zmogljivosti delavsko-uslužbenih restavracij.

POTREBE: za objekte družbene prehrane se zanima okrog 140.000 ljudi.

MOŽNOSTI: v resnici se hrani v gostinskih restavracijah in v obratih družbene prehrane v gospodarskih organizacijah okrog 40.000 ljudi, od tega 15.000 v samopostrežnih restavracijah. Glavni objekti so: samopostrežna restavracija »Risnjak«, »Ljudska kuhinja« in samopostrežna v študentskem centru. Dnevne zmogljivosti v teh objektih so: v »Risnjaku« pripravijo 123-tisoč obrokov, v »Ljudski kuhinji« 5.800 obrokov dnevno, v študentskem centru pa tudi do 7.000 glavnih obrokov.

ZELJE: radi bi imeli čim več samopostrežnih restavracij z dnevno zmog-

ljivostjo 4 do 5 tisoč obrokov. Ljudski odbor pa ima v načrtu za reševanje vprašanja družbene prehrane še:

— dograditev tovarne »Sljeme«, ki bo oskrbovala tržišče s pripravljenimi jedmi,

— odprti večje število restavracij, ki bodo izdajale industrijsko pripravljeno hrano in

— zgraditi še več samopostrežnih restavracij tipa »Risnjak«.

LJUBLJANA

V Ljubljani imajo poleg obratnih menz dva pomembna objekta družbene prehrane: »Triglav« in »Ljudski kuhinje«. V prvem pripravijo povprečno 710 kosil in 220 večerij, v drugi pa 2.100 kosil in 1.130 večerij dnevno.

Seveda to še daleč ne pomeni števila vseh ljudi, ki se hranijo v objektih družbene prehrane. Značilno pa je, da se zelo veliko Ljubljančanov hrani v objektih komercialnega gostinstva.

POTREBE in ZELJE: povečati število objektov družbene prehrane, odprti več samopostrežnih restavracij, zaenkrat pa modernizirati objekt »Triglav«, da bo njegova teoretična zmogljivost 15.000 obrokov dnevno.

ZAGREB

Imajo 4.200 glavnih in 2.000 postranskih obrokov, v »Ljudski restavraciji« 1.200 glavnih in 400 postranskih obrokov, v študentskem centru pa tudi do 7.000 glavnih obrokov.

V LETU 1962 DVA NOVA CAMPA V LUCIJI IN STRUNJANU

ZA NOVIH STO TISOČ

Zaradi navade, da ob novem letu vprašujemo za načrte za delo v prihodnjem letu, je naš sodelavec v piranski občini obiskal predsednika tamkajšnjega turističnega društva Staneta Menčingerja. Ker pa je jasno, da ima to naše največje turistično središče obsežne načrte, je bilo vprašanje namenoma postavljeno bolj na ozko: *Katera bo glavna pridobitev turizma piranske občine v letu 1962?*

»Vsako leto znova ugotavljamo, posebno v obeh mesecih glavne sezone, da nam močno primanjkuje prenočitvenih kapacitet. Letos si je naše društvo pomagalo na ta način, da je tako rekoč preko noči postavilo zasilen camp v parku »Vesne«, kar seveda še zdaleč ni zadostovalo. Izkušnje tega campa tako glede zainteresiranja turistov zanj kot glede njegove rentabilnosti pa so nam dale misliti in v poznejši temeljiti analizi dokazale, da je zares nujno, da uredimo na našem področju camp oziroma avtocamp z veliko kapaciteto. Studije okrog tega problema (in pri študijah so sodelovali poleg ekonomistov tudi urbanisti in drugi strokovnjaki) so nazadnje dale dva elaborata, na podlagi katerih smo že zaprosili za kredit za gradnjo dveh modernih campov, enega v Luciji in enega v Strunjanu. Skupaj pa bosta imela v končni fazi okrog 1400 ležišč, torej več kot sedaj vse hotelske kapacitete v piranski občini. Vendar bo izgradnja etapna, postopna. Do 1. junija 1962 bo v obeh campih že možno sprejeti skupaj okrog 600 gostov, poleg tega pa bodo ure-

NAŠA LOKEV VABI

Dne 31. decembra bodo v Lokvi odprli klubske prostore na Taboru. Za to so pripravili kar se da pester program. Ob 14. uri se bo začela veseloligra Marijana Marince: »Poročil se bom s svojo ženo«, ob sedmih zvečer pa bodo pričeli z veselim silvestrovanjem. Ob tej slovesnosti bodo praznovali kar dva jubileja hkrati: 20-letnica vstaje jugoslovanskih narodov in 70. obletnico ustanovitve »Bralnega društva« v vasi. Po budnik tega društva je bil Avgust Praprotnik-starejši, ki je vodil društvo vse do leta 1921. Tabor so zdaj obnovili s prostovoljnimi delom. Pri tem so krepko pomagali mladinci in mladinke iz vasi, med najbolj vztrajna in poštrenovalna delavca pa lahko štejemo Antona Božeglava in Alojza Stoparja.

-ja

POČITNIŠKI DOMOVI IN TABORIŠČA V KOPRSKI OBČINI

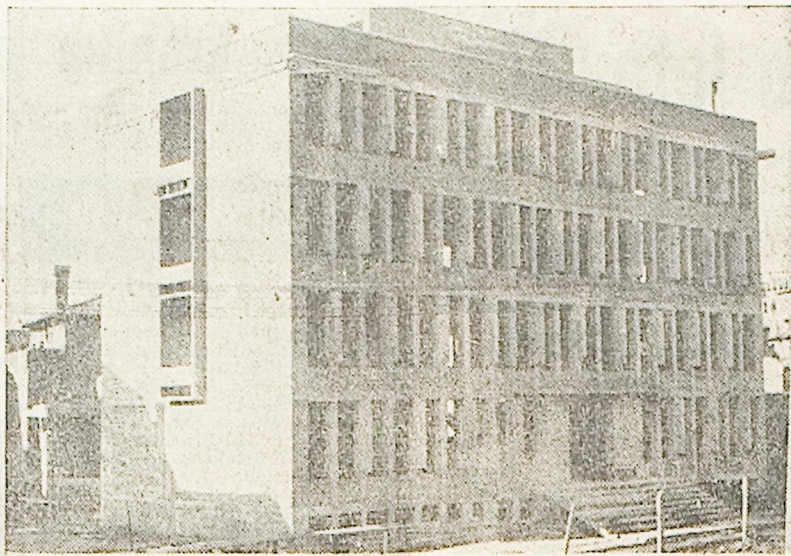
Načrti za nove turistične ureditve

Razvoj turizma v koprskem okraju, ki je dosegel v zadnjih dveh letih že četrtno več nočitev v Sloveniji in skoraj 40 odstotkov nočitev tujih turistov ter se tako uvrstil na drugo, odnosno prvo mesto med našimi okraji, je pokazal in dokazal vso svojo gospodarsko pomembnost, ki nam nujno narekuje potrebo, da izpopolnimo možnosti za še nadaljnjo rast. To nujnost naš okraj in naše občine razumejo, zato je nastalo več pomembnih investicijskih načrtov z realizacijo ob lastni participaciji in iskanju zveznih kreditov, ki so že ali še bodo zagotovljeni.

Na ozemlju koprške občine bosta posebno pomembni dve pridobitvi: gostinsko-turistično središče Zvroček (tako pravi domače prebivalstvo izviru Rižane in to ime naj bi tudi ostalo) ter camping s kopališčem v Žusterni. Pri Zvročku bomo dobili restavracijo, počitniške hišice in camping in postopoma novo koprsko kopališče. Pod cesto bo nastala ploščad za kopalce, ki bodo prihajali do nje s strani campinga in gostišča po nadcestnem mostu. Seveda bo potrebno urediti tudi parkirni prostor, pozneje pa bi zgradili tam tudi primeren hotel. Ureditve tega kopališča je nujna,

ker bo zaradi razvoja pristanišča treba staro čimprej opustiti. Tretji camping bo nastal v Ankaranu, kjer se bodo dalje razvijali hotelsko podjetje, počitniški domovi in kopališča, medtem ko je tudi pomol pri »Adriji« pomembna pridobitev.

V Izoli bodo nastali še novi počitniški domovi v Simonovem zalivu, njihove uprave pa bodo v sodelovanju z občino poskrbele za ureditev novega kopališča in okolice. O izletno-razglednem gostišču na Loreču smo govorili že zadnjič. Na ozemlju piranske občine bomo dobili že spomlad pri hotelu »Palace« balneološko po-

Novo poslopje Radia Koper v Ulici Osvobodilne fronte je že pod streho, do te gradbene faze pa bodo graditelji kmalu spravili tudi stavbo, v kateri bodo studij (na sliki za upravno zgradbo). Obe poslopji bosta s pokritim hodnikom povezani v celoto. Zolja kolektiva koprškega Radia je, da bi novo poslopje moglo služiti namenu že v letu 1962. V sedanjih prostorih so namreč delovni pogoji precej neugodni zaradi slabe razporeditve in posebno slabe akustičnosti. Radijskemu kolektivu želimo, da bi v nastopajočem letu lahko res uresničili vse svoje načrte!

Od Strunjana do Pirana

Potniku, ki pride mimo Kopra in Izole na vrh, se odpre lep razgled na rodovito dolino in soline. Pred njim leži prijazno, sončno selišče Strunjan. Namen tega spisa ni voditi koga od tod po krasni asfaltirani cesti navzgor proti PREVALU (tj. Valetta) nad Portorožem, kjer se v živo skalo vsekana prevrne ali »prevali« na to in na ono stran. Ne, pot gre sedaj za morjem proti Piranu, da vidimo, kako se razvija življenje na obzračju.

Strunjan (tj. Strugnan) mora biti silno stara naselbina, kar govorijo ne ve ničesar o začetku tega imena. Italijanski viri, v prvi vrsti Gravišjevi podatki, dopuščajo domnevo, da je kdaj tam gospodoval kak Latinec, torej Rimljan, ki mu je bilo ime Stronius. Vse, kar je bilo tam okoli, je bilo njegova posest Stronjanum (tj. Stronijeva domačija). Ta beseda se je pozneje obrusila in nastalo je iz nje — Strugnano. Nam rabi danes slovenska inačica tega imena. Zanimivo pa je, da zemljovid Slovenske matice, ki je zaradi prve svetovne vojne mogel iziti šele leta 1921, navaja za italijanski Strugnan v oklepaju slovensko ime »Struge«. Čudno! Če pa pomislimo, da so Slovenci od nekdaj tam okoli prebivali in mnogo stoletij hodili od daleč na slovit božjo pot k cerkvi na hribu ter tam bolj kakor redke hiše opazovali doblj širok potok in na mestu današnjih solin po polju razrite jarke, je prav verjetno, da so govorili o — strugah.

Tu bi kazalo omeniti, da se Slovenci včasih premalo brigajo za domača imena krajev. Dokaz za to je znani rt Salvore. Ta kraj imenuje zemljepisec in zgodovinar Simon Rutar v svoji temeljiti in pregledni knjigi o Istri — Zalborna. Italijanski znanstveniki izvajajo ime kraja narišji iz latinskega imena Salburnum. Slovenska Zalborna je že morala biti močno v rabi, ker tudi prav stari avstrijski zemljvid, ki je sicer rad tajil ali kvaril marsikako naše ime, označuje kraj: Salvore (Zalborna); ime imeni z velikima začetnicama. No, sedaj je pa tam rt Savudrija s savudrijskim svetnikom vse, pot vodiljo v Savudrijo in po raznih mestih so Savudrijske ulice...

Pa nadaljujmo našo pot v strugah! Od strunjskega potoka vodi gladka sodobna cesta pod hribom, s katerega gleda romarska cerkev, ki hrani nekaj lepih umetniških slik, mimo selišča Zveze jugoslovanskih invalidov k morju. Na mestu nekdanje Tarinijeve vile ob morju srečamo ugledno letovišče-zimovišče z urejenim kopališčem, od tam pa krenemo ob obali po nasipu na staro cesto proti kraju, ki ga staroselci poznajo z imenom »San Spirito«.

Tu, čisto na kraju današnjih solin, na strani proti Piranu, se je bilo v davni dobi morje globoko zajedlo pod hrib, sedaj pa je tam nizko kopno, prijetna ravnina, ki se je prejela ime Strunjska draga, saj je res za jadransko obrežje značilna dolina — »draga«, s katere se je morje umaknilo. V tem zatliju je sedaj počitniško selišče Izvršnega sveta LR Slovenije. Ob drugi se vleče navkreber v vilugah dobro izdelana cesta k Belemu križu.

Od te Strunjske drage se da po strmi stazi nad morjem ali pa tudi tik ob morju pod lapornatim skalovjem brega priiti še na ono stran višavja do druge manjše doline, ki pa nima prave značilnosti drage, ker je pretesna, neravna in previsoka nad morsko gladino. Na tem razklanem ozemlju ima svoje poletno selišče Zveza gasilskih društev Slovenije. Mnogi so začeli ta kraj imenovati Predol, kar prav dobro izraža lego in obliko.

Nad tem Predolom na piransko stran se vzdiguje hrib s čudnim imenom Pacug, ki ga najskrbnejši italijanski viri ne umejo razločiti, ime je res nejasno. Mi vemo le toliko, da imajo tako ime za zmernen hrib tudi neke v Bosni in Srbiji. Po Pacugu gre manjša cesta iz Predola na ono stran, pot ob morju pa je težavna in tudi nezanosljiva, ker po deževju in mrazu rade padajo skale z razjedene hriba.

Na piranski strani hriba je pod grečami (terasami), ki jih je polna reber Belega križa, jezere in staro selišče, kateremu se po italijansko lepo pravi Fleso. To pojocje ime so slovenski ljudje nemarno popačili. Vsak ga zavija po svoje: Fijeso, Fjeso, Fijesa, Fjesa, Fesa... vse mogoče se čuje, tamkajšnji ljudje pa so seveda — Fješčani (!). Mar bi ne kazalo usvojiti za slovensko rabo kaj bolj razumnega in — stvarnega?

Pa prisluhnimo, kaj je s tem pri-

jaznim jezercem in kako.

Minilo je dobrih šestdeset let, da tam ne raste več pšenica in da trta ne rodi. Vse to so popravili, potem pa je neki Zaratoli začel s svojimi ljudmi kopati na tej ravnini glino za opeko. Delali so, a podjetnik je omagal; za njim je prevzel delo Benvenutti, ki je izkopal dve globoki in obširni jami. Se danes živi kak starček, ki ve, kaj se je takrat godilo.

Ko so prišli kakih osem metrov globoko, so našli v zemlji nekaj polnoma zogljenih šotorov, dokaz, da je v davni tam rastle drevje, ki ga je uničila kaka katastrofa in pozneje pokrila zemlja, ki jo je nanosilo z vseh rebri v dolgih vekih deževje. V globini dobrih petnajst metrov pa so zadel ob morski grušč, obrušeno okroglo kamenje, školjke in polže. Ta kot je torej svoje dni zalivalo morje, ki je potem od svoje strani z valovi zabutalo danes trdno obrežje, od notranje strani pa se je polagoma polnila djača, da je nastala trdna celina. Ko so opekarji opravili svoje delo, sta ostali dve jami: oni večji so dali ime »jezero«. Zanimivo je, da voda v njem ni slana morská. Leži idilično med drevjem, trstjem in trato. V njem so ribe gambuzije in jegulje in tam se spreletavajo neke ptice, ki jim je taka voda element. Bi ne bilo škoda, če bi ga kak prisliljeno urbanizirali ali celo povezali z morjem, kar je bilo baže nekje že omenjeno?

Kako pa je z italijanskim imenom »Fleso«? Zgodovina in jezikoslovni viri ne vedo nič zanesljivega. Ustavljajo se ob ugotovitvi, da bi se po latinsko dalo za tisto lego reči »in flexus«, kar pomeni v loku, v zavoju, v zalivu. Res, »flexus« je pomenil vse to in po zakonih, kako se je italijanski jezik razvijal, bi se moralo sedaj reči »Flesso«. Nam, ki smo to ime tako skvačili, ne more rabiti nobena oblika. Kaj torej?

Če pogledaš z višine pri Belem križu prvič na jezere ob morju, ti domačin pove, da je to pač — Fleso. Se pravi, Slovenci so vsak po svoje rinili tjavdan s pokvečeno obliko imena. Takoj ti bo pa jasno, da bi se naenkrat iznebili vsega tega, če bi kraj krsili z imenom »Fleso«. Zakaj?

V našem starem jeziku smo imeli besedo »pleso« za označenje malega, (Nadaljevanje na 12. strani)

VOJIM POSLOVNIM PRIJATELJEM, ŠPEDITER-JEM IN VSEM PREBIVALCEM OKRAJA KOPER ŽELI SREČNO IN USPEHOV POLNO

NOVO LETO 1962

Kolektiv »INTEREUROPE«, mednarodne
špedicije in transportov K o p e r

Kolektiv

Rižanskega vodovoda Koper

vošči srečno in

uspešno novo leto 1962 vsem odjemalcem, posebno pa
delovnim kolektivom okraja!

Kmetijska zadruga Koper

s svojimi enotami za pospeševanje kmetijstva se
priporoča za sodelovanje v novem letu vsem de-
lovnim kmetom ter jim želi obilo sreče, uspehov
in zdravja!

V novem letu 1962 vošči vse najboljše poslovnim pri-
jateljem

Jadranska pomorska agencija

filiala Koper, Pristaniški trg 5, telefon 97,
telegram: Jadroagent, p. p. 60.

OPRAVLJA VSE AGENCIJSKE POSLE V MEDNA-
RODNEM POMORSKEM PROMETU, SPREJEMA
IN ODPRVLJA DOMAČE IN TUJE LADJE,
SKLEPA PREVOZNE POGODBE, USMERJA PRE-
VOZE NA VSE RELACIJE IN POSREDUJE

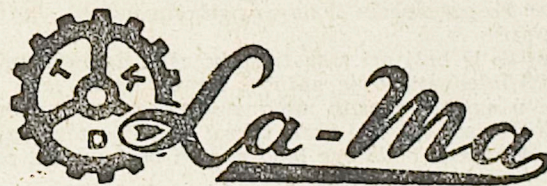
PREVOZ POTNIKOV V INOZEMSTVO

Priporočamo naše izdelke:

- ★ raznovrstne ključavnice in predmete iz
- ★ kovinske galanterije

V novem letu naše iskrene čestitke z najboljšimi že-
ljami vsem odjemalcem!

TOVARNA KLJUČAVNIC
IN KOVINSKE GALANTERIJE

DEKANI PRI KOPRU

CENJENE POTROŠNIKE OBVEŠČAMO, DA JIM
NUDIMO V VELEBLAGOVNICI »DOM« V KOPRU
IN NA NOVOLETNEM SEJMIŠČU — PREŠERNOV
TRG, KOPER

izredno ugodnost nakupa
raznih predmetov po znižanih
cenah do 40 odstotkov

PRIPOROČAMO JIM PREDVSEM:
RIBS PREPROGE IN PREDPOSTELJNIKE (TEPI-
HE), BOGATO IZBIRO RAZNOVRSTNIH PLETE-
NIN IN ŽENSKO VOLNENE OBLEKE

★ ★ ★

UVOŽENE OTROŠKE IGRAČKE IN LUTKE PRO-
DAJAMO TE DNI Z 20-ODSTOTNIM POPUSTOM!

★ ★ ★

PRIPOROČAMO SE IN ŽELIMO V PRIHAJAJO-
ČEM NOVO LETU 1962 MNOGO SREČE IN
ZADOVOLJSTVA!

TRGOCENTER KOPER

R. Goljak

LADJEDELNICA PIRAN

NOVOGRADNJE DO 3.000 DWT
GENERALNI REMONTI LADIJ
KOMPLETNA OPREMA LADIJ

Kolektiv LADJEDELNICE Piran
želi srečno 1962 vsem delovnim
kolektivom in poslovnim prijateljem

Provizoriji čimprej v stalna letovišča

Medtem ko so nastali počitniški domovi naših delovnih kolektivov v piranski občini večinoma s prevzemom in preureditvijo opstaniških hiš in šele novejši v gradnji, so domalega vsi v koprski občini novi. Zgradili so jih kolektivni na Miljskem polotoku od Ankarana do Debelega rtiča. Prav tam je tudi območje taborišč kolektivov in mladinskih skupin. Mimo tega letujejo nekatere mladinske skupine tudi v koprskih učnih zavodih.

Če pa si te domove in kolonije ogledamo, dobimo naslednjo podobo: delavsko-uslužbenskih domov je 21, uslužbenski pa samo eden. V samem Kopru oziroma predmestju Zusterne je en delavsko-uslužbenki dom; vsi ostali so onkraj zaliva. Mladinskih taborišč z vsto kolonijo RK na Debelem rtiču je 12. Vseh domov in taborišč ima območje koprške občine skupaj 34.

Od tega jih je v Ankaranu 19, v Valdoltri in na Debelem rtiču po 5, v Kopru po 3, po eden pa v Zusterne in Smedel. Lastne domove ima 12 kolektivov, največja pa enega. Dve šolski stavbi in internat v mestu Kopru uporabljajo tri kolonije. Ker so nekatere domovi za vse pretesni, imajo razen njih še taborišča oziroma šotarišča. Ležišče so imeli v letu 1961 počitniški domovi skupaj 430 (razen tega je še 29 v šotirih), šotiri 1507, šolske stavbe pa 336, čemur moramo pristeti še 22 ležišč v naletih prostorih, kar da skupaj 2295 ležišč. Največ lastnikov domov in šotarišč je bilo v letu 1961 iz Ljubljane, in sicer 14: po dvoje jih je bilo iz

Nove Gorice, Ajdovščine in Idrije, po 1 pa iz Maribora, Slovenske Bistrice, Celja, Kranja, Planine pri Rakeku, Divače, Zagorja, Jesenice, Litije, Postojne in Sežane. Skupaj iz 15 krajev.

Nekateri izmed počitniških domov na Miljskem polotoku so še vedno provizoriji, ki jih bodo morali kolektivni vsaj postopoma zamenjati s stalnimi in zidanimi zgradbami, ker šele takrat bomo mogli z njimi računati kot s stal-

POMENEK Z BRAVCI

pa tudi z naročniki in zlasti s sodelavci

V nuji in vihrji, ki je zajela naš pičli novinarski kolektiv v uredništvu lista ob nenadni spremembi njegove podobe in prehodu na tiskanje Slovenskega Jadrana na rotaciji, nam je za prenekatere zadevo zmanjkalo sape in za začetek tudi prostora. Zato naj nam naši sodelavci ne zamerijo, če niso bili objavljeni prav vsi prispevki, ki so jih za to številko poslali. Posebno nam je žal, da nismo mogli objaviti obširnega opisovanja lepih proslav Dneva JLA in prisrčnih srečanj z našimi vojaki posebno po vaseh, kamor ti sicer nikoli ne zaidejo.

Pripravili pa smo za naše sodelavce uredništva in uprave nekaj prijetnih presenečenj. Objavili jih bomo v prihodnji številki dne 12. januarja 1962, ali pa bomo prizadete neposredno obvestili. Uredništvo

GRADIMO SUDANSKO VOJNO MORNARICO

Naše pomorsko gospodarstvo znatno pomaga Sudanu pri izgradnji trgovske in vojne mornarice. Večje število sudanskih pomorskih častnikov in mornarjev se je izučilo v naših pomorskih šolah. Sedaj so že vkrcani na lastnih ladjah in vsi znajo tudi srbohrvatsko. Izgradnja in sodelovanje sta se začela leta 1959. Ustanovljeno je bilo tudi mešano jugo-sudansko podjetje za pomorske prevoze in naši pomorski strokovnjaki pomagajo v Sudanu pri izgradnji pomorstva tudi kot strokovnjaki in svetovalci.

Pred kratkim je bila v sudanski luki Port Sudan pomembna gvoščina ob predaji prvih štirih vojnih ladij, zgrajenih v Jugoslaviji za sudansko vojno mornarico. 4 vitke patrolne ladje, najodobnejše izdelave in najodobnejše opremljene so bile imenovane luki deležne splošne pozornosti.

Tako pomaga naša ladjedelarska industrija pri izgradnji pomorskega gospodarstva in pomorske obrambe mlade države v Afriki, ki ima nad 750 km morske obale ob Rdečem morju. Patrolne ladje so prav ob tretji obletnici revolucije dobile imena in svoje vojne zastave. Prva ladja te vrste se imenuje »Svoboda« oziroma v sudanskem jeziku »Hor-ia«.

nimi ustanovami. Vsa taborišča, z edino izjemo kolonije RK na Debelem rtiču, so povsem nestalna letovišča in jih zaradi tega ne moremo šteti v vrsto stalnih, predpisano urejenih taborišč oziroma campingov. To tudi povzroča, da ne moremo govoriti o kakem stalnem številu ležišč na ozemlju koprške občine, kar zopet otežuje planiranje prihodnjega porasta kapacitet na tem temlju. Naše prizadevanje mora zato biti čim skorajšnje spreminjanje provizorijev v stalne letoviške naprave, domove in campinge. R

Kaj pravijo drugod

GLAS

PREMALO SE POZNAMO

Tako pravijo štipendisti kranjske občine in se pripravljajo, da bi ustanovili posebno organizacijo, ki bo skrbela za sodelovanje med njimi in med tistimi, ki jih štipendirajo. Občinski ljudski odbor v Kranju ima letos na razpolago okrog 9 milijonov dinarjev za štipendije in letos je skupno 108 štipendistov.

Primorske
NOVICE

USTNI CASOPIS V NOVI GORICI

Občinski odbor Socialistične zveze v Novi Gorici pripravlja v sodelovanju z delavsko univerzo ustni časopis, na katerem bodo sodelovali najbolj znani novinarji dela ter več kulturnih in filmskih delavcev iz Ljubljane. Prav tako so organizatorji izdajali k sodelovanju več javnih in političnih delavcev iz Nove Gorice. Ustni časopis bo na zelo zanimiv način posredoval odgovore na razna vprašanja iz dogajanja v svetu ter pri nas. Odmore med posameznimi točkami bo izpolnil zabavni orkester z glasbenimi vlozki.

Za občinstvo je občinski odbor Socialistične zveze skupaj z uredništvom »Dela« pripravil vrsto nagrad, ki jih bodo izžrebali.

DOLENSKI LASI

PISMONOSA RADMELIČ: ZE STO NOVIH NAROČNIKOV!

Tovariš Adolf Radmelič, pismonoša z Vinice pri Črnomlju, je 12. decembra izpolnil obljubo: pridobil je stotega naročnika za naš domski tehnik! Za poštovno sodelovanje se tovarišu Radmeliču javno zahvaljujemo, poslali pa smo mu tudi lepo knjižno darilo. Čeprav je bilo na Vinici in v njegovi okolici že prej veliko naročnikov, je sedanjí uspeh tovariša Radmeliča vreden še posebne pohvale!

tednik

PEREČA RAZMERJA

Pri Zavodu za zaposlovanje delavcev v Celju je posebna služba za usmerjanje obdelav v poklice, ki je v mesecu aprilu letos izvršila anketo o izbiri poklica med mladino na osnovnih šolah. Od 1221 anketiranih je imelo zagotovljeno učno mesto 145. Učna mesta je iskalo 280, za zaposlitev v industriji se je izreklo 109, v kmetijstvu 122, neodločenih 17, za nadaljnje šolanje pa 547.

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradasika. Izdaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Can-karjeva 1, tel. 170 in 291. Posamezen izvod 20 din. Letna naročnina 800 din, za tujino 1600 din ali 3,5 am. dolarja. Bančni račun 600-70-181. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Stavek iz ključne tiskarne CZP Primorski tisk Koper tiskano na rotaciji tiskarne CZP Ljudska pravica Ljubljana

zaupal, kako tamkajšnji dimnikar opravlja svoje delo. Če ste že kdaj slišali za linijo najmanjšega odpora ali za oportunitizem, kar zamislite si to potem pri tem poklicu: dimnikar hodi največ le po tistih stanovanjih, kjer imajo električne štedilnike in peči; tam redno »čisti« dimnike in vse druge podobne naprave, kjer pa kurijo drva ali premog, ga pa bolj poredko vidi. Tudi pri cenah svojih storitev ni ravno natančen — kaj pa je danes pet kovačev! Smola je le, da se je zaletel pri občinskem odborniku in se zato dal v zobe celotni občinski seji, kar menda ne bo kar tako »lišo pasalo«.

Kaj naj vam še povem za zaključek »oddajev«? Če me hočete še srečati in videti živega po straneh Slovenskega Jadrana, potem mi vsak teden preskrbite nekaj krepkih injekcij v obliki živih prispevkov — hopla, podpisanih seveda in opremljenih s polnim naslovom. Ker vsemu že po naravi svojega dela ne smem verjeti — pa boste imeli zadostno število, imel ga bo naš list in seveda tudi jaz — kot težko po dobro opravljenem delu. Da pa bi bilo vse vaše delo v prihodnjem letu dobro in uspešno opravljeno, da bi vas skozi vse leto in še druga naprej spremljala sreča in zdravje, vam vsem skupaj iskreno želi vaš

Vane

Mala kronika iz naših komun

Z novoletno številko uvajamo nove rubrike, v katerih bodo bralci našega lista lahko našli malo kroniko naših komun.

prometna kronika

NOVE ŽRTVE NEPREVIDNOSTI IN POLEDICE

Ob zaključku leta so nam na oddelku za promet v Kopru postregli z dokaj žalostno bilanco prometnih nezdov v zadnjih dneh. Dva mrtva, več telesnih poškodb in velika gmočna škoda so pretežno rezultat ne previdnosti voznikov, ki kljub poledici s hitro vožnjo ogrožajo svoja življenja in življenja sošolj.

SMRT KOLESARJA

Huda prometna nesreča, v kateri je izgubil mladi ponedeljek zvečer življenje 30-letni I. U. iz Zusterne, je bila posledica ne previdne vožnje s kolesom. Umrl I. U. je vozil kolo brez razsvetljave, ko mu je na cesti v Zusterne pripeljal nasproti osebni avtomobil TS 21899. Voznik osebnega avtomobila ni pravčasno zagledal po sredini ceste vozečega kolesarja, zato kljub naglemu zaviranju ni mogel preprečiti nesreče. Silovit sunek je zadel kolesarja v desno nogo, ga vrigel na pokrivalo prtljavnika, od koder ga je odbilo osem metrov izven cestišča, kjer je obležal mrtev.

RAZPIS

Stanovnjska skupnost Smedela razpisuje prosto delovno mesto FINANČNEGA KNJIGOVODJE; potrebno izobrazbo in prakso in s takojšnjim nastopom.

Ekipa Bosna filma SREŠČAMO SE OPET UVEČE je končala snemanja in zato poziva vse, ki imajo kakršnekoli terjatve do nje, da jih najkasneje do 31. decembra 1961 prikladi na naslov »Sreščamo se opet uveče«, Ljubljana, Zrinjskega 9. Vse terjatve, ki bi prispele po tem roku, ne bodo priznane.

OBJAVA

Komisija za uslužbenske zadeve pri ObLO Piran razpisuje po 33. in 164. členu zakona o javnih uslužbenih tale delovna mesta:

1. mesto gradbenega inšpektorja; pogoj: višja ali srednja strokovna izobrazba z ustrežno prakso;
2. mesto referenta za evidence družbenega premoženja; pogoj: srednja strokovna izobrazba z ustrežno prakso.

Plača po predpisih ZJU s položajno plačo in posebnim (konskim) dodatkom. Zaželeno je znanje italijanske. Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje iz 31. člena ZJU in pogoje razpisa, naj vložijo kolkovane prošnje v 15 dneh od dneva objave.

Komisija za uslužbenske zadeve ObLO Piran

OBVESTILO

POSLOVANJE TRGOVIN ZA NOVOLETNE PRAZNIKE

Občinski ljudski odbor Koper obvešča vse potrošnike, da bodo vse trgovine na območju naše občine poslovale za novoletne praznike takole:

1. v nedeljo, 31. 12. 1961, bodo vse trgovine poslovale z nedeljskim urnikom, dve trgovini v Živili pa bosta odprti vs dan;
2. v ponedeljek, 1. 1. 1962, bodo vse trgovine zaprte;
3. v torek, 2. 1. 1962, bodo vse trgovine z živili poslovale po nedeljskem urniku.

Uprava za ceste LRS — Tehnična sekcija Ajdovščina bo po določilih temeljnega zakona o cestah in zakona o cestnih podjetjih prenehala s svojim delom dne 31. decembra leta 1961. Upnike in dolžnike pozivamo, naj gornjemu naslovu izkažejo svoje terjatve in poravnajo svoje obveznosti do 30. decembra 1961.

Uprava za ceste LRS
Tehnična sekcija Ajdovščina

POPRAVEK

V zadnji številki lista (52 z dne 22. decembra 1961) se je pri poročanju iz Izole primerila neljuba pomota kot posledica nepoučenosti poročevalca. Politični aktiv ni razpravljal o novi ustavi, ki je še ni, marveč le o doslej predlaganih tezah za njeno sestavo, kolikor so te že deloma znane. Širša razprava o teh tezah za novo ustavo in zbiranje pripomb na te teze pa se bo začelo šele po seji glavnega odbora SZDLJ, ki je te dni v Beogradu.

ZAHVALA

Podpisana Marija Frankovič, vdova iz Lokve št. 73, se toplo zahvaljujem krajevemu odboru SZDL Lokve, sekciji za komunalna dela in vsem, ki so mi priskočili na pomoč pri obnovi gospodarskega posloja. Še posebno se zahvaljujem predsedniku SZDL Lokve Novici Kljajcu za dobro organizacijo in predsedniku sekcije za komunalna dela Andreju Mavljici za požrtvovalnost in trud.

Marija Frankovič

MALI OGLASI

OPREMLJENO SOBO oddam solidnemu samskemu moškemu. Naslov v upravi lista.

TROSOBNO KOMFORTNO STANOVANJE V LJUBLJANI ZAMENJAM za enako v Kopru. Ponudbe pod »Ugodno« na upravo lista.

DVOSOBNO STANOVANJE V LJUBLJANI s kabinetom, centralna lega — za menjam za primerno stanovanje v Kopru ali bližnji okolici. Ponudbe na upravo lista pod »3.800«.

IŠČEM PRAZNO SOBO s pritliklinami, najraje garsonjero ali vsaj s souporabo pritliklin, v Kopru ali bližnji okolici. Ponudbe na upravo lista pod »Usluženka«.

ZA JESEN IN ZIMO DOBITE NAJČENEJE V »MAGAZZINI ALA STAZIONE«, Trst, Ulica Cellini št. 2, poleg železniške postaje, veliko izbiro konfekcijskih izdelkov. Odjemalci s prostustnico imajo poseben popust.

KUPIM dobro ohranjeno enostanovnjsko hišo ob slovenski obali. Nudim dobre pogoje — prednost Koper. Ponudbe na upravo lista pod »Hišica«.

kje so ladje

BELA KRAJINA je 23. decembra priplula iz Rotterdama v Norfolka. BIHAC je na poti iz Rotterdama proti Italiji.

BLED je na poti iz New Yorka proti Sredozemlju.

BOHINJ je 21. decembra priplul v New York, potem pa bo krenil še v Boston, Philadelphia, Wilmington, Charleston, Savannah in Jacksonville. 16. januarja bo odplul iz New Yorka proti Sredozemlju.

BOVEC bo 28. decembra odplul z Reke proti Trstu, Kopru in New Yorku.

DUBROVNIK je 23. decembra odplul iz Monfalca proti Pločam.

GORANKA je 24. decembra odplula iz Karachija proti Bombayu.

GORENJSKA je 26. decembra priplula iz Port Salda v Benetke.

KOROTAN razklada in natovarja tovor v zahodnih pristaniščih ZDA.

LJUBLJANA je 26. decembra prispela iz Zdanova v Ploče.

MARTIN KRPAN je 23. decembra prispel iz Malte v Trst.

PIRAN je 23. decembra prispel iz Philadelphije v Liverpool.

POHORJE je na poti iz Antwerpna proti Italiji.

ROG je 24. decembra prispel iz Barila v Lattakijo.

TRBOVLJE je 26. decembra prispela v Koper.

ZELENGORA je 9. decembra plula mimo Adena proti Japonski.

ZA NAŠE OTROKE SO BORCI HEROJI

(Nadaljevanje z 10. strani)

v roko. Toda črke so plesale pred očmi in ničesar nisem mogla prebrati... Pa tisto o »partizanski modri«. Kako sem si izprosil pri ekonomu tisto veliko pleteno ruto in kako dolgo sem sanjala o moderni bluzi, ki jo bom napravila iz nje. In kako sem se potem nosila, ko sem jo res imela, kako so mi jo zavidale tovarišice. In pripovedovala sem...

Toda Mirka so preveč prevzeli lastni spomini, ves je bil v ognju, kaj bo pripovedoval na tovariškem večeru. Janji je zato odsekal peruti:

— Meni so le bolj pri sreju tista junaška dejanja, pripovedovanje o tisti mladosti, ki je nežnost zamenjala za jezo. Ti bi pa rada iskala v naših slabostih mladostno večrino. Sicer pa, ko bo preteklo še dvajset let, kaj bodo takrat vedeli o tem naših otrok otroci? Zgodovinarji bodo vse lepo uredili po letnicah, po bitkah, in pika.

— In otroci naših otrok si bodo pisali letnice na listke in se bodo motili za cela desetletja. Borili se bodo z letnicami, kot smo se mi v šoli z avstroogrnskim cesarstvom in s Turki.

— Ne samo to. Prepričan sem, da bodo znali naši otroci povedati še svojim otrokom kaj več, kakor so samo letnice oživeli.

— Ko bo preteklo še dvajset let, bodo pripovedovali: ko je bila tvoja babica še mlado dekle...

-al

barba Vane pravi

Hej, kaj si od mrtvih vstal, Vane? Tako me je pobaral ondan prijatelj in še potolčil zraven, kako mu je bilo dolgčas v minulemu letu, ko nisem več vihtel svojega bitča. No, brezplačen dopust sem dobro izkoristil — tako sem pojasnil radovednežu, za daš povsem še vam vsem skupaj, da mi ne bo treba potem praviti vsakemu posebej. Živ sem torej in zdrav vsaj za silo, moji kamni so strašno pohlepni — zato kar prinesite v mlín vsi izvoljeni!

Če se ne motim, sem nekoč za novoletne praznike že povedal, da nisem prijatelj dolgih govoranc, zato mi daš kar prav pride, da sem vsem prestopnikom priznavaš skozi vse leto. Juca, ki takole sliši vse okrajne čenče in še čez na tri strani, je včasih strašno potožila, kako njej in vsem njenim prijateljem manjka moj jezik na stalnem mestu v listu. Pa sem se odločil: žrtvujmo se pač še teh nekaj upokojenskih let (čeprav tudi honorar prav pride) in storimo veselje potrebnim v sili.

Ker mi torej ni treba delati letne bilance, lahko začnem kar pri koncu. Pri koncu — leta seveda. Bilo je po svoje zanimivo, ker je za neke praznike manjkalo precej sicer stalnih obiskovalcev na nočni pojedini, ker jim

je televizija poskrbela, da so si lahko samega Janeza prav od bližje ogledali pri delu in bili deležni njegovih neposrednih odpuškov, spriču katerih moč njegovih podložnikov povsem zbledi. Tehnika je res lepa reč: poskrbi za mir v hiši, na cesti in pri delu, skratka: volk je sit in koza cela.

Prazniki so pa tudi sicer vplivali na nekatere dejavnosti. Tako so v Kopru rekli v neki prodajalni stranki, da kaj ji bo pravzaprav kruh, ko pa ima gotovo potico doma. No, in ker potice slučajno prav tam ni bilo, kruha pa tudi ne, pač v družini tisti dan niso jedli moke. V smedeljskem lokalčku so s posredovanjem tržaškega radia obujali sentimentalne spomine na blažene noči, dokler ni prekipelo.

Lep spomin je tudi na frizersko tekmovalstvo v Kopru, kjer je bil med aktivnimi aldadci posebno aktiven upravnik piranske česalnice, ki je iz zlahtne kapljice (pomnite, da smo nekako sredi boja proti alkoholizmu in da je treba alkohol uničevati!) načrpal veliko moči, da so ga vsi imeli visoko čez glavo, čeprav je bil vsem pod nogami.

Če se sprehodim še do Ilirske Bistrice, bi vam nemara lahko

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR HRPELJE
OBČINSKI KOMITE ZKS HRPELJE
OBČINSKI ODBOR SZDL HRPELJE
OBČINSKI ODBOR ZB HRPELJE
OBČINSKI SINDIKALNI SVET HRPELJE
in OBČINSKI KOMITE LMS HRPELJE

TRGOVSKO PODJETJE

TIMAV

HRPELJE-KOZINA

s svojimi preskrbovalnimi poslovalnicami širom po hrpeljski občini vošči srečno novo leto vsem poslovnim strankam, posebno po odjemalcem!

KOLEKTIV PODJETJA ZA REZANJE IN PREDELAVO LESA NA KOZINI

želi srečno in uspehov polno novo leto 1962 vsem odjemalcem in poslovnim prijateljem!

Kmetijska zadruža **ŽABNIK** HRPELJE KOZINA

odkupuje kmetijske pridelke in oskrbuje kmetovalce z agrotehničnimi sredstvi
Priporoča se za proizvodno sodelovanje in čestita delovnim kmetom k doseženim uspehom z željo za uspešno novo leto 1962!

KRAJEVNA PEKARNA - Pivka

želi srečno novo leto vsem svojim odjemalcem
ter se jim toplo priporoča!

Izdelujemo obleke vseh vrst, zaščitne obleke za tovarniške delavce, uniforme in obleke, krojene po najnovejši modi. Vsem našim strankam želimo srečno in uspešno novo leto!

KROJAŠKA DELAVNICA - PIVKA

IZVAJAMO visoke in nizke gradnje vseh vrst. Priporočamo se investitorjem in čestitamo k novemu letu!

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

»KRAŠKI ZIDAR«

Sežana

Vsem odjemalcem
pošiljamo za novo leto
naša iskrena voščila
z najboljšimi željami.

K o l e k t i v

Trgovskega podjetja

TOBAK

Sežana

Ob zaključku poslovnega leta se vsem odjemalcem in dobaviteljem toplo zahvaljujemo za izkazano zaupanje ter želimo mnogo delovnih uspehov in sreče v letu 1962. V naših skladiščih in poslovalnicah nudimo industrijsko in prehrabeno blago.

Grosistično-detajlistično trgovsko podjetje

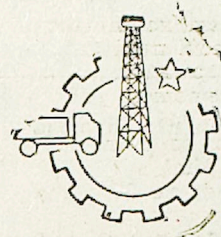
„PRESKRBA“ Sežana

Kolektiv trgovskega podjetja
s tekočimi gorivi in mazivi

ISTRA - BENZ

K O P E R

s svojimi poslovalnicami
se svojim odjemalcem priporoča
tudi v prihodnje
in jim vošči mnogo sreče
v novem letu!

Marmorindus

S E Ž A N A

- PROIZVAJAMO MARMORNE BLOKE IN PLOŠČE RA-
- ZNIH DIMENZIJ ZA DOMAČE POTREBE IN IZVOZ.
- NAŠIM POSLOVNIM PRIJATELJEM SE OB NOVM
- LETU TOPLO PRIPOROČAMO IN JIM ŽELIMO MNOGO
- NADALJNJIH USPEHOV!

Vsem prebivalcem občine
želimo, da bi imeli pri svo-
jem delu za vsestranski na-
predek naše komune tudi
v letu 1962 kar največje
uspehe in obilo sreče!

**Občinski
ljudski
odbor
POSTOJNA**

KOLEKTIV PREHRAMBENE INDUSTRIJE

»Začimba«

P o r t o r o ž

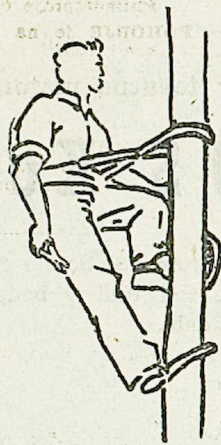
vošči srečno novo leto vsem odjemalcem in poslovnim
prijateljem.

Nudi: začimbe, dišave, čaje, kave, pecilne praške, eterična
olja, aromatična in zdravilna zelišča ter pristna žganja iz
lastne destilacije.

V novo leto še z večjo vnemo in
prizadevanji za gospodarsko rast
naše občine! S to željo pošiljamo
vsem občanom naša iskrena voščila:

**OBČINSKI LJUDSKI ODBOR SEŽANA, OBČINSKI
KOMITE ZKS SEŽANA, OBČINSKI ODBOR SZDL
SEŽANA, OBČINSKI ODBOR ZB SEŽANA, OB-
ČINSKI SINDIKALNI SVET SEŽANA in OBČIN-
SKI KOMITE LMS SEŽANA.**

☆ Podjetje

Elektro Sežana

- ☆ Srečno novo leto želi vsem delovnim ljudem
- ☆ kolektiv **ELEKTRO SEŽANA**. Priporoča se
- ☆ za usluge, ki jih nudijo rajoni v Sežani, Po-
- ☆ stojni, Ilirski Bistrici, Pivki, Kozini, Podgra-
- ☆ du, Kubedu in Divači, posebno pa **ELEK-**
- ☆ **TRO-SERVISI** v Postojni, Sežani, Ilirski Bi-
- ☆ strici in Kozini, ki solidno izvajajo previja-
- ☆ nja elektromotorjev in popravila vseh elek-
- ☆ tričnih aparatov.

- ☆ gradi tudi daljnovode do 35 kV in izdeluje
- ☆ zanje vse potrebne projekte!

Embalažni servis

v Kopru

se pridružuje noveletnim voščilom s priporočilom za naročila
svojih izdelkov iz lesene in kartonske industrijske ter
sadne embalaže.

KMETIJSKA ZADRUGA

Lucija pri Portorožu

odkupi na svojem območju vse kmetijske pridelke, kmeto-
valce oskrbuje z umetnimi gnojili in reprodukcijskimi
sredstvi, na lastni ekonomiji in posestvu pa prideluje
zgodnje vrtnine, sadje in druge pridelke. Priporo-
ča se tudi v bodoče in čestita k novemu letu!

Kolektiv
perutninarskega
zavoda

KRAS

Neverke pri Pivki

čestita vsem delovnim
ljudem naše domovine
k doseženim uspehom
pri socialistični graditvi
ter jim želi srečno in
uspehov polno
novo leto 1962

želi obiskovalcem filmskih predstav
mного delovnih uspehov
in sreče v novem letu 1962.

LESNA INDUSTRIJA

„JAVOR“

PIVKA

TELEFON 8 — Telegram JAVOR PIVKA

Proizvaja:

priznane bukove vezane plošče in furnirane vezane plošče z vsemi vrstami
furnirjev po želji kupca;
mizarske plošče — bukove, topolove furnirane z raznimi vrstami furnirjev
po naročilu — dimenzije 150×250 ali po naročilu kupca;
furnir — plemeniti in slepi, domači in eksotični;

leseno embalažo;
stole, polfotelje, fotelje, kavče in drugo kosovno pohištvo;
žagan les iglavcev in listavcev.

KOLEKTIV S SVOJIMI OBRATI IN POSLOVALNICAMI ŽELI VSEM
POSLOVNIM PRIJATELJEM V NOVM LETU 1962 MNOGO SREČE,
USPEHOV IN ZADOVOLJSTVA!

Piranskih solin Portorož

Delovnim ljudem naše domovine
ob novem letu 1962
vse najboljše želje
za srečo in blagostanje
želi kolektiv

Odjemalcem
pa se priporoča za nakup morske soli tipa »Piran«, fine mlete
soli, kristalne in biosalirane soli, soli za kožarstvo in denatu-
rirane živinske soli.

Topla in hladna jedila, pristna domača istrska vina in kraški pršut nudi po najugodnejših cenah gostilna

»PRI LAZARJU« — Škocjan pri Kopru

Parkirni prostor na razpolago — Ob novem letu vsem gostom obilo sreče!

Kolektiv obrtnega podjetja

S O D A V I C A

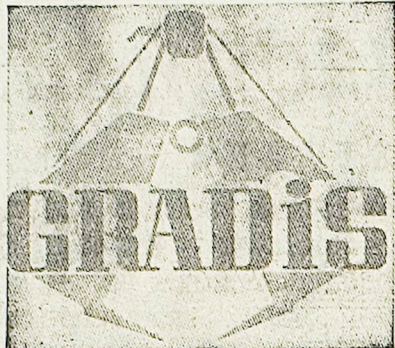
K O P E R

želi odjemalcem brezalkoholnih pijač, yugo-cockte in sodavice vse najboljše v novem letu — Priporoča se!

TRGOVSKO PODJETJE ZA IZVOZ IN UVOZ

„F R U C T U S“ K o p e r

se priporoča dobaviteljem in odjemalcem. Za novo leto 1962 pa jim pošilja pristrčna voščila z željo, da bi imeli tudi v bodoče kar največ uspehov pri svojem delu!

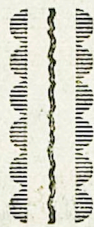
**GRADBENO INDUSTRIJSKO
PODJETJE**

Ljubljana

GRADBIŠČE KOPER

se priporoča investorjem za gradnje vseh vrst, vsem delovnim ljudem koprškega okraja pa želi v novem letu mnogo sreče in zadovoljstva!

Vsem občanom želijo v novem letu 1962 mnogo sreče in delovnih uspehov za napredek komune:

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR IZOLA, OBČINSKI KOMITE ZKS IZOLA, OBČINSKI ODBOR SZDL IZOLA, OBČINSKI ODBOR ZB NOV — ZROP IN ZVVI IZOLA, OBČINSKI KOMITE LMS IZOLA IN OSTALE DRUŽBENE IN DRUŠTVENE ORGANIZACIJE!

**KOMUNALNO
PODJETJE**

MLEKO KOPER

**S SEDEŽEM
V DEKANIH**

se svojim odjemalcem toplo priporoča in jim čestita k zaključenemu poslovnemu letu!

Kolektiv SGP

1. m a j - K o p e r

se pridružuje voščilom in želi vsem investorjem v novem letu 1962 nadaljnjih delovnih zmag!

Kolektiv obrtnega proizvodnega podjetja

E L M E T K O P E R

vošči srečno in uspešno novo leto vsem poslovnim prijateljem ter se jim priporoča za usluge: popravila radijskih in električnih aparatov, izdelki televizijskih anten po 5.000 din ter UKV anten vseh dimenzij, dalje utenzilije za livarske potrebe, ki jih izdeluje poceni in solidno.

TRGOVSKO PODJETJE

„Soča“ K o p e r

S SVOJIMI POSLOVALNICAMI ŽELI ODJEMALCEM V NOvem LETU MNOGO SREČE IN ZADOVOLJSTVA! KUPUJTE VEDNO SAMO V NAŠIH POSLOVALNICAH! BOGATA IZBIRA TEKSTILA IN INDUSTRIJSKEGA BLAGA!

GLOBUS

**KINEMATOGRAFSKO
PODJETJE**

K O P E R

VOŠČI

SREČNO
IN USPEŠNO
NOVO LETO
VSEM
OBISKOVALCEM
FILMSKIH
PREDSTAV!

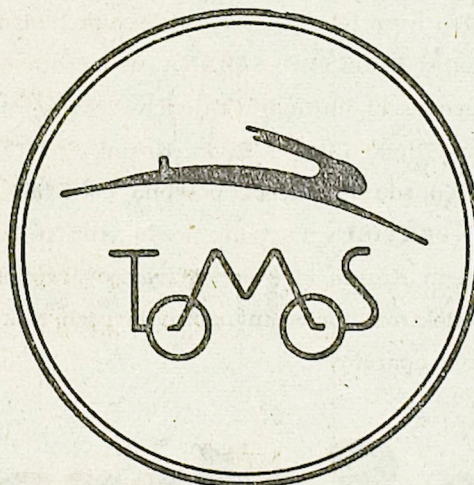
VSEM KOMITENTOM IN DELOVNIM LJUDEM NAŠEGA OKRAJA OBILO SREČE IN USPEHOV V NOvem LETU!

PRIPOROČAMO SE ZA HRANILNE VLOGE!

KOLEKTIV

KOMUNALNE BANKE

K O P E R

Delovni kolektiv tovarne motornih vozil

T O M O S K o p e r

se pridružuje novoletnim voščilom z željo, da bi naši delovni ljudje želi tudi v bodoče mnogo uspehov pri svojem delu.

★ ★ ★

Priporoča se za nakup motornih vozil z zaščitnim znakom »TOMOS«, njihovim imetnikom pa želi srečne vožnje!

Podjetje za projektiranje visokih in nizkih gradenj

PROJEKT KOPER

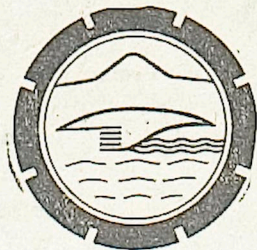
se priporoča tudi v novem letu 1962, investorjem pa še posebej čestita!

UDOBEN PREVOZ POTNIKOV — Z NAJMODERNEJŠIMI AVTOBUSI — IN VAREN PREVOZ BLAGA OPRAVLJA

AVTOTURISTIČNO PODJETJE

Slavnik Koper

KI OPRAVLJA V LASTNIH DELAVNICAH TUDI VSAKOVRSTNA POPRAVILA NA MOTORNIM VOZILIH

★ ★ ★

OB NOvem LETU POŠILJA KOLEKTIV ISKRENE ČESTITKE VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM!

imeX

EXPORT — IMPORT

KOPER - JUGOSLAVIJA

EXPORT:

vseh prehrabnih proizvodov — kmetijskih produktov — živine in divjačine — proizvodov ribje industrije — izdelkov domače obrti — lesa in lesnih proizvodov — kuriva in goriva — gradbenega materiala — proizvodov kovinske, kemične, tekstilne in ostale industrije

IMPORT:

vseh artiklov široke potrošnje — rezervnih delov za vse vrste avtomobilov, traktorjev, ladijskih motorjev in za vse ostale stroje, naprave in opremo — tehničnega materiala — strojev, opreme in potrebščin za domačo industrijo — reprodukcij-skega materiala — ribiških potrebščin in vseh ostalih industrijskih proizvodov

Glavni direktor 100
komercialni sektor 43
finančno računski sektor 244

IMEX-KOPER

Telex: 035-11

142

NB KOPER 602-11-1-420

Predstavništva:

BEOGRAD 27-331

LJUBLJANA 32-746

ZAGREB 35-639

OSIJEK 29-57

RIJEKA 42-74

SARAJEVO — SKOPJE

VSEM PARTNERJEM ŽELIMO SREČNO NOVO LETO!

Topla in mrzla jedila,
okusna in poceni dobite
vedno v gostilni

MALALAN SEŽANA

Kolektiv podjetja z bi-
fejem pri postaji želi
srečno in uspešno
novo leto 1962.

Gostišče

»POD SKALCO« PIVKA

Kolodvorska cesta, želi v
novem letu vsem gos-
tom, zlasti pa doma-
činom obilo sreče in
zadovoljstva. Priporo-
ča se za obisk!

Obrtnika Josip Gärtner
in Alojz Pugelj iz Ilirske
Bistrice želita srečno in
uspehov polno novo leto
1962 vsem svojim znan-
cem in poslovnim prija-
teljem. Priporočata se
za svoje usluge in za
nov izdelek panelne plo-
šče. Mehanik Pugelj pa
še posebej obvešča, da v
svoji mehanični delavni-
ci opravlja najrazličnejša
popravila raznih strojev

- Izvajamo vsa obrtniška dela, novogradnje in adaptacije,
- imamo TOMOS SERVIS, izdelujemo kotle za žganjekuho,
- razne mizarske izdelke ter jih popravljamo, v sklopu pod-
- jetja pa je še kleparstvo in pleskarstvo. Priporočamo se in
- voščimo srečno in uspešno novo leto!

Kolektiv

Splošno obrtnega podjetja Sežana

Gostinsko podjetje

RISNIK DIVAČA

s svojimi obrati se toplo
priporoča vsem gostom,
zlasti pa potnikom, ki
potujejo mimo Divače.
Ob vsakem času postrež-
ba z okusnimi jedili in
kraškimi pršutom ter
teranom!

GOSTIŠČE

»PRI PRIJATELJU«

Lucija pri Portorožu, želi
srečno in uspehov polno
novo leto 1962. Priporoča
se za obisk. Postrežba z
domačinimi jedili in prist-
nimi vini. Cene zmerni!

Vsem gostom, znancem in
domačinom iskreno vošči-
mo srečno in uspešno novo
leto 1962! Postrežemo ob
vsakem času s pristnimi
istrskimi vini in jedili po
naročilu. — Priporočamo se
za obisk!

GOSTILNA »PRI IVANU«
Ilirska Bistrica

Kolektiv

MESTNIH TRGOVIN POSTOJNA

ŽELI SVOJIM POTROŠNIKOM V
V NOVEM LETU OBILO SREČE, ZDRAVJA
IN ZADOVOLJSTVA. PRIPOROČA SE!

Priporočamo se našim odjemalcem in jim voščimo:
srečno novo leto!

Kolektiv

Mestne pekarnе Postojna

s poslovalnicami v Prestranku, Hruševju in Planini
ter z mlečno restavracijo »PLANIKA« v Postojni.

GOSTINSKI
ŠOLSKI CENTER
HOTEL
Galeb
KOPER

ŽELI SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO 1962. PRIPO-
ROČA SE ZA OBISK. Dne 31. decembra bo v vseh prostorih
hotela tradicionalno silvestrovanje.

Kolektiv

KOLODVORSKE RESTAVRACIJE V DIVAČI

si prizadeva ustreči svo-
jim gostom kar najbolje
in ob vsakem času. Ob
novem letu 1962 pošilja
delovnim ljudem iskrena
voščila za uresničitev
njihovih želja.

Mizarsko podjetje SENOŽEČE

priporoča svoje izdel-
ke in vošči odjemal-
cem in poslovnim pri-
jateljem: srečno in
uspehov polno novo
leto 1962!

Tovarna mesnih izdelkov Postojna

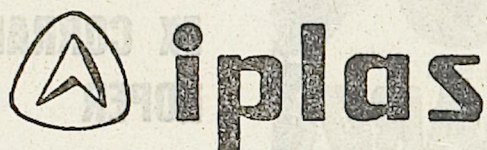
POŠILJA SVOJIM OD-
JEMALCEM ISKRENA
VOŠČILA Z NAJBOLJ-
ŠIMI ŽELJAMI IN PO-
ČUTJEM V LETU 1962!

Kolektiv Mehanične tkalnice SENOŽEČE

Izdelujemo sanitetno gazo in flanelaste rjuhe.
Ob novem letu želimo odjemalcem veliko delovnih
uspehov in zadovoljstva.

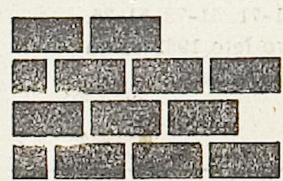
VSEM SVOJIM GOSTOM in znancem želimo obilo uspehov in sreče
v letu 1962! Priporočamo se za obisk. Postrežba z dobrim »Istrancem«
Gostilna ANDREJ URBANČIČ, Ilirska Bistrica

NIDUSTRIJA PLASTIČNIH MAS IN UMETNIH SMOL
KOPER
Z OBRATOM V KOPRU IN PODGRADU

želi svojim odjemalcem mnogo sreče in uspehov v letu 1962.
Priporoča svoje kakovostne izdelke iz plastičnih mas za vsa
proizvodna in trgovska podjetja ter za široko potrošnjo. Še
posebej pa priporoča nove izdelke z imenom IPREN, PUHIN
in RIVIL, ki so prvič osvojeni v naši deželi. Dobite pa jih
lahko na trgu!

IZVAJAMO VISOKE IN NIZKE GRADNJE. ZA NOVO
LETO 1962 ŽELIMO VSEM INVESTITORJEM NA-
DALJNJIH DELOVNIH ZMAG, OBILO SREČE
IN ZADOVOLJSTVA. KOLEKTIV SPLOŠ-
NO-GRADBENEGA PODJETJA

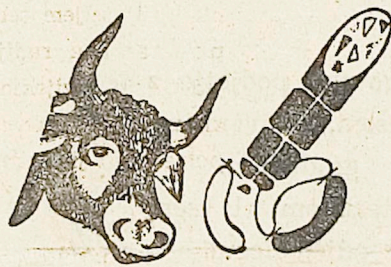

GRADNJE POSTOJNA

V prizadevanjih za nadaljnji vsestranski napredek naše ko-
mune in za zagotovitev še hitrejšega socialističnega razvoja
želimo vsem občanom koprski občine mnogo uspehov, sreče
in zadovoljstva v novem letu:

Občinski ljudski odbor Koper
Občinski komite ZKS Koper
Občinski odbor SZDL Koper
Občinski odbor ZB Koper
Občinski sindikalni svet
Koper
in Občinski komite LMS
Koper

Preskrbovalno
podjetje

SNEŽNIK ILIRSKA BISTRICA

NUDI V SVOJIH POSLOVALNICAH MESO IN
MESNE IZDELKE, SADJE IN ZELENJAVO, KRUH
IN PECIVO — POSTREŽBA SOLIDNA —
CENE ZMERNE!

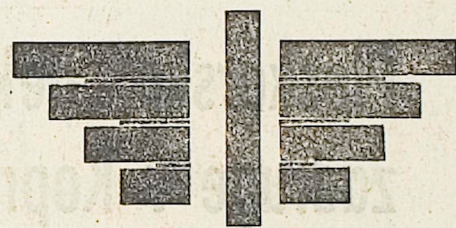
Tovarna furnirja
in lesnih izdelkov

»TOPOL«

ILIRSKA
BISTRICA

PROIZVAJA PLEMENITE FURNIRJE VSEH
VRST, SOBNA IN KOSOVNA POHIŠTVA.
ODJEMALCEM IN POSLOVNIM PRI-
JATELJEM SE KOLEKTIV PRIPO-
ROČA TUDI V BODOČE IN
JIM VOŠČI SREČNO
NOVO LETO 1962!

Kolektiv

ŽELEZNIŠKEGA TRANSPORTNEGA PODJETJA

- ★ V POSTOJNI S SVOJIMI SEKCIJAMI ŽELI DELOVNIM
- ★ LJUDEM NAŠE DOMOVINE MNOGO USPEHOV IN
- ★ SREČE V NOVEM LETU 1962.
- ★ POTNIKOM IN TRANSPORTANTOM SE PRIPOROČA
- ★ TER JIM ZAGOTAVLJA HITER IN VAREN PREVOZ
- ★ PO ŽELEZNICAH!

Delovni
kolektiv
tovarne
lesovinskih
plošč

LESONIT

ŽELI SVOJIM ODJEMALCEM
IN POSLOVNIM PRIJATELJEM
NADALJNJIH USPEHOV
IN DELOVNIH ZMAG
ZA VSESTRANSKI NAPREDEK!

ILIRSKA
BISTRICA

★ ★

SREČNO NOVO LETO 1962!

Gostilna »PRI MUŠIČU«

Pavel Ladiha — Senožec — želi svojim gostom in delovnim ljudem obilo sreče in uspehov v novem letu 1962. Priporoča se za obisk. Postrežba s toplimi in mrzlimi jedili ter s kraškimi pršutom in teranom. Cene zmerne. Vabljeni!

Vsem našim gostom toplo čestitamo k novemu letu 1962 in jim želimo mnogo sreče! Priporočamo se za obisk. Postrežba s pristnimi domačimi pijačami. Za prigrizek vedno specialitete: ribe, čevapčiči, ražnjiči itd. Cene zmerne.

GOSTIŠČE**»RIVIERA« — PIRAN****Gostilna****»Pri Sotlarju«**

Senožec želi srečno in uspešno novo leto 1962 in se priporoča zlasti za obisk ob sobotah in nedeljah, ko lahko postreže z okusno pripravljeno, divjačino (srnjak ali jelen)

OBVEŠČAMO NAŠE CENJENE GOSTE, DA BOSTA KAVARNA IN RESTAVRACIJA »JADRAN« V POSTOJNI NA SILVESTROVO ODPRTI VSO NOČ. VABIMO NA SILVESTROVANJE IN VOŠČIMO SREČNO IN USPEHOV POLNO NOVO LETO 1962.

Gostinsko podjetje JADRAN Postojna

☆ VSEM NAŠIM STRANKAM POŠILJAMO OB NOVEM LETU 1962 NAŠA ISKRENA VOŠČILA. PRIPOROČAMO SE!

Kemična čistilnica in pralnica v Kopru

SOLIDNO POSTREŽEMO S PRISTNIMI DOMAČIMI VINI PO ZMERNO NIZKIH CENAH. VSEM GOSTOM IN PREBIVALCEM PIRANA ŽELIMO VSE NAJBOLJŠE V NOVEM LETU 1962.

Bufet »MAVRICA«, Župančičeva 7, Piran**Stanovanjska skupnost****I. in II. PIRAN**

vošči srečno in uspešno novo leto vsem prebivalcem Pirana

in se jim obenem priporoča za usluge v svojih servisih: v

gradbenem (popravlila hiš hišnih svetov), gospodinskem

(krpalnica, šivalnica, izposojanje sesalcev za prah) ter finanč-

nem (poslovanje hišnih svetov). V svojih delavnicah opravlja

poceni in solidno mizarska, instalaterska, zidarska in

pleskarska dela.

IZVAJAMO MONTAŽNA DELA NA VODOVODIH IN CENTRALNIH KURJAVAH TER OPRAVLJAMO DRUGA INSTALATERSKA DELA PO NAROČILU. NAŠIM POSLOVNIM PRIJATELJEM POŠILJAMO ISKRENA NOVOLETNA VOŠČILA!

Montažno podjetje**TOPLOVOD****LJUBLJANA****OBRAT KOPER****KMETIJSKA ZADRUGA****»4. JULIJ« Ilirska Bistrica**

VOŠČI SREČNO IN USPEHOV POLNO NOVO LETO VSEM DELOVNIM KMETOM SVOJEGA PODROČJA. PRIPOROČA SE JIM ZA PROIZVODNO SODELOVANJE. VRŠI ODKUP, UREJA SODOBNE PLANTAŽE SADOVNJAKOV TER Z MEHANIZACIJO POSPEŠUJE KMETIJSKO PROIZVODNJO

■ ZA GRADBENO OBRT, MIZARSKE USLUGE, VODNE INSTALACIJE IN ZA PLESKARSKA DELA SE OBRAČAJTE SAMO NA OBRTNO PODJETJE

»PLANIKA« Ilirska Bistrica

■ V SKLOPU KATEREGA DELUJE TUDI KAMNOLOM. ■ VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM ŽELI KOLEKTIV ■ NAJBOLJŠE V NOVEM LETU 1962.

TRGOVSKO PODJETJE**»KLAS« KOPER**

s svojimi poslovalnicami v Kopru in okolici se priporoča svojim odjemalcem in jim vošči srečno in uspešno novo leto 1962.

Kolektiv**Pleskarsko - dekoraterske zadruga v Kopru**

izvaja poceni in solidno vsa soboslikarska, črkoslikarska in dekoraterska dela. Izvaja pa tudi obloge iz plastičnih mas. Ob novem letu čestita in se priporoča!

»BOR« Koper

Trgovsko podjetje z lesom, kurivom in gradbenim materialom želi vsem odjemalcem in dobaviteljem mnogo uspehov v letu 1962.

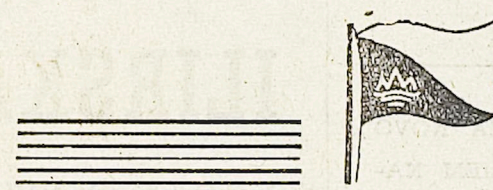
DESTILERIJA EX CORRADO KOPER

Vsem potrošnikom naših priznanih pijač pošiljamo topla voščila za novo leto.

Delovnim ljudem naše domovine želimo v novem letu nadaljnjih delovnih uspehov.

»ELEKTRO KOPER«**v KOPRU**

s svojimi skupinami za vzdrževanje električnega omrežja in razdeljevanje toka.

SPLOŠNA PLOVBA PIRAN

vzdržuje z modernimi tovarno-potniškimi ladjami — z odhodom ladij vsakih 30 dni — redno ekspresno progo JADRAN — ZDA (iz Jadrana v New York, Philadelphia, Baltimore, Savannah in Boston) ter redno službo okrog sveta (iz Jadrana v Indijo, Indonezijo, Japonsko, ZDA — zahodna obala, sredozemske luke). Nudi tudi ladijske prevoze po vsem svetu z modernimi tovornimi ladjami od 8.000 do 14.000 ton nosilnosti. Za vse informacije se obrnite na upravo podjetja »SPLOŠNA PLOVBA«, Piran, Župančičeva 24, telegrami: Plovba Piran, telex: 035-22, telefoni: 51-70, 51-71, 51-73, 51-75, in na naše agente po vsem svetu. Kolektiv želi srečno in uspešno novo leto 1962 vsem poslovnim prijateljem in delovnim ljudem socialistične Jugoslavije!

Jadranka
Piran

SREČNO
IN USPEŠNO
NOVO LETO 1962
ŽELIMO
VSEM POTROŠNIKOM
NAŠIH IZDELKOV!

Zunanjetrgovinsko podjetje**JADRAN export-import****Sežana**

☆ IZVAŽA IN UVAŽA PO TRŽAŠKEM IN GORIŠKEM SPORAZUMU.
☆ POSLOVNIM PRIJATELJEM IN DELOVNIM LJUDEM NAŠE DOMOVINE VOŠČI SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO 1962.

VRGLI SMO OČI NA PREHOJENO POT IN SE VPRAŠUJEMO:

Korak naprej ali pri starem?

Preteklo leto bo v slovenskih športnih analih zapisano z zlatimi črkami. Menda še nikoli v zgodovini nismo dosegli toliko rekordov na vseh področjih in ko smo izbirali najboljšega slovenskega športnika za leto 1961, smo bili v veliki zadregi, za koga bi se odločili. Na tehtnici so bili svetovni rekorder v smučarskih skokih Šlibar, svetovni mladinski šahovski prvak Parma, svetovna rekorderka v padalskih skokih Fraso, evropski prvak v telovadbi Cerar, drugi na svetu v kajaku Bone, eden najboljših evropskih košarkarjev Danev, da ne govorimo o uspehih Terana, Brodnika in drugih. K tem vrhunskim uspehom pa je seveda treba prišteti še vrsto dosežkov glede množičnosti in kvalitete v posameznih panogah. Tu naj omenimo smučanje, drsanje, kotalkanje, košarko, roketmet, namizni tenis, lahko atletiko in celo v nogometu, kjer smo doslej najbolj šepali, smo dobili v Mariboru dostojnega zastopnika. Če k splošnim republiškim uspehom pristavimo koprski okraj, potem res ne moremo biti kdo ve kako zadovoljni. Nekoliko smo uspeli le glede športnih aktivov po naših srednjih šolah in v nekaterih večjih tovarnah (zlasti Tomos), glede kvalitete pa smo skoraj povsod v stagnaciji. Zato bo prav, če bomo v naslednjem razdobju prav kvaliteti posvetili nekoliko več pozornosti. Ne da bi načrtno vzgajali rekorderje, ampak da bi se sem pa tja približali republiškim povprečjem, saj danes nihče več ne zanika, da so kvaliteten nastop in srečanja najboljša propaganda za razvoj posameznih športnih panog.

Morda bomo našim športnikom še najbolj ustregli, če bomo napravili kratek sprehod skozi lanske dosežke v posameznih panogah in ob njih pogledali, kaj se nam obeta letos. Ker smo obmoški okraj, začnimo z vodnimi športi, v katerih bi vsakek morali imeti večjo vlogo. Številna prizadevanja plavalnih strokovnjakov v Kopru (zlasti Kramarja in Vidmarja) so lani rodila prve večje sadove. Pionirji in mladinci (Koršičeva, Banderj in drugi) so se prav lepo uveljavili na republiških prvenstvih. Seveda to je šele začetek in pri tem bo najbrž ostalo, če ne bomo čimprej dobili plavalnega bazena. Stvar se je premaknila z mrtve točke in sredstva za izdelavo idejnega projekta so zagotovljena. Toda menimo, da bo potrebna večja aktivnost koprške komune glede zagotovitve sredstev za gradnjo bazena. Pri tem bi bilo prav, da delno pomagata tudi izolska in piranska komuna, saj bi plavalni bazen v Kopru postal zbirališče ne samo tekmovalcev vseh treh komun, ampak tudi tistih, ki bi se radi naučili plavati pod strokovnim vodstvom.

V veslanju so Izolčani ohranili dolgoletno tradicijo enega najboljših klubov v državi. Žal pa niso mogli uresničiti svojih načrtov, da bi se prerinili v evropski vrh. Menimo, da zaslužijo odborniki veslaškega kluba Argo vse priznanje zaradi požrtvovalnega dela, po drugi strani pa bi pričakovali od republiških in zveznih veslaških forumov več gnotne pomoči, sicer lahko počasi ugasne navdušenje tako športnikov-amaterjev kakor trenerjev-amaterjev. Za letos se obeta, da bo končno zaživelo veslanje tudi v Kopru in v Piranu. Pirančani so si s precejšnjo mero požrtvovalnosti sami uredili zasilno čolnarno, medtem ko bodo Koprčanom nesebično pomagali Izolčani.

Po uspehih na olimpiadi in na raznih mednarodnih regatah smo nekoliko nazadovali v jadranju. Naši zastopniki so nas razočarali na državnih prvenstvih in vseh razredih. Edina izjema je bilo državno prvenstvo jadrnic Kadet,

kjer smo dobili jasen namig, da bo treba vključevati v tekmovalništvo čim več mladih ljudi, ki se disciplinirano udeležujejo treningov. Edina svetla točka v mednarodnih nastopih pa je bilo četrto mesto Čoka na evropskem mladinskem prvenstvu jadrnic Snipe. Ta tekmovalci zasluži vse priznanje tudi zaradi tega, ker je nastopil z novo, nepreizkušeno jadrnico in z njo afirmiral ne samo sebe, ampak tudi naše domače konstruktorje. Sicer pa se obetajo jadrnanju lepši časi, saj je republiška Brodarska zveza sklenila, da bodo v Kopru začeli graditi slovenski brodarski dom. Pri tem naj pripomnimo le to, da popolnoma podpiramo idejo nekaterih koprskih športnih delavcev, da bi ta brodarski dom postal dom vodnih športov. Stroški bodo sicer večji, zato pa bo tudi moralna in gnotna podpora tako športnih organizacij kakor podjetij in komun večja!

Za gledalce so še zmeraj najbolj privlačne igre z žogo — na prvem mestu seveda nogomet. Z ustanovitvijo okrajne lige je kvaliteta brez dvoma stagnirala in danes precej zaostajamo za republiškim povprečjem. Vsekakor je žalostno dejstvo, da koprski okraj nima svojega zastopnika v slovenski conski ligi. Edino moštvo, ki ima za to pogoje, je Delamaris. Izolčani igrajo namreč ostro, startajo na prvo žogo in posejajo dobro mero fizičnih moči in kondicije. V kolikor bodo letos uspeli osvojiti prvo mesto, potem jim je treba dati vso pomoč, da se prerinejo skozi kvalifikacije in da se potem tudi obdrže v družbi najboljših. Sicer pa se obeta v načinu tekmovalnega sprejemba z ustanovitvijo medpodveznih lig. Koprski okraj bi tako zamisel pozdravil, saj bi prišli do kvalitetejših srečanj in imeli vsako leto možnosti, da se dve enajstotnici plasirata naprej.

V košarki se je Ilirska Bistrica lepo uveljavila v slovenski ligi, pa tudi Postojna je prebrodila krizo in se spet znašla med najboljšimi. Razveseljivo je dejstvo, da klubi posvečajo zmeraj več pozornosti naraščanju, saj je Postojna osvojila republiško pionirsko prvenstvo.

Zmeraj več pristašev ima mali roketmet. To panogo gojijo zlasti po šolah. Medtem ko smo lahko z množičnostjo zadovoljni, pa je kvaliteta na precej šibkih nogah.

Okrajna komisija za vzgojo in varnost v cestnem prometu je ob zaključku letošnjega leta podelila priznanja najbolj zaslužnim voznikom motornih vozil, prosvetnim delavcem, članom občinskih komisij za varnost v prometu ter najbolj zaslužnim državljanom, ki so se posebno izkazali, da bi bila vzgoja in varnost v cestnem prometu v koprskem okraju kar najbolj učinkovita. Znatno padec prometnega nezgod v tem letu kljub povečanemu prometu dokazuje, da je preventivna služba — okrajna in občinske komisije za varnost prometa — upravičila svoj obstoj. Na sliki: šest prometnega odseka ONZ za okraj Koper Lojze Štrifot podeljuje priznanja v Postojni

Občutno so nazadovali Koprčanke, ki s svojo prepočasno in premehko igro komaj še sodijo v slovensko ligo. Neuspeh Pirančank je posledica neizkušenosti, vendar ima piranska ženska ekipa mnogo pogojev za nadaljnji napredek, predvsem zaradi hitrosti igralk. Pri moških igra le Piran moderen roketmet hitrih protinapadov in po svoji igri bi zaslužil, da pride že letos v slovensko ligo.

Da lahko tudi skromna podeželska ekipa doseže izreden uspeh, je dokazala ženska odbojkarška ekipa Sežane. Prerinila se je kot republiški prvak prav do kvalifikacij za zvezno ligo. V kvalifikacijah sicer niso uspeli, toda to uspeha prav nič ne zmanjšuje, saj se to lahko zgodi letos. Glede moške odbojke ne moremo reči kaj pohvalnega, saj se je Izola trdo borila za obstanek v ligi. Morda bo ligaski sistem tekmovalnj v okraju že letos prinesel tudi kvaliteto, saj je bila doslej najbolj šibka točka prav v tem, ker so bile ekipe navezane na priljubljenost na srečanja.

Z mrtve točke smo se letos premaknili v lahki atletiki. Okrajno prvenstvo v Kopru je zadovoljilo tako glede števila nastopajočih kakor glede kvaliteten rezultatov. Treba je pohvaliti športne funkcionarje v Kopru, ki jim je uspelo doseči ureditev atletskih naprav na stadionu. Zdjaj bi bila osnovna naloga ustanoviti atletske klube povsod tam, kjer so poglne prve korenine.

Marsikdo ne ve, da se je začela razvijati v okraju tudi težka atletika. V Piranu imamo sekcijo za dviganje uteži, ki se prav lepo uveljavlja. Pogoj so seveda tudi v drugih mestih. Zanimivo je, da imajo Koprčani državnega reprezentanta v judu, v vsem okraju pa niti ene judosekcije. Ali se ne bi kazalo z njim pogovoriti, ko pride na počitnice, glede ustanovitve take sekcije, saj se mladina to na panogo povsod navdušuje in tudi koprski okraj najbrž ni izjema?

Zadovoljiv napredek smo dosegli v streljanju glede množičnosti. Ta panoga se je uveljavila tudi na delavskih športnih igrah. Za kvaliteto bo potrebnih več

kvadratnih srečanj in tudi boljše strelšča, zlasti za malokalibrsko puško.

V zimskih športih nimamo večjih pretenzij, predvsem zaradi vremenskih pogojev. Res pa je, da ne izkoristimo vseh možnosti, zlasti kar zadeva smučišča na Snežniku. Morda bi društva Partizan sem pa tja organizirala množične smučarske izlete, medtem ko bi postojnski smučarji-tekmovalci dosegli več ob tesnejši povezavi z idrijskimi smučarji. Podobno kot v vseh igrah z žogo imamo tudi v namiznem tenisu stagnacijo. Koprčani kot dolgoletni primorski prvaki nimajo prave domače konkurence, za kvalitetnejša srečanja izven okraja pa ni sredstev. Pač pa je razveseljivo, da se je ta panoga začela razvijati v nekaterih podeželskih krajih (Prestranek, Divača).

Glede na to, da je pri nas ena največjih tovarn motornih vozil v državi, se seveda nujno mora razviti avto-moto šport. Zlasti AMD Koper in Postojna sta zabeležila lani vrsto lepih uspehov, pri čemer naj omenimo na prvem mestu portoroške dirke. Zdjaj največ delajo na razširitev go-cart dirk. V Kopru bodo uredili stalno stezo, v Postojni pa se celo pripravljajo za izdelavo domačih go-cart vozil. Tovarna Tomos daje do-

LEPO SLAVJE TABORNIŠKE ORGANIZACIJE NA KOPRSKEM OB KONCU JUBILEJNEGA LETA

Nov prapor tabornikov

Kumovala mu je postojnska garnizija JLA, razvil pa njen predstavnik polkovnik J. Jakomin

Za tabornike koprškega okraja je bila sobota — 23. decembra — še prav posebno pomemben dan. Okrajna zveza tabornikov je dobila svoj prapor. To je prvi prapor, ki ga je — ne samo v Sloveniji, temveč v vsej državi — dobila neka okrajna taborniška zveza. Naši taborniki so svojega prapora še prav posebno veselili zato, ker mu je kumovala komanda garnizona JLA v Postojni. V popoldanskih urah se je zbral

izvršni odbor okrajne zveze tabornikov k slavnostni seji. V svoji sredi so pozdravili goste: polkovnika Jožeta Jakomina, ki je zastopal garnizon JLA iz Postojne, Vilka Framo, člana izvršnega odbora Zveze tabornikov Slovenije, Gustava Guzeja, predsednika okrajnega odbora SZDL Koper, Ivana Mavsarja, organizacijskega sekretarja okrajnega komiteja ZK in predsednika okrajnega odbora ZB Koper, dr. Svetovič.

zarja Poliča, predsednika okrajne zveze za telesno kulturo, zastopnike Počitniške zveze, Planinskega društva Koper, tabornikov iz Ljubljane in Jesenic ter zastopnike vseh samostojnih taborniških enot koprškega okraja.

Vse prisotne je pozdravil tabornik-partizan Igor Pelan, nato pa je o pomenu Dneva JLA govoril starešina Raul Šiškovč, o delu okrajne zveze tabornikov pa je poročal načelnik Tonček Juršič.

Ob 5. uri popoldne se je napolnila velika dvorana koprškega gledališča s taborniki iz vsega okraja, s povabljenimi gosti, starši in prijatelji taborniške organizacije. Pred vzhodom in dvorano so koprski taborniki pripravili skromno razstavo taborniškega tiska in v sliki pokazali svoje delo v preteklem letu.

Improvizirani program ob tabornem ognju so izvajali taborniki Koprja, Izole in Divače, s pesmijo pa je sodelovala vsa dvorana. Pričarano je bilo vzdušje res pravega tabornega ognja na letnih taborjenjih z vsemi dobrimi in slabimi stranmi.

Nato se je približal najsvečnejši trenutek. Na oder je stopil polkovnik JLA Jože Jakomin; razvil je novi prapor in ga izročil s toplimi besedami starešini okrajne zveze Raulu Šiškovču, ki se je v imenu vseh tabornikov koprškega okraja zahvalil. Nato pa so predstavniki upravnih, političnih in družbenih organizacij pripeli na prapor spominske trake; taborniki pa so jim v zahvalo izročili diplome.

Po razvitju in proslavi pa je odred »Srebrnega galeba« pripravil partizansko-taborniško akcijo »Ilegalec«, v kateri so sodelovali tudi taborniki iz Izole in Portoroža. V igri so zmagali »ilegalci«, ki so si priborili 42 točk, obrambna pa 38 točk.

Tako so taborniki koprškega okraja proslavili 20-letnico revolucije, 10-letnico tabornišstva na Slovenskem, Dan JLA in zaključek III. zleta tabornikov Jugoslavije.

Vsi taborniki pa so ponosni na svoj novi prapor, ki pa jih hkrati obvezuje, da bodo v svojem delu še marljivejši.

Rdeči mrav

Postojnski letalci so ponosni na svoje delo

Aeroklub s svojo letalsko šolo v Postojni je zabeležil v letošnjem letu velik uspeh, pa najsi gledamo ta uspeh po množičnosti udeležbe mladine, po opravljenih poletih na motornih in jadrnih letalih ali po padalskih skokih. Aeroklub je s svojo letalsko šolo zaposlil v letošnjem letu 400 modelarjev, padalcev, pilotov in jadrancev. Najbolj aktivni med njimi, bilo jih je 140, so opravili padalske in jadrne tečaje, razen tega pa tudi tečaj iz motornega letalstva.

V začetnem pouku z avto-vitlami so opravili več kot 600 poletov in 30 ur letenja. V aeropagoo so opravili več kot 400 poletov in okoli 300 ur jadrnanja. Motorni piloti so izvedli 800 po-

letov in 220 ur letenja, padalci pa so izvedli 90 padalskih skokov. Skupno so v letošnjem letu izvedli 1800 poletov (lani 1300), 530 ur letenja (lani 217).

Uspeh dela pa se ne kaže le v množičnosti, marveč tudi v kvaliteti. Jadrni piloti so dosegli v letošnjem letu naravnost odlične rezultate tako v trajanju poletov kakor tudi pri doseganju velikih višin. Marsikateri polet je bil daljši od 5 ur neprekinjenega letenja in marsikdo se je povzpeli tudi do višine 3200 m. Vsi ti podatki pričajo o kvaliteti strokovnega kadra in tudi letalskega parka, ki pa ga bo treba v letu 1962 povečati in izpopolniti, zakaj z novim letom bo začel klub delovati izključno kot

športni letalski center koprškega okraja s sedežem v Postojni.

Nikakršnega dvoma ni o tem, da je takšnim uspehom v jadrnem letalstvu botrovalo izdelano vreme, razen tega pa doslej še nepreizkušeni geografski pogoji. Področje Javornika je več kot idealno za doseganje velikih višin. V letošnjem letu bomo na osnovi lanskih izkušenj nadaljevali in se trudili, da bi se z jadrnim letalstvom povzpeli tudi v višine od 3000 do 6000 metrov.

Tudi piloti motornih letal niso zaostajali. Mnogo jih je letos prvič izvajalo samostojne polete z motornimi letali; sodelovali so v raznih političnih, komercialnih in športnih akcijah.

V padalstvu se je od ostalih izdvojila skupina 5 najboljših letalcev, ki skačejo tudi z zadržki. Med padalci so bila uspešna tudi dekleta, med njimi velja omeniti zlasti Mileno Ciljkar, Ireno Zupan, Božo Zanardelli, Leo Strnad, Gabrijelo Boje in druge.

Za vse te uspehe gre zahvala predvsem upravnemu odboru Aerokluba in njegovemu predsedniku Julijanu Uhliju, sekretarju Marijanu Janušu ter nadvse požrtvovalnemu delu uprave letalske šole na letališču. Ob tej priložnosti bi se radi zahvalili tudi vsem kolektivom in ostalim, ki so kakorkoli pomagali tej organizaciji.

D. G.

Vojaki čestitajo

Slovenski fantje, ki služijo vojaški rok, čestitajo vsem svojem

in jim želijo srečno novo leto. Iz Skopja pozdravljajo svojce Emil Novak iz Obrova, Ivo Cuder iz Pirana in Vinko Lapajna iz Portoroža.

Iz Valjeva. VP 6734-5 čestita novo leto Viktor Bubnič. Vsem prijateljem, znancem in svojim zaročenkama želim srečno in veselo novo leto Milan Cerkenik iz Kačič pri Divači in Franc Orel iz Vrem, ki služita vojaški rok v Peči, VP 3647. Hkrati s tem pa se večkrat spominjata in čestitata srečno novo leto tudi delovnemu kolektivu tovarne TOS v Hrpoljah in podjetju Elektro-Sežana.

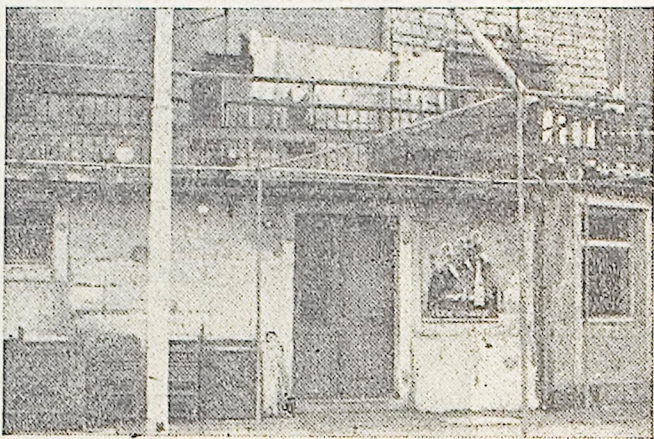
Na sliki: Milan Cerkenik in Franc Orel pri vojakih v Peči, kjer se je skovalo njuno poslednje prijateljstvo.

Okno v svet ZANIMIVOSTI OD VSEPOVSOD

KAKO JE RESTAVRACIJA »PRI TREH VDOVAH« V PIRANU DOBILA SVOJE IME

V Piranu je mnogo kuziozitet in med njimi privlači pozornost mnogih turistov naziv restavracije »Pri treh vdovah«. Zanimivo je, kako je prišlo do tega naziva. Nekdaj je bila malo niže od današnjega lokala »ostarija« »Pri vdovih«. Posel si je dobro svetel. Ko sta videli to drugi dve piranski vdovi, sta v bližini odprli podoban lokal in mu dali ime — »Pri dveh vdovah«. Obe gostilni sta dobro delali in imeli mnogo gostov, posebno ribičev. Saj tudi ni čudno, pri vdovah je bilo vino najboljšje pa tudi prst ni bil daleč naokoli tak kakor pri njih. Malo pred vojno so se vdove odločile za kooperacijo. Združile so svojo obrt, hkrati s tem pa spremeni- le tudi naslov novega gostin- skega obrta — »Pri treh vdovah«. Med vojno pa se je pre- zavezniki podirilo. Po vojni so lokal prenovili in razširili. Tra- dicio treh vdov so nadaljevali: gosti lahko dobe tod ribje specialitete in istrska vina, vendar je moč dobiti v tej res- tavraciji tudi specialitete, ki jih tri vdove niso poznale — raznjice in čevapčice. Resta- racija ni spremenila starega imena, čeprav je ne vodijo več vdove, marveč moški.

M. J.

Med najbolj znanimi lokali v Piranu je prav gotovo gostilna »Pri treh vdovah«

Zamenhofov dan

Leta 1887 se je na svetovnem knjižnem trgu prvič pojavila slovnica novega mednarodnega jezika — esperanta. Slovnico je napisal mladi poljski zdravnik dr. Ludvik Zamenhof. Le kdo bi mogel tedaj verjeti, da se bodo že 18 let kasneje zbrali prvi esperantisti na prvem kongresu v Boulogne sur Mer. Na njem so se v mednarodnem jeziku sporazumeli predstavniki raznih ras in narodov in si prijateljsko podali roke.

Pri ustvarjanju mednarodnega jezika je bilo mlademu Za-

menhofu vodilo: »Vsi ljudje, pa naj pripadajo temu ali drugemu narodu, tej ali drugi ve- ri ali plemenu, vsi imamo po- dobne težnje, iste pravice in s pravici tudi iste dolžnosti. Naj govorimo ta ali oni jezik, vsi ljudje smo si podobni. Es- peranto ni lastnina nobenega naroda, nobenega sloja ali doktrine — esperanto je last vsakogar in vseh.«

Danes obvlada esperanto že nekaj milijonov ljudi vseh na- rodov in vseh ras. Postal je mednarodni živi jezik medna- rodnega zveza sveta. Duh esperanta je dan zbilžanja med vsimi narodi in sloji, je duh bratskega sodelovanja vsega človeštva, ki stremi po miru, ki je prvi pogoj za zbilžanje gospodarskega in socialnega položaja.

Ob 15. decembru, ko praznu- jejo esperantisti vsega sveta Zamenhofov dan, bi bilo prav, ko bi se zavedeli tudi mi, da esperantisti vprašanje ni če- sovno vprašanje, marveč da je ideja esperanta eno najbolj živih in perečih sodobnih vpra- šani človeštva, ki stremi po zbilžanju in bratskem sode- lovanju z vsemi narodi sveta.

D. V.

MAČEK, KI JE KAVO

Maček »Macan« Jelene Mili- čević iz Banje Bašte ima ču- dno navado — nenavadno rad zobje praženo pravo kavo. To njegovo nagnjenje je Jelena odkrila povsem po naključju. Nekega dne je izpražila kavo in jo pustila na mizi, da bi se ohladila. Maček se je neopaz- no prithotapil na mizo in po- hrustal skoraj polovico kave. Od tega dne dalje dobiva »Macan« vsak dan svoj redni obrok — 10 zrn pražene prave kave.

M. J.

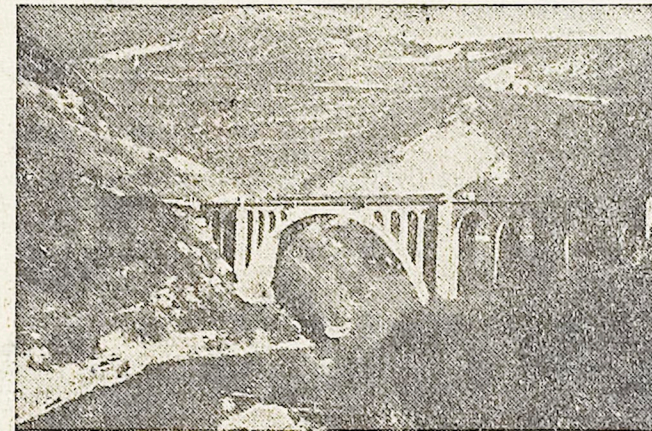

Te dni so delavci »Gradbenika« spravili pod streho novi zdrav- stveni dom v Kopru. V novem domu bo dobila splošna zdrav- stvena služba Kopra primer- nejše prostore in bo svojo de- javnost razširila tudi na fizi- kalno terapijo in obsevanje. Zdravstvena služba se bo iz- boljšala tudi v tem, da se bo število zobozdravniških ordi- nacijski povečalo od sedanjih 4 na 6. Za dograditev doma je potrebnih še 100 milijonov di- narjev. Zastopnik investitorja dr. Čepak je spričlo dosedanje naklonjenosti oblastnih orga- nov do te gradnje prepričan, da bo novi zdravstveni dom izročen svojem namenu do jeseni prihodnjega leta, morda prav na Dan republike.

DVORANE V KATAKOMBAH

Srednjeveški grad Socerb, ki stoji tik jugoslovansko-italijan- ske meje, je po svoje prav edinstven. V bivših katakom- bah tega gradu so urejene dvorane za sestanke in konferen- ce, nad dvoranami pa je tera- sa, od koder se odpira veliča- sten pogled na Trst. Skoraj ni delegacije, ki bi prišla v Slo- vensko Primorje, da ne bi ob- iskala tega gradu. V gradu je urejena moderna restavracija. Ponoči osvetluje grad 48 žar- metov, da ga je moč videti tu- di iz središča Trsta.

M. J.

Znamentni Solkanski most čez Sočo

MOST, POD KATERIM SO LETELA LETALA

Nedaleč od mejne črte med Italijo in Jugoslavijo stoji nad Sočo znani solkanski most. Dolg je 133 metrov, visok pa 40 metrov. Pod tem mostom je letel z dvokrilnim letalom naš pilot in španski borec Križaj. Ta podvig je izvedel pred voj- no, le malo pred svojim odho- dom iz Ajdovštine v Jugosla- vijo. Ta podvig je poskusilo ponoviti več italijanskih pilo- tov vendar ni nikomur izmed njih uspelo.

M. J.

Iz treh grmov 10 kg fižola

Mario Saksida iz Zaloš pri Novi Gorici je dobil letošnje pomlad v dar manjšo količino fižola iz Jeruzalema. Ceravno je bilo že dva meseca prepo- zno za sajenje fižola, ga je Saksida vseeno zagrebel v zemljo. Ni si kdo ve kaj obe-

tal od tega uvoženega fižola. Toda kmalu je videl, da fižol dobro kaže. Po trgatvi je ugo- tovil, da je na treh grmih zra- sio 10 kg fižola. Vendar se ta fižol močno razlikuje od nase- ga, njegovi stroki so širši in tudi zrna so večja od zrn na- šega fižola. Saksida je sklenil, da bo ves letošnji pridelek uporabil za seme.

M. J.

»ORLOVSKI« STOLP

Na dvorišču srednjeveškega gradu Kromberk pri Novi Go- rici stoji še danes dobro ohran- njen »orlovski« stolp. V tem stolpu, ki so ga zgradili v XVIII. stoletju, so imeli grofi sokole. Nekdaj so v teh kra- jih uporabljali za lov na divje race in jerebice sokole. Veči- na grofov v bogati Vipavski dolini je imela v neposredni bližini svojih gradov tudi stol- pe za sokole. Tem stolpom pravijo »orlovski« zaradi tega, ker nekateri zamenjujejo so- kole z orli.

M. J.

Postojnčani so znani kot hu- di ribiči, znano pa je tudi, da so v Pivki med ribami prave zverine — kakor na primer ti- sti dve ščunki, ki sta ju ujela brivec Ozbič (na sliki) in nje- gov prijatelj, glavi pa prepa- rirala za spomin na trdi boj v pivških vodah. Trofeji zdaj krasita Ozbičev brivski in če- salni salon sredi Postojne.

Kje je kaj te dni

RADIO KOPER

NEDELJA, 31. XII.: 8.40 Z vedro pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Naša reportaža: »Prisrčno slovo od starega leta« — 9.15 Poplava zvozi — 9.45 Poje Pat Boone — 10.00 Sosedni kraji in ljudje — 10.00 Glasba po željah — 15.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.15 Vesele pesmi pojo kvintet »Kranjčani«, Planinski oktet, Go- renjski kvintet, moški zbor iz Ce- lja, Akademski oktet in akadem- ski zbor »Tone Tomšič«.

PONEDELJEK, 1. I.: 13.30 Poro- čila — 13.45 Cestitke delovnih ko- lektivov — 15.00 Poročila — 15.15 Slovenske narodne.

SREDA, 3. I.: 13.40 Veseli ritmi — 14.00 Odmevi iz Jugoslavije — 14.30 Za oddih in razvedrilje vam igrajo orkestri Henry René, Hel- mut Zacharias in Ray Conniff, po- jeje Nico Fidenco — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Poje moški zbor iz Dornberka.

ČETRTEK, 4. I.: 13.40 Roberto Rossi s svojim orkestrom in zbo- rom iz Italije italijanske popevke — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Me- lodije za prijetno popoldne — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Slovenske narodne pesmi.

PETEK, 5. I.: 13.30 Poročila — 13.40 Poje akademski zbor »Tone Tomšič« — 14.00 Vedro in poplar- no — 14.30 Operetne melodije — 15.15 Zabavna glasba, vmes rekla- me — 15.30 Domače aktualnosti — 15.40 Glasbena medigra.

SOBOTA, 6. I.: 13.40 Popevke in ritmi od tu in tam — 14.30 Majhen koncert zabavne glasbe — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 V ritmu valčka in polke.

TELEVIZIJA

STUDIJA LJUBLJANA

od 31. XII. 1961 do 13. I. 1962

SOBOTA, 30. XII.:

18.45 JIM IZ DŽUNGLE — serijski film — 20.15 SAMO TRENUTEK — reklamna filma Fotokemika Zagreb in Polzela — 20.30 Milan Nikolić: SREČANJE S SMRTJO — TV igra — 21.00 KRATKI FILM — 22.30 DETEKTIV JOHN DRAKE — serijski film.

NEDELJA, 31. XII.:

10.00 VOLITVE — TV film iz seri- je VETER — 17.00 PRENOS SPO- REDA DEDKA MRAZA — 18.00 V NEDELJO POPOLDNE — 21.30 ZA KONEC LETA — zabavno glasbena oddaja.

PONEDELJEK, 1. I.:

11.00 BOBNAR JAKA VABI NA PREDSTAVO — risani in lutkov- ni filmi (konec ob 12.00)

SREDA, 3. I.:

18.00 Ljube Kraker: BELE SNE- ZINKE — TV slikanica za naj- mlajše — 18.10 JURČEK NA STRAZI — lutkovni film — 18.20 NAPACNA PRVA POMOC — zdravstveni nasveti — 18.30 VELO POLJE — športna oddaja — 18.40 NENAVADNI AVTO — TV serijski film — 19.05 DRUGAČE BI SVET MIROVAL — poljudno- znanstvena oddaja o naših iz- umiteljih — 19.30 TV OBZOR- NIK.

ČETRTEK, 4. I.:

20.30 S TV PO SVETU: ANGOLA predava novinar Dušan Benko. — 20.35 ZABAVNO GLASBENA ODDAJA — 21.30 ZRAKOLOVI TV film iz serije XX. STOLET- JE — 22.00 TV POSTA.

SOBOTA, 6. I.:

18.45 JIM IZ DŽUNGLE — serijski film — 22.30 POSTNA KOČIJA — serijski film.

NEDELJA, 7. I.:

10.00 JOEY IN CIGANI — TV film iz serije VETER — 18.00 V NE- DELJO POPOLDNE — 20.45 HAMLET — angleški celovečer- ni film — glavna vloga in režija Laurence Olivier.

PONEDELJEK, 8. I.:

21.30 FILMSKI PREGLED.

SREDA, 10. I.:

18.00 MALI VRTILJAK — oddaja za otroke — 18.40 NENAVADNI AVTO — serijski film — 19.05 DRUGAČE BI SVET MIROVAL — poljudnoznanstvena oddaja o naših izumiteljih — 19.30 TV OBZORNIK.

ČETRTEK, 11. I.:

20.20 DOKUMENTARNI FILM — 20.30 Ivan Cankar: KRALJ NA BETAJNOVI — prenos iz Dra- me.

PETEK, 12. I.:

20.20 SPORED JUGOSLOVANSKE KINOTEKE: STARI KOMIKI.

SOBOTA, 13. I.:

18.45 JIM IZ DŽUNGLE — serijski film — 22.30 POSTNA KOČIJA serijski film.

KINO

KOPER — 29., 30. 31. 12. jugoslo- vanski film KAROLINA RESKA, 1. in 2. januarja nemški barvni film KRALJ CARDASA, 3. in 4. I. madžarski film LJUBEZEN NA RAZPOTJU, 5. in 7. I. fran- coski barvni film AMBICIOZNE, 8. in 9. I. jugoslovanski film PLES V DEŽU, 10. in 11. I. poljski film MATI IVANA ANGEL- SKA.

IZOLA — 29. in 30. 12. ameriški barvni film KARNEVAL V NEW ORLEANSU, 1. in 2. jan- uarja madžarski film LJUBE- ZEN NA RAZPOTJU, 3. in 4. I. francoski barvni film AMBI- CIOZNE, 5. I. francoski barvni CS film SAKRAMENKA FRK- LJA, 6. in 7. I. nemški barvni film KRALJ CARDASA, 8. in 9. I. poljski film MATI IVANA ANGELSKA, 10. in 11. I. nemški barvni film PREPROSTO DE- KLE.

SEŽANA — 30. in 31. 12. ameriški CS film RISARSKA MODELOV, 2. in 3. I. indijski CS film CAR- STVO SONCA, 4. in 5. I. ruski CS film ILJA MUROVEC, 6. in 7. I. jugoslovanski CS film MIS STON, 9. in 10. I. avstrijski film MOKARO, 11. in 12. I. jugoslo- vanski film DVA.

POSTOJNA: 30. in 31. decembra ameriški barvni film PROGA PROTI TAKSONU, 6. in 2. jan- uarja angleški VV film PODAJ ROKO HUIDUČ, 4. in 5. jan- uarja ameriški film ZLATA TRO- BENTA, 6. in 7. januarja jugo- slovanski film TOVARŠI PRED- SEDNIK SREDNJI NAPADA- DALEC, 9. in 10. januarja ame- riški CS film MLADA KRALJI- CA, 11. in 12. januarja ameriški film FANTOVSKI VEČER.

PRESTRANEK: 31. decembra jugoslovanski film AKCIJA, 1. in 2. januarja ameriški CS film FRIDERIKOVA ULICA ST. 10; 7. januarja ameriški barvni CS film HERKULES.

PIVKA: 3. januarja jugoslovanski film TAKA PESEM ZMAGUJE; 6. in 7. januarja indijski barvni film MATI INDIJE; 10. januarja sovjetski barvni film LETA VE- SELJA.

Naročajte knjige Prešernove družbe

PREŠERNOVA DRUŽBA je začela te dni razpošiljati knjige redne zbirke 1961—62 in jih bodo v nekaj dneh prejeli vsi člani.

Priporočamo vsem, ki bi želeli našo knjižno zbirko 1962—63, da se zglasijo pri naših poverjenikih in se prigraslajo v članstvo za prihodnje leto.

PREŠERNOVA DRUŽBA
Ljubljana

ANTON P. ČEHOV

Noč pred obsodbo

»Nesreča bo, gospod!« je rekel voznik in z bičem pokazal na zajca, ki je pravkar švignil prek ceste.

Tudi brez zajca sem vedel, da bo moja usoda kar se da klavna. Peljal sem se na okrogno sodišče, kjer so mi sodili zaradi dvožen- stva. Vreme je bilo več kot grozno. Ko sem se v trdi temi pripeljal na pošto postaja, sem bil videti kot človek, ki so ga pavaljali po snegu, ga polili z vodo in pretepli — tako sem bil premražen, premočen in zmuden od enoličnega potovanja. Na postaji me je sprejel postajni nadzornik v spodnjih hlačah z modnimi progami. Bil je plešast in zaspan možakar in je imel brke, ki so, kakor je bilo videti, rastle iz nozdrvi in ga ovirale pri dihanju.

In duhati, rad priznam, je bilo kaj. Ko je nadzornik sopeč in praskajoč se po tilniku odprl vrata v postajo »mrtvašnico« in mi močje pokazal prostor mojega počitka, me je objel gost, kiselkast duh. Pločevinasta svetilka je osvetljevala lesene, nepobarbane stene in se kadila kot mokra slama.

»Kakšen vonj pa je pri vas, signor!« sem rekel, ko sem vstopil in postavil kovček na mizo.

Nadzornik je povohal zrak in oklevajoče zmigal z glavo. »Smrdi kot po navadi,« je dejal in se popraskal. »To je zaradi mraza. Vozniki zadržajo po konjih, gospoda pa ne smrdi.«

Odslovil sem nadzornika in si jel ogledovati svoje začasno bi- vališče. Divan, ki naj bi na njem spal, je bil širok kot zakonska postelja in mrzel kot led. Razen divana so bili v sobi še: velika že- lezna peč, miza, kdo ve čigavi škornji, nekakšna ročna torbica in zavesa, ki je zagrajevala del sobe. Za zaveso je nekdo tiho spal. Ko sem se dobro ogledal, sem si postal na divanu in se jel slatiš. Na vonj sem se kmalu privadil. Ko sem si slekel suknjo in hlače, sem se lotil škornjev; strašno dolgo sem si jih sezuval, jih vlačil, brcal, se nasmihal, se jezil in poskakoval okoli železne pečke... To poskakovanje me je nekam ogrelo. Preostalo mi je le še to, da se zleknem na divan in zaspi, ko se je primerilo nekaj izrednega. Pogled mi je obstal na zavesi in... zamislite si mojo grozo! Izza zaves me je gledala ženska glava z razpuščenimi lasmi, črnimi

očmi in kazala zobe. Dvigale so se ji črne obrvi, na licih so ji igrale jamice — z eno besedo, smejala se je. Zmedel sem se. Ko je glava opazila, da sem jo videl, se je zmedla tudi ona in izginila. Kot da bi napravil nekaj nespodobnega, sem legel na divan in se pokril s kožuho.

»Kakšna smola,« sem pomislil. »Kaže, da me je videla, ko sem poskakoval. Sila neprijetno.«

Spomnil sem se njenega nagajivega obražka in jel proti svoji volji sanjariti. Ena podoba je bila lepša in bolj pohujšljiva od druge in... kot kazen zaradi pregrešnih misli, sem začutil na desnem licu silno, žgočo bolečino. Zgrabil sem se za lice in ne da bi razumel, kaj naj bi to pomenilo, je zadisalo po zmečkani stenici.

»Vrag si ga vedi, kaj je to!« sem zasilal tedaj ženski glasek.

»Proklete stenice, bi me rade požrle, kaj?«

Hm!... Spomnil sem se na svojo lepo navado, da sem vedno, kadar sem šel na pot, vzel s seboj perzijski prašek. Tudi tokrat nisem nanj pozabil. V hipu sem potegnul iz kovčka škatico s praškom. Zdaj mi ne preostane nič drugega, sem pomislil, kakor da ponudim nagajivi glavič »univerzalno« sredstvo in — prijateljstvo je sklenjeno. Toda, kako naj ji to predložim?

»To je strašno!«

»Gospodična,« sem rekel kar se da sladko. »Kolikor morem soditi po vašem zadnjem vzkliku, tudi vas grizejo stenice. Imam perzijski prašek. Če nimate nič proti...«

»Ah, prosim!«

»Tako, samo v kožuh se zavijem in prinesem...«

»Ne, ne... Podajte mi čez zaveso, sem pa nikar ne hodite!«

»Ne vznemirjajte se, nisem nikakršen fišfirč...«

»Kdo bi vas poznal! Vse mogoči ljudje potujejo...«

»Hm! Tudi če bi za zaveso... To ni nič posebnega... tembolj, ker sem zdravnik,« sem se debelo zlagal. »Zdravniki, častni pristavi in damski lasuljarji pa ne morejo s svojim obiskom onečastiti do- brega imena poštene ženske.«

»Menda bo kar držalo. Ste res zdravnik? Govorite resno?«

»Častna beseda. Naj vam prinesem prašek?«

»No, če ste res zdravnik... Pa kaj bi se trudili, saj vam lahko pošljem moža... Fedja!« je rekla brinetka in znižala glas. »Fedja! Tak zbudi se, tujen! Vstani in pojdi za zaveso! Doktor je tako ljubezljiv, da nama bo dal perzijski prašek.«

Prisotnost »Fedje« za zaveso je bila zame nadvse neprijetna novica. Kot da bi me nekdo s kolom po glavi... Dušo mi je napol- nil puščoben občutek. Takšen občutek, kakršnega imamo takrat, kadar hočemo zaklati kokoš; žal nam je, vest nas peče in zelo

pusto nam je pri sreč... Duša mi je postala tako prazna in tisti Fedja, ki je prišel izza zaves, se mi je zdel tak razbojnik, da sem se komaj premagoval, da nisem zakričal na pomoč... Fedja je bil visok in slok možakar s sivimi zalisci. Star je moral biti svojih pet- deset let. Imel je ozke uradniške ustnice in modre žile, ki jih je bilo vse polno po nosu in pod očmi. Na sebi je imel haljo in copate.

»Zelo ste ljubeznivi, doktor...« je dejal, vzel perzijski prašek in se vrnil za zaveso. »Merci, se je tudi vas lotila ta gnusna zalega!«

»Da!« sem zagodrnjal in se pokril s kožuho.

»Tako... Zinočka, po nosu ti leze stenica! Jo lahko ujamem?«

»Zakaj pa ne,« se je zasmejala Zinočka. »Eh, nisi je! Sam državni svetnik se trese pred teboj, ti pa še stenice ne uženeš! Eh, Fedja, Fedja...«

»Zinočka, pred tujim človekom (vzdih). Zmerom si... Ah, moj bog...«

»Svinje, ne dajo človeku spati!« sem pomislil in se začel jeziti, ne da bi vedel zakaj.

Zakonca sta kmalu utihnila. Zaprl sem oči in se trudil, da ne bi na nič mislil. Tako bi laže zaspal. Toda minilo je pol ure, mini- la je ura... in še vedno nisem spal. Nazadnje so se jeli perzikati tudi sosedje in se jeli šepetaje pripraviti.

»Čudno, celo perzijski prašek nič ne zaleže,« je spregovoril Fedja na glas. »Toliko jih je, teli stenice!... Doktor! Zinočka me prosi, naj vas vprašam, zakaj stenice tako naglusno smrdijo.«

Jeli smo se razgovarjati. Menili smo se o steniah, o vremenu, o ruski zimi, o medicini, ki je prav tako nesmiselna kakor astrono- mija; pogovarjali smo se tudi o Edisonu...

»Eh, Zinočka, kaj bi ti bilo nerodno... saj je vendar zdravnik!« sem zasilal šepetanje po razgovoru o Edisonu. — Pusti ceremonije in vprašaj... Kaj bi se bala. Šervecen ni pomagal, ta pa utegne pomagati. Vprašaj ga.«

»Sam ga vprašaj,« je šepnila Zinočka.

»Doktor,« je dejal nato Fedja, »kaj pravite, zakaj neki moja ženo v prsih tako duši? Kašelj, veste... Duši jo, veste, ne da ji dihati...«

»To bi bilo dolgo predavanje, na mah ni mogoče povedati,« sem rekel previdno in se preobrnul.

»No, pa kaj zato, če bi bilo dolgo? Časa je... tako in tako ne bomo spali... Preglejte jo golobček! Naj vam povem, da jo je zdravil Šervecov... Dober človek, ampak, kdo bi si ga vedel? Ne zaupam! Vidim, da se vam ne da, toda bodite tako dobri! Preglejte jo, jaz bom pa med tem stopil k nadzorniku in mu rekel, naj pri- stavi čaj.«

(Konec prihodnjij)